

ZBERATEĽ

2003

6

Ročník IX.
Cena 44 Sk
ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

Známa s obrazom L. Medňanského – k rubrike o novinkách na str. 2 (hore) • Ilustrácia k článku B. Chovana na str. 25–26 Pohľadnica s patinou času: Muráň (vpravo)

MURÁNYVÁRA „OBELISK“

Nemecká loď „BREMEN“ – k 3. časti článku Cez Atlantik nielen na vode (str. 28–29)

**Z PONUKY FIRMY
ZBERATEĽ**

Známa zo série Kaštiele (1978) – z dnešnej ponuky ★★ známok V. Británie (str. 41–42)

(Vpravo) Výtvarný návrh V. Machaja na známku Európska mačka divá 16 Sk

SLOVENSKO

16 Sk

WWF

Európska mačka divá / Felis silvestris silvestris

V. MACHAJA - 2003 - R. OIGÁNIK

Rímsky sestercius Marca Aurelia, averz, reverz – k článku E. Minarovičovej Nová stála numizmaticko-historická expozícia na Slovensku (str. 15–16)

Lietadlom
Par avion

PREŠOV-DRATISLAVA
1. let

Prvý let SLS
BRATISLAVA-PREŠOV
1943/18.5./1993

n. J. K. Rosinák
Bratislava
Grosslingová 3

Zásielka prepravená 1. letom Zvolen – Bratislava a vlavo lietadlo Fw 58C Weihe na neúradnej prítláči na poštovom lístku – k článku K. Čierneho 60. výročie prvého letu Bratislava – Prešov (str. 10–12)

Nitra 1
274

EKOFILE '92
3. - 18. 10. 1992 NITRA

Československo 50h

ČESKOSLOVENSKO 20h

ČESKOSLOVENSKO 10h

ROHÁČ OBYČAJNÝ

Az év gyűjtői 2000

ERVENYES 2000. DECEMBER 31-IG

Küldje: MATÁV Rt. Munkálipostkommunikációs osztály
Fax: 468 0554 + 2000, november + 10 000 db

MATÁV A telefonkártya hamisítását a törvény bünteti!

(Vlavo) Poštový lístok vydaný k nitrianskej výstave v roku 1992 – k článku M. Bachratého EKOFILA '92 NITRA – zabudnutá celina (str. 17–18) • (Hore) Telefónna karta MATÁV k 173. stretnutiu zberateľov TK v novembri 2000 – k článku M. Jobeka v MOT (str. 23–24)

Ukrajinská poštová správa tohto roku vydala ďalšie známky s námetom troch ľudových rozprávok: Drzák koza, Slamené teliatko a Líška a žerňav – k rubrike Z noviniek našich susedov (str. 6–7)

„Ej, Kubko teraz ideme opäťiť svet na poštových známkach...“
Postavičky Marianny Grznárovovej v kresbe Ladislava Čapka boli vydané 1. júna 2003 – k rubrike na str. 2–3

Z OBSAHU / CONTENTS INHALT

- **Karol Čierny: 60. výročie prvého letu Bratislava-Prešov / 60th anniversary of the first flight Bratislava-Prešov / 60. Jahrestag des ersten Fluges Bratislava - Prešov (10-12)**
- **Okienko špecialistu / M. Gerec: Známy ľudové zvyky a Kremnica / Postage stamps Folk Customs and Kremnica / Briefmarken Volksbräuche und Kremnica (13-14)**
- **E. Minarovičová: Nová stála numizmaticko-historická expozícia na Slovensku / New permanent numismatic and historical exhibition in Slovakia / Neue numismatisch-historische Dauerexposition in der Slowakei (15-16)**
- **M. Bachratý: EKOFILA '92 NITRA - zabudnutá celina / EKOFILA '92 NITRA - forgotten stationary / Ekofila 92 Nitra - die vergessene Postkarte (17-18)**
- **J. Tekeľ: Pošta v Prievoze / Post office in Prievoz / Postamt in Prievoz (19)**
- **D. Evinic: Omyl na čs. balíkovvej sprievodke CPP 1/c / Mistake in the Czechoslovak parcel-order CPP 1/c / Irrtum an dem tschechoslowakischen Paketzettel CPP 1/c (21)**
- **I. Lužák: Chorvátske moderné maliarstvo / Croatian modern painting / Kroatische moderne Malerei (22)**
- **P. Hallon: Estónsko a jubileum výplatných strojov / Estonia and metered mail machine jubilee / Estland und Postmaschinen Jubiläum (27)**
- **V. K. Németh: Cez Atlantik nielen na vode (3.) / Across the Atlantic not only on water (3.) / Über Atlantik nicht nur auf Wasser (3.) (28-29)**
- **A. Urmirský: Drevené kostoly / Wooden churches / Holzkirchen (31-32)**

Vážení čitatelia, dnešný redakčný úvodník otvoríme krátkou exkurziou do doby predtelevízny, keď sa ešte ľudia častejšie stretávali a vedeli si dopriať čas na rozhovory o veciach vážnych, menej vážnych i veselých. Prítomnosť svojich blízkych, ktorým bolo možno pozrieť do očí, ale i zafarbenie hlasu a dôverné prostredie, malo neopakovateľné čaro, ktoré sa dnes pomaly vytráca a ktoré môžeme poznať väčšinou len z nostalgických spomienok staršej generácie. Najmä večery s intímnym svetlom lampy vedeli vyčariť kúzelnú atmosféru a keď boli navyše ozdobené rôznymi ričkankami, veselými veršovačkami, spevom, hádankami alebo rôznymi hrami, drobizg rovnako ako aj tí skôr narodení vedeli pri nich stráviť dlhé hodiny. S mimoriadnou obľubou sa stretávali aj „kúzeľnice čísla“. Už aj preto, že účastníkov, ktorí nepoznali triky, na ktorých spočívali, držádlá zvedavosť, či naozaj ide o kúzlo alebo o podfuk. Preto pri týchto zábavkách často zaznievala zvedavá otázka: „Nože nám prezrad ako to robíš?“

Poznáte nejakú takúto „kúzeľnicu“ hádanku? Jednu vám pripomenieme, a aj prezradíme trik, na ktorom spočíva. Hraje sa s kartami a „kúzeľnica produkcia“ spočíva na tom, že uhádnete kartu, ktorú si niekto z prítomných vybral. Vyzvete ho, aby vybranú kartu dal na spodok balíčka - samozrejme tak, aby okrem vás ju mohli všetci vidieť prítomní. Hákanie karty prebieha vylučovacou metódou, postupným delením na dve polovice: V duchu rozdelíte karty na polovice a na jednu polovicu (napríklad ktorú budú tvoriť červené a zelené karty) sa hráča opýta, či sa tam ním vybraná karta nachádza. Ak odpovie, že áno, budete pokračovať delením tejto kôpky. V opačnom prípade, keď vám hráč odpovie, že nie, povie, že „ostali nám guľové a žiaduľové karty“ a v tomto prípade ďalej budete deliť túto časť. Takto ďalej delíte karty na polovice podľa farieb alebo podľa veľkosti, až vám zostanú dve posledné. Napríklad červené eso a červený kráľ. Potom už len stačí položiť rozhodujúcu otázku: „Tak, vybrali ste si červeného kráľa? Kladná odpoveď znamená váš zásah do čierneho na prvý pokus. Ale ani so zápmou odpoveďou neprehráate, dokonca môžete ešte efektnejšie triumfovať: „Pravdaže nie, keď ste si vybrali červené eso!“ - a k tomu stačí už len víťazoslávne otočiť balíček kariet s červeným esom navrchu.

Vravíte, že je to veľmi priehladný a naivný trik? Nuž hej, ako všetky podobné zábavky, aj mechanizmus tohto „kúzla“ je v podstate veľmi jednoduchý a človek nemusí mať ktovie ako vysoké IQ, aby ho dokázal odhalíť. Ale za určitých podmienok môže mať úspech. Prvým predpokladom je, že nikto z prítomných tento trik nepozná. Druhým predpokladom úspechu je, že predvádzac - alebo nazvime ho súčasnejšie - moderátor, stále rozpráva a reč zavádza na nepodstatné veci, aby prítomným sťažoval sústrediť sa a odhalíť princíp hry. Zábavy toho druhu väčšinou patria už minulosti. Nemali by sme však na ne zabudnúť alebo ich podceňovať. Lebo ich mechanizmus dodnes spoľahlivo funguje a využíva sa v nebyvalom rozsahu. Môžeme sa s nimi stretnúť na každom kroku - v politike, podnikaní, v reklame. Pravdaže, s modernejším imidžom a v rafinovanejšej podobe, často zaodetými do rúcha výsledkov najnovších vedeckých a technických vymožeností... Zostáva nám už len dopovedať, čo s dnešnou témou úvodníka sledujeme. Azda trochu nenačítane pripomenúť, že aj v oblasti zberateľstva treba byť obozretný, lebo ani tu nie je zriedkavosť stretnúť sa s podvodní každého druhu. Proste, nenaletieť na triky a praktiky, ktoré sú veľakrát také jednoduché a naivné, až sa človeku nechce veriť, že niečo také je možné - a napriek tomu niekedy aj skúsený zberateľ sadne na lep rafinovaným podvodníkom.

Nakoniec, prečo nepriznať, že touto „hravou“ témou sme chceli trochu zaujať vašu pozornosť a navodiť príjemnú pohodu do čítania júňového čísla Zberateľa. Žiadne triky sme pritom nepoužili i ani sa nesnažíme uhádnuť, na ktorú kartu myslíte. Keď nám však napíšete pár riadkov o tom, čo sa vám v dnešnom čísle páčilo a čo nie, tým nás potešíte viac, ako keby ste vedeli uhádnuť, že ste mysleli na červené eso. Vaša redakcia

Viac, ako uhádnuť červené eso

NOVÉ VYDANIA ZNÁMOK SR

■ Umenie: Ladislav Medňanský

Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR schválilo s platnosťou od 9. mája 2003 vydanie príležitostnej poštovej známky Ladislav Medňanský: „Potok za humnami. Na brehu“ (okolo roku 1875-1878) z emisného radu Umenie v nominálnej hodnote 18 Sk. Na FDC je reprodukcia olejomalby Odmäk (okolo roku 1875). Grafickú úpravu známky, FDC a ryteckú transkripciu diel vytvoril František Horniak.

Viacfarebnú známku vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s., 6-farebnou oceľotlačou z plochých dosiek na tlačových listoch so 4 známkami a dvoma nepotlačnými kupónmi v náklade 160 tisíc známok. FDC vytlačila tlačiareň TAB, s. r.o., Bratislava jednofarebnou oceľotlačou z plochej dosky (farba modrofialová). Príležitostná pečiatka na FDC má domicil Spišská Belá. © MDPT SR a Slovenská pošta, š. p., 2003. Znáмка má poradové číslo 294.

FDC

Maliar Ladislav Medňanský (tiež Mednyánszky, 1852 Beckov - 1919 Viedeň) patrí k najvýznamnejším umelcom, ktorí sa narodili alebo žili na území Slovenska. Jeho dielo významom presahuje geografické ohraničenie krajiny. Je možné ho konfrontovať s najaktuálnejšími európskymi maliarskymi prúdmi druhej polovice 19. a začiatku 20. storočia. Študoval na Akadémii v Mnichove, na École des Beaux-Arts v Paríži. Mal ateliér na parížskom Montmartri. Striedal pobyt v Strážkach, v Beckove, v Paríži, vo Viedni a v Budapešti. Krajinomalba s náladotvornými motívami z počiatočného obdobia sa rozvíja po pobyte v Paríži vplyvmi impresionizmu. Medňanský čerpal krajinnárske inšpirácie v povodí Váhu a Popradu a v tatranskej prírode. (Diela *Večer na pastve*, *Mesačná krajina s jazdcom*, *Čln na rieke Poprad*, *Belianske Tatry*, *Odmäk v horách*.) Venoval sa aj figuralistike, najmä v poslednom období svojej tvorby.

■ EUROPA - Reklamný plagát

Dňa 9.5.2003 bola vydaná aj príležitostná poštová známka v emisnom rade EUROPA Reklamný plagát v nominálnej hodnote 14 Sk. Pre emisiu boli vybrané reprodukcie diel Vladislava Rostoka: Na známke plagátu k uvede-

niu divadelnej hry B. P. Moliéra „Don Juan“ v SND, na FDC plagátu k hre W. Shakespeara „Hamlet“. Grafická úprava emisie Vladislav Rostoka. Rytiny emisie vytvoril Arnold Feke.

Viacfarebnú známku vytlačila PTC Praha, a. s., oceľotlačou z plochej dosky (čierna farba) kombinovanou s ofsetom na tlačových listoch po 10 známok v náklade 1 mil. kusov známok. FDC vytlačila tlačiareň TAB, s.r.o., Bratislava oceľotlačou z plochej dosky v modročiernej farbe v náklade 6 tisíc kusov. Príležitostná pečiatka na FDC má domicil Trnava. © MDPT SR a Slovenská pošta, š. p., 2003. Znáмка č. 295.

K vydaniu emisie Mgr. Anna Repášová z Galérie Jána Koniarka napísala: „Trienáde plagátu Trnava je významná medzinárodná súťažná prehľadka plagátovej tvorby, ktorá sa periodicky opakuje od roku 1991. Záštitu nad ním prevzala ICOGRADA (International Council of Graphic Design Association) so sídlom v Londýne. Trienáde plagátu je zapísané v kalendári UNESCO. Hlavným organizátorom je Galéria Jána Koniarka v Trnave v spolupráci s mestom Trnava. Slovenským centrom dizajnu v Bratislave a VŠVU v Bratislave. Súťaž sa vyhlasuje v dvoch kategóriách - pre profesionálnych umelcov a tvorivé kolektívy a pre študentov výtvarných akadémii. Autori môžu podujatie oboslať reklamnými, filmovými, divadelnými, výstavnými alebo sociálnymi plagátmi. O víťazoch rozhoduje medzinárodná porota. Ocenenie Master's Eye Award je udeľované grafickým dizajnérom, odborníkom v oblasti vizuálnej komunikácie a teoretikom umenia za mimoriadne tvorivé výsledky, organizátorskú aktivitu a propagáciu grafického dizajnu. Vladislav Rostoka, vynikajúci slovenský grafický dizajnér je dvojnásobným nositeľom ceny Master's Eye Award.“

■ Sv. Andrej Svorad a sv. Benedikt

MDPT SR schválilo s platnosťou od 16. mája 2003 vydanie príležitostnej poštovej známky sv. Andrej Svorad a sv. Benedikt v nominálnej hodnote 13 Sk. Na známke sú fiktívne portréty svätcov. Na FDC je kresba zobrazujúca výjavy zo života svätcov. Autor výtvarných návrhov emisie je Igor Benca, autorom rytín František Horniak.

Viacfarebnú známku vytlačila PTC Praha, a.s., rotačnou oceľotlačou kombinovanou s hlbkotlačou na TL po 50 známok v náklade 5 mil. kusov. FDC vytlačila tlačiareň TAB, s.r.o., Bratislava technikou oceľotlač z plochej dosky v tmavošedej farbe v náklade 6 tisíc kusov. Príležitostná pečiatka na FDC má domicil Nitra. © MDPT SR a Slovenská pošta, š. p., 2003. Znáмка č. 296.

■ CDV: Parná lokomobila, 3x NITRAFILA 2003

Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre

Parná lokomotíva UMRATH UMRATH & Comp.

Praha Bubny 1898

Reprodukcia negatív fotografie artefaktu zo zbierkového fondu SPM v Nitre

Emisiu vydavateľ uviedol slovami podľa práce R. Ondruša: „Blízki Bohu i ľuďom“. Svätý Andrej Svorad (980?-1034?) - mních a pustovník. Jeho slovenské meno je Svorad (po poľsky Świerad), kým Andrej je jeho rehoľné meno, ktoré dostal v kláštore sv. Hippolita na Zobore v Nitre. Pochádzal z Poľska. Po istom čase spoločného života v benediktínskom kláštore začal viesť osamote mimoriadne prísny pustovnícky život. Podľa ľudovej tradície jeho pustovníka bola na Skalke pri Trenčíne nad riekou Váh, kde neskôr pustovníčil spolu so svojim učeníkom mníchom Benediktom (? - 1037 ?). Benedikt i po Andrejovej smrti naďalej viedol podľa jeho príkladu prísny pustovnícky život na Skalke. Asi roku 1037 ho napadli zbojníci, ktorí ho zviazali a hodili do Váhu. O rok našli Benediktovo telo vo vode, bolo neporušené. Pochovali ho v bazilike sv. Emeráma v Nitre v tom istom hrobe, kde ležali kosti jeho duchovného otca Andreja. Po obnove románskeho kostolika vedľa katedrály v rokoch 1930-31 v ňom uložili ostatky svätcov v striebornom relikviári. Päťkostolný biskup Maurus napísal v roku 1064 ich životopis. Roku 1083 pápež Gregor VII. kanonizoval sv. Andreja Svorada a sv. Benedikta. Boli vyhlásení za patrónov Uhorska.

■ 3. miesto na MS v ľadovom hokeji

Slovenská pošta, š.p., vyhotovila štyri prítláče na poštových lístkoch Zobor 7 Sk: **Parná lokomotíva UMRATH UMRATH & Comp., Praha Bubny 1898** (ide však o lokomobilu - druh parného stroja na poháňanie rôznych strojov), fotografia zo zbierkového fondu Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Vytlačená cena 10 Sk, číslo 095 CDV 093/03.

Deň filatelistických zväzov V4, symbolická kresba zo zástav ČR, Poľska, Maďarska a štátneho znaku SR + emblém výstavy. Vytlačená cena 10 Sk, číslo 096 CDV 093/03 • **Dostavníková pošta**, hlavy štyroch koňov ohraničené nakreslenou perforáciou + emblém výstavy a štylizovaná pečiatka s dátumom 13. 6. 2003. Vytlačená cena 10 Sk, číslo 097 CDV 093/03 • **Deň slovenskej poštovej známky**, kompozícia štylizovanej známky, hôr, listu a poštovej trubky + emblém výstavy. Vytlačená cena 10 Sk, číslo 098 CDV 093/03.

Tesne po redakčnej uzávierke sme sa dozvedeli, že 30.5.2003 bol mimo emisného plánu vydaný TL (185x140 mm) so štyrmi známkami (50x40 mm) nominálnej hodnoty 20 Sk na počesť 3. miesta našich hokejistov na MS vo Fínsku! TL vytvorený z dvoch fotografií bol vytlačný ofsetom v zahraničí. Bližšie informácie priniesieme v nasledujúcom čísle (pozn. red.: Do série známkových vyjadrení úspechov slovenských hokejistov teda chýba už len oslava 2. miesta na MS v roku 2001 v Sankt Peterburgu...?).

■ Deťom pre radosť: Maťko a Kubko

MDPT SR schválilo s platnosťou od 1. 6. 2003 vydanie príležitostnej poštovej známky zobrazujúcej obľúbené postavičky seriálu televízneho večerníčka „Maťko a Kubko“ (podľa rovnomennej literárnej predlohy Marianny Grznárovovej ilustrovanej Ladislavom Čapkom) v nominálnej hodnote 7 Sk. Na známke je reprodukováaná jedna z knižných ilustrácií Ladislava Čapka k uvedenej detskej knihe (obr. na 2. str. obálky). Ďalšia ilustrácia je na FDC. Grafická úprava emisie a rytina známky Martin Činovský. Viacfarebnú známku vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s., rotačnou ocelotlačou kombinovanou s hĺbkotlačou na tlačových listoch po 50 známkach. FDC je vytlačný 4-farebným ofsetom. Príležitostná pečiatka na FDC má domicil Bratislava. Znáмка mala mať č. 297, ale pravdepodobne bude zmenený □ Rubriku pripravil vkn

■ PNL: M. R. Štefánik, EUROPA

So spoločným vydaním slovenskej a francúzskej poštovej známky s portrétom **M.R.Štefánika** a pozadím hviezdárne v Mendune, SP vydala pamätný list s oboma známkami (14 Sk a 0,50 €). List má formát A5 a štandardnú grafickú úpravu. Známkami sú opečiatkované príležitostnými pečiatkami s dátumom vydania 3. mája 2003 s domicilom Brezová pod Bradlom a Paríž. Na liste sú zástavy oboch krajín, logo Slovenskej pošty a ilustratívna kresba Štefánika s pilotnou kuklou. Nálepny list so známkou **EUROPA - REKLAMNÝ PLAGÁT**, má nezvyčajné riešenie. Okrem známky 14 Sk V. Rostoku a pečiatky z FDC, hornú väčšiu časť tvorí výtvarne zaujímavý riešený plagát k hre Bertolda Brechta MUŽ AKO MUŽ. Dolné rohy NL dopĺňa logo SP (vľavo) a EUROPA (vpravo).

■ ZZ: Ludové zvyky - Veľká noc 2003

Príležitostná známka Ludové zvyky - Veľká noc 2003 s nominálnou hodnotou 7 Sk, ktorá bola vydaná 10.marca 2003, je aj v známkovom zošitku vydanom Slovenskou poštou. Známkový zošitok s 10 známkami má zmenšený formát 75 x 65 mm, obal má zelenú farbu, na prednej strane je farebná reprodukcia známky. Na zadnej strane sú uvedené adresy, telefonické a internetové kontakty na Technickú ústredňu pŕšt a POFIS a informácia o platnej poštovej sadzbe na použitie tejto známky (vyobrazenie oboch strán obalu je v rubrike OKIENKO ŠPECIALLISTU). Na prednej strane je vytlačená predajná cena 70 Sk, na zadnej strane okrem uvedených údajov aj logo SP a číslo zošitka 045 ZZ 287/03.

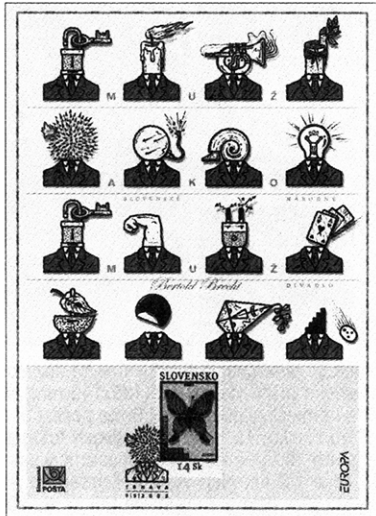
■ PT: 10 rokov SR, Poštové múzeum, Sv. Benedikt a sv. Svorad

Odtlačok rytinyprvej tohtoročnej poštovej známky, ktorá bola vydaná 1.1.2003 pri príležitosti **10. výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky**, bol vydaný vo forme príležitostnej tlač. Znáмка 20 Sk je natlačená v modročiernej farbe s prečiarknutou nominálnou hodnotou, PT má rozmery 105x210 mm • Znáмка **Poštové múzeum Banská Bystrica** 6 Sk je vyhotovená vo forme príležitostnej tlač. Tlač je v hnedočiernej farbe, má rozmery 120x210 mm a je číslovaná.

SLOVENSKO

Poštová známka s kresbou **sv. Benedikta a sv. Svorada** bola taktiež vyhotovená ako príležitostná tlač. Odtlačok pôvodnej rytiny známky je čiernej farby, nominálna hodnota 13 Sk je prečiarknutá, PT má rozmery 105 x 150 mm a je číslovaná.

■ CM: EUROPA - reklamný plagát

S príležitostnou známkou vydanou 9. 5. 2003 v emisnom rađe **EUROPA - REKLAMNÝ PLAGÁT**, Slovenská pošta vydala analógovú pohľadnicu (Cartes maximum). Na pohľadnici je reprodukcia plagátu Vladislava Rostoku k divadelnej hre J. B. P. Moliéra Don Juan pre SND (2000). So známkom situovanou na dolnej časti pohľadnice, sa použila pečiatka z FDC. V ľavej dolnej časti adresnej strany pohľadnice je logo SP a číslo 049 CM 295/03.

□ Rubriku pripravil vkn

NOVÉ PEČIATKY

Do redakčnej uzávierky Zberateľa (28.5.2003) sme z Technickej ústredni pôšt v Bratislave získali nasledujúce informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach, ktoré sa budú používať po 15. júni tohto roka:

- 16.6.2003 Nitra 1: **NAJKRAJŠIA POŠTOVÁ ZNAMKA**
- 19.6.2003 Prievidza 1: **890 ROKOV PRVEJ PÍSONNEJ ZMIENKY**
- 27.6.2003 Slávnica: **55. VÝROČIE ZALOŽENIA AEROKLUBU DUBNICA NAD VÁHOM / 40. VÝROČIE ZALOŽENIA LETISKA V SLÁVNICI**
- 11.7.2003 Kežmarok 1: **EURÓPSKE LUDOVÉ REMESLO** (vyobrazenie pečiatky v rubrike SPRÁVY • OZNAMY)
- 9.8.2003 Rajec: **20. JUBILEJNÝ RAJECKÝ MARATÓN**

Informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach môžete získať aj na www.pofis.sk □ (vkn)

NEÚRADNÉ PRÍTLAČE

Košice: 150 rokov indických železníc

Tohtoročná 4. mestská filatelisticko-filokarlistická výstava Košice 2003 sa uskutočnila v znamení účasti Indie. Na oficiálnych paneloch indickej poštovej správy boli vystavené indicke známky a FDC a exponát s názvom „Boj za slobodu Indie na indických poštových známkach“ vystavoval Viliam Gaál z Košíc. Otvorenie výstavy, ktoré je pripomenuté aj na prítláči na poštovom lístku Zobor 7 Sk,

pocíli svojou účasťou aj veľvyslanec Indie na Slovensku. Obrazový motív na prítláči pripomína 150. výročie indických železníc. Zobrazuje kresbu starej železničnej stanice Byculla, ktorá leží na trati medzi Bombayom a Thane. Železničná doprava v Indii začala písať svoju históriu 16.4.1853 otvorením 34 kilometrovej trate z Boribundere do Thane. Z prvého vlaku, ktorý prešiel touto traťou, sa indicke železnice vyvinuli do obrovskej železničnej siete s kolajami v dĺžke takmer 63 tisíc km a s viac ako 7 tisícimi železničnými stanic. Dnes patria indicke železnice medzi najväčšie na svete a tvoria základné piliere osobnej i nákladnej dopravy krajiny. Železničnú sieť tvoria trate širokorozchodné, úzkorozchodné i s klasickým rozchodom kolají, ktoré sú organizačne členené do viacerých zón, divízií a menších celkov. Denne viac ako 7500 rušňovodičov rozváža vyše 11 miliónov cestujúcich do rozličných častí krajiny. Pretože indicke železnice si zachovávajú tradíciu ročnej oslavy svojho jubilea, k 150. výročiu otvorenia železničnej dopravy indickej poštová správa vydala príležitostnú známku presne rok pred jubileom - 16. apríla 2002. Obrazový námet na známke, ktorá bola vydaná aj ako háreček, tvorí vlaková súprava vedúca z Bombayu do Thane □ **Viliam Gaál**

1853

2003

भारतीय रेल 150 INDIAN RAILWAYS

150 ROKOV INDICKÝCH ŽELEZNÍC

4. mestská filatelisticko-filokarlistická výstava Košice 2003

VERNISÁŽ VÝSTAVY ZA ÚČASTI VEĽVYSLANCA INDIE NA SLOVENSKU

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

Maďarsko: Šport, In memoriam Columbia, Prizvanie do EÚ

Jednou známku sa ešte vrátíme k marcovým emisiám našich južných susedov. Maďarská pošta vydala známky 150 Ft 14. marca 2003 pripomenula 100. výročie vydávanie športového časopisu **Nemzeti Sport** (Národný šport). Dominantnú časť známkového obrazu tvorí časopis, ktorý začal vychádzať 15. 3. 1903. Znáмка bola vydaná s kupónom, na ktorom je portrét Alfréda Hajósa, olympijského víťaza z OH Atény 1906 v plávaní na 100 a 1200 m ● Ako prvá emisia vyšiel v apríli (9. 4. 2003) pamätný háreček **In memoriam na pamiatku obetiam tragickej havárie raketoplánu Columbia**. Na hárečku so známku 500 Ft je kresba raketoplánu a na pravom okraji sú uvedené mená všetkých siedmich astronautov, ktorí pri návrate z kozmického letu dňa 1. februára 2003 zahynuli. Číslovaný háreček rozmerov 92x71 mm bol vydaný v náklade 100 tisíc kusov ● Dňa 10.4.2003 boli vydané dve emisie so športovou tematikou. Jedna známka 110 Ft bola vydaná k **I. divízii MS v ľadovom hokeji, skupiny A**, ktoré sa uskutočnili v Budapešti v dňoch 15.- 21.4.2003. Na známke je emblém MS. Aj táto známka má kupón, na ktorom je portrét Rudolfa Bauera, olympijského víťaza v hode diskom na OH v Paríži v roku 1900 ● Na druhej

známke (120 Ft) je vyobrazený **nový športový areál v Budapešti**. Na kupóne je portrét Zoltána Halmaya, olympijského víťaza v plaveckom šprinte na 50 a 100 yardov na OH v St. Louis 1904.

Dva dni pred podpísaním pozývacej listiny za **člena Európskej únie**, ktoré sa uskutočnilo v Aténach 16. apríla 2003, Maďarská pošta vydala hářček rozmerov 104x70 mm so známkou hodnoty 500 Ft. Na známke je symbolická ruka s husím brkom a hviezdíčkami EÚ, na okrajoch hářčka charakteristické architektonické dominanty hlavných miest Maďarska a Grécka - hrad na Budíne a Aténska Akropola ● Maďarská pošta známku 65 Ft vydanou 24. apríla 2003 pripomenula **Deň policie**. Na známke s obrazom policajta na motocykli je vytlačená aj veľká číslica 112 - telefónne číslo na núdzové volanie (podobne ako je u nás číslo 158) □ vkn

Polsko: 750 rokov Poznaň, Vstup Poľska do EÚ

Poľská pošta v aprílových emisiách najväčšiu pozornosť venovala dvom udalostiam: 750. výročiu mesta Poznaň a prijatí Poľska za člena Európskej únie. K **jubileu mesta Poznaň** bol vydaný hářček rozmerov 94x71 mm so známkou hodnoty 3,40 Zl v náklade 450 tisíc kusov. Na hářčeku, vytlačenej ocelotlačou kombinovanej s hřbkotlačou, je panoráma mesta zobrazená podľa mapy z roku 1626. Súčasne bola vydaná aj známka hodnoty 1,20 Zl. Obraz známky tvorí kompozícia pohľadu na historický stred mesta v popredí s riekou Warta a silueta moderného obchodného centra mesta v pozadí. Známk

bola vydaná v náklade 6,6 mil. kusov. Obe známky boli vydané 15.4.2003 (k jubileu bol vydaný aj poštový lístok s motívom z histórie Poznane) ● Poľská pošta vydala známku hodnoty 1,20 Zl s tromi dátumami dania do obehu. Prvé vydanie 18.2.2003 pripomína proces vstupu Poľska do EÚ, ktorý bol odštartovaný 31.3.1998 v Bruseli a pokračoval summitom v Kodani 13.-14.12.2002. Druhé vydanie dňa 16.4.2003 pripomína podpis pozvania Poľska do EÚ, ktoré sa uskutočnilo v Aténach práve v tento deň. Tretie vydanie sa uskutočnilo dňa 26.5.2003, kedy sa v Poľsku uskutočnilo referendum o vstupe do EÚ. Známkou so symbolickou kresbou, ktorej v strede je nápis POLSKA s písmenami v národných bielo-červených farbách, ktorých ako by tiež tvoril nápis EUROPA, pričom písmeno „O“ v oboch slovách je vytvorené z hviezdíčiek. Pozadie na ľavej strane známky dopĺňuje antická stavba ako symbol mesta, v ktorom sa 16.4.2003 uskutočnil tento významný akt pre budúcnosť Poľska. Každý z vydaní malo náklad okolo 3,8 mil. kusov známok □ vkn

Novinky z Ukrajiny

Po malom prerušení pokračujeme v predstavovaní novínok našich východných susedov. Dňa 21. 10. 2002 Ukrajinská pošta vydala 13. a 14. časť emisného radu **Regióny Ukrajiny**. Prvá z nich - Čerkaská oblasť - prináša pomník T. Ševčenka, riekou Dnepr, erb oblasti a jej polohu na mape štátu. Na druhej známke - Sumská oblasť - vidíme pravoslávny chrám, rozvinutú krajinu, erb a mapku. Obe známky majú nominálnu hodnotu 45 k a kat. č. Mi 536-37 ● Trojznámková emisia **Malby T. Ševčenka** bola vydaná 15. 11. 2002 s hodnotami 45, 75 a 80 k. Najväčší ukrajinský básnik bol aj akademickým maliarom, čo dokumentujú jeho obrazy Mohyla kniežata Askolda (1845), V Kyjeve (1844) a Katedrála sv. Alexandra v Kyjeve (1846). Kat. č. Mi 538-40 ● **Novoročná známka** s motívom Deda Mráza a vianočného stromčeka mala deň vydania 22. 11. 2002. Jej nominálna hodnota je 45 k a kat. č. Mi 541 ● Posledná emisia minulého roka vyšla dňa 6. decembra 2002 v TL aj ako hářček, ako pokračovanie emisného radu **Kroje regiónov**. Tri dvojice známok s rovnakou nominálnou hodnotou 45 k predstavujú slávnostný ľudový odev z oblastí

Vinica, Čerkasy a Ternopil. Kat. č. Mi 542-7 / Bl. 38 ● Prvá tohtoročná emisia **Ľudové rozprávky III.** má dátum vydania 17. 1. 2003. V pestrofarebných kresbách sa prezentujú Drzá koza, Slamené teliatko a Liška a žerjav (obr. na 2. strane obálky). Tri trojice známok (rovnaká nominálna hodnota 45 k) boli vytlačené v malých TL a patrí im kat. č. Mi 548-50 ● Dňa 24.1.2003 vydali príležitostnú známku **Rýchlokorčuľovanie**. Nominálna hodnota je 65 k, kat. č. Mi 551. Všetky známky boli vytlačené ošetrovaním v náklade po 500 tisíc kusov (okrem kat. č. Mi 539-40 a 542-7, ktorých náklad bol 300 tisíc kusov) □ ik

SPRÁVY · OZNAMY

■ Zasadlo SFVS

V dňoch 10.- 11. mája tohto roka sa uskutočnili XX. Dni filatelie Slovenska v Košiciach. Organizátori sa skutočne vyznamenali radom podujatí, ktoré museli upútať. Patrí im za to absolútiom! Popri katalógu vydali aj Zborník prednášok, v poradí u nás druhý. Škoda, že neobsahuje prinajmenšom aj Resumé v nemeckom jazyku. Ale aj absencia košických, teda domácich filatelistov v hojnejšom počte bola citelná. Samotné zasadnutie Slovenského filatelistického vedeckého spoločenstva (SFVS) malo dve časti: Prednáškovú a oficiálnu.

V prednáškovú časť odznela brilantná prednáška MUDr. Juraja Pálku o nových objavoch prednáškových pečiatok i s ukázkami vrátane farebných variantov a sprešnenia dátumov prvého použitia - v porovnaní s literatúrou. Excelentná prednáška Dr. Júliusa Molnára, CSc., o histórii, vývoji, zbieraní a vystavovaní analogových pohľadníc (Carte maximum) s názornými ukázkami, posunulo a zároveň obohatilo naše vedomosti o tomto zaujímavom zberateľskom odbore, ktorý ešte stále nie je dostatočne ohodnotený. Prednáška Jaroslava Kuběnku Slovenské perfiny predniesol T.Kotek. Dozvedeli sme sa tu mnoho zaujímavého nielen o vlastných perfinoch, ale aj o ich používateľoch. Dr. Kollár predniesol zaujímavú prednášku o činnosti Poštového múzea počas 10-ročnej existencie Slovenskej pošty, š.p. Mohli sme sa dozvedieť o organizačnej štruktúre múzea, o výstavníctve, propagácii, zbierkových fondoch aj o pripravovanom skanzene Poštového múzea.

V oficiálnej časti zasadnutia SFVS sa rokovalo o modifikácii stanov spoločnosti a uskutočnila sa voľba nových členov. Stali sa nimi: Dušan Gubík z Banskej Bystrice, Andor Bér a Gábor Visnyovszki z Maďarska, Edward G. Wittenberg z Austrálie, Ing. Peter Csicsay z Komárna, Ing. Ján Marenčík, doc. Tichomír Kotek a Ing. Jaroslav Kuběnka z Košíc. SFVS má k dnešnému dňu 50 členov, z toho 12 zo zahraničia. Najbližšie pracovné stretnutie sa uskutoční v novembri tohto roku v Poštovom múzeu v Banskej Bystrici □ **Michal Kiššimon**

■ V Kežmarku tradícia pokračuje

Druhý júlový víkend je v kalendári Kežmarčanov každoročne vyhradený festivalu Európske ľudové remeslo. Tohto roku to bude už dvanásť, keď okrem remeselníkov otvoria na námestí svoj stánok aj filatelisti a v spo-

lupráci so Slovenskou poštou pripraví pre návštevníkov festivalu zaujímavé filatelistické materiály. Tohtoročný festival sa bude niesť v znamení kolesárskeho cechu,

ktorý by oslávil 370. výročie svojho vzniku. Kežmarský kolesársky cech vznikol v roku 1633, ale zrejme sa po čase pre nedostatok majstrov kolesárov v meste rozpadol. V historických listinách sa spomína, že o 100 rokov neskôr sa jediný kežmarský kolesár dal do spolku s podkovačmi. Kolesári vyrábali predovšetkým kolesá. Postupom času začali vyrábať aj celé vozy a neskôr aj kočy. Ich zásadou bolo, že vyrábali len súčasti z dreva. Preto sa často spájali s kováčmi, ktorí im na vozy a kočy vyrábali kovania a ostatné kovové časti. Ich symbolom najčastejšie bolo jednoduché koleso.

Koleso je aj námetom príležitostnej poštovej pečiatky, ktorej autorom je Lubor Ksiažek. Námetmi prílačí, ktoré budú vydané na obálkach, poštových lístkoch a obálkach s natlačou známok, budú výjavy z kolárskej dielne, ako aj výrobky tohto remeselníckeho cechu. Srdečne pozývame všetkých filatelistov do nášho stánku. Pre tých, ktorí nebudú môcť prísť, stačí ak sa obráti na náš kežmarský klub filatelistov □ **Zdeněk Baliga**

Výzva pre účastníkov DKNŠ v Kórei

Pri príležitosti 50. výročia začatia činnosti príslušníkov ČSLA v Dozornej komisii neutrálnych štátov (DKNŠ) na dodržiavanie prímeria v Kórei, sa v dňoch 22. septembra až 12. októbra 2003 v priestoroch KaMC OS Trenčín (bývalý Dom armády) uskutoční výstava venovaná prvým slovenským účastníkom v misiách OSN. Výstava bude mať charakter „otvorenej triedy“ (filatelistická korešpondencia, fotografie, vložky a iné predmety). Na výstave sa bude používať príležitostná pečiatka a bude vyhotovená aj prílač na obálke alebo na listku.

Cieľom tejto výzvy je nadviazať kontakt s účastníkmi DKNŠ, aby mohli byť pozvaní na stretnutie s predstaviteľmi Ozbrojených síl SR v rámci otvorenia výstavy 22.9.2003. Účastníci DKNŠ v Kórei sa môžu prihlásiť do 18.8.2003 organizátorom podujatia na týchto adresách:

Pplk Ing.Vladimír Hruby, OddPP / ŠbPeM GŠ OS SR, Kutuzovova 8, Bratislava, ☎ 0960 313 279 alebo 02 / 442 545 00 klapka 313 279, fax 0960 313 764. Ďalšia adresa na ktorej sa účastníci môžu prihlásiť je Zväz vojakov armády SR, KaMC OS, 911 27 Trenčín, ☎ 0960 332 281 alebo 032 / 743 0041 □ ky

■ Deň príslušníkov mierových síl OSN

Na počesť vytvorenia prvej mierovej misie OSN v roku 1948 a 55. výročia mierových jednotiek OSN, ktoré zohrávali kľúčovú úlohu pri udržiavaní medzinárodného mieru a bezpečnosti, Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov dňa 11. decembra 2002 prijalo rezolúciu č. 57/129, v ktorej ustanovilo 29. máj ako „Medzinárodný deň príslušníkov mierových síl OSN“. K tejto príležitosti zorganizovalo Ministerstvo obrany SR (MO

SR) slávnostné stretnutie, na ktorom pripomenulo účasť slovenských vojakov v operáciách zameraných na podporu mieru a odstránenie dôsledkov kríz v rôznych častiach sveta. Zvlášť pripomenulo a vzdalá úctu pamiatke príslušníkov Ozbrojených síl SR, ktorí pri plnení úloh v mierových operáciách položili svoje životy v mene mieru, základných ľudských práv a humanitu. Slávnostné stretnutie veteránov mierových síl OSN sa uskutočnilo dňa 29. 5. 2003 na Mýjave na námestí M. R. Štefánika. Pri tejto príležitosti vydalo MO SR lístok Poľnej pošty Ozbrojených síl SR s farebnou prílohou a na pošte Mýjavy 1 sa používala príležitostná poštová pečiatka s textom: "POLNÁ POŠTA OS SR POD ZÁSTAVOU OSN".

Lístky Poľnej pošty OS SR a príležitostná poštová pečiatka s rovnakým námetom sa používali aj na pošte Nitra 1 po dobu medzinárodnej filatelistickej výstavy NITRAFIL 2003 stanicou Poľnej pošty OS SR po celú dobu výstavy. Stanica bola umiestnená v expozícii Slovenskej pošty, š.p., ktorá zabezpečovala dopravu na výstave podaných poštových zásielok adresátom na Slovensku aj v zahraničí. Podobné lístky Poľnej pošty OS SR plánuje MO SR vydať pre všetky kontingenty OS SR pôsobiace v zahraničí □ **M. Ondráš**

■ Inaugurácia známky sv. Benedikt a sv. Andrej Svorad

Nitrianski filatelisti spolu s Kňazským seminárom sv. Gorazda v Nitre a Mestským úradom v Nitre pripravili na 16. mája 2003 inauguráciu novej poštovej známky v aule tohoto kňazského seminára. Účastníkov príjemne prekvapili a poctili svojou účasťou vzácní hostia: Ján Chrizostom kardinál Korec, profesor V. Judák, dekan Teologickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, docent M. Šurab, rektor Kňazského seminára, docent L. Floch, predseda ZŠF a J. Vallo, predseda slovenského Spoločenstva sv. Gabriela, zberateľ poštových známok s kresťanskou tematikou.

Program moderoval s dejinno-populárnym sprievodným slovom PaedDr. Jozef Gál, predseda KF 52-51 v Nitre. Slávnostné a dôstojné otvorenie inaugurácie a jej záver dotvoril spevácky súbor Kňazského seminára sv. Gorazda. Profesor Judák zaujímavou priblížil život svätcov zobrazených spolu na známke. Sv. A. Svorad, mních a pustovník bol Poliak a rehoľné meno Andrej dostal v benediktínskom kláštore sv. Hippolyta na Zobore v Nitre a neskôr viedol pustovnícky život na Skalke pri Trenčíne. Tu viedol pustovnícky život tiež sv. Benedikt. Obaja svätci sú pochovaní v bazilike sv. Emeráma na Nitrianskom hrade. K prítomným sa prihovoral aj Ján Chrizostom kardinál Korec. Ocenil kroky vydavateľa slovenských poštových známok, keď sa vydávajú aj poštové známky s kresťanským zameraním. Ich používaním na listoch sa svet oboznamuje so Slovenskom. Podakoval nitrianskym filatelistom za ich aktivitu pri inauguráciách.

Dr. Gál položil niekoľko otázok umelcom, ktorí tvorili známku, FDC a príležitostnú pečiatku. Doc. I. Benca od-

povedal, ako pristupoval k tvorbe tohoto miniatúrneho umeleckého diela a FDC. Rytec a výtvarník F. Horniak sa podielil s pocitmi pri práci na príležitostnej pečiatke, pečiatke na FDC a najmä pri rytí známky. Vlastnú inauguráciu vykonala Mgr. A. Paulinyová, keď predtým oboznámila účastníkov s prípravou a tvorbou tejto známky.

Umelci, ktorí sa podieľali na tvorbe známky, FDC a pečiatok dávali záujemcom svoje autogramy □ jms

■ Uvedenie známky Ludwig van Beethoven

Obec Dolná Krupá neďaleko Trnavy je známa predovšetkým svojim nádherným kaštieľom, ktorý v klasicistickom štýle postavili na základoch staršej stavby v rokoch 1793-1795. Zasluhou Jozefa Brunsvika bol v rokoch 1820-1828 upravený do dnešnej podoby, a tak sa zaradil medzi najkrajšie šľachtické sídla na Slovensku. Viaceré, dodnes zachované prvky staviteľ čerpal z parížskeho zámku vo Versaille. Pri kaštieli sa nachádza rekonštruovaný anglický park s jazierkom a vzácny drevinami. V renesančnom domčeku pri kaštieli (zobrazuje ho poštová pečiatka na FDC) býval ako hosť rodiny Brunsvikovcov hudobný skladateľ Ludwig van Beethoven. Dnes je v domčeku expozícia o jeho živote a diele.

Klub filatelistov TIRNAVIA v spolupráci s obcou a SNM - Kaštieľ Dolná Krupá, pripravil na Deň múzeí 18. mája 2003 uvedenie známky venovanej slávnemu skladateľovi Ódy na radosť, Osudovej symfónie a ďalších skvostov svetovej hudby. Na príležitostnej poštovej pečiatke vyhotovenej podľa návrhu Mgr. M. Šnirca je zobrazený kaštieľ a erb obce Dolná Krupá.

Priaznivci filatelie a hudby, ktorí sa zúčastnili uvedenia známky, si prezreli historické priestory kaštiela s jedinečnou zbierkou starých hudobných nástrojov, posedeli pri jazierku (pre rekonštrukciu vypustenom) a prešli sa zámockým parkom. Na týchto miestach Beethoven strávil nezabudnuteľné chvíle so svojou milou, mladáčkou Teréziou Brunsvikovou, pre ktorú práve tu, podľa tradície, zložil známu Sonátu mesačného svitu op.27. V programe uvedenia známky bola prednáška PhDr. L. Ballovej o živote a diele Beethovena a jeho vzťahoch s Dolnou Krupou, v ktorej odzneli niektoré dosiaľ nepublikované objavy z histórie. S veľkým záujmom si účastníci vypočuli niektoré diela hudobného veľikána v podaní študenta Konzervatória Bratislava P. Richtera - nechýbala Mesačná sonáta. A šťastnú cestu novej známke na jej poštovom putovaní pokropením šumivým vínom zaželel Mgr. A. Paulinyová z MDPT SR, generálny riaditeľ SNM dr. Marák a zástupca obce Dolná Krupá Mgr. Petráš □ M.K.

■ Z činnosti MABEÖSZ

Z májového čísla časopisu Bélyeg világ vyberáme niekoľko aktuálnych informácií z činnosti Zväzu maďarských filatelistov (MABEÖSZ):

● **Krásy Čiech na poštových známkach** - pod týmto názvom sa uskutočnila výstava v Centre českej kultúry v Budapešti. K výstave bol vydaný pamätný list a používala sa príležitostná pečiatka (podľa informácií dr. Soškého podobná výstava sa má uskutočniť aj v Centre slovenskej kultúry, jej priestory sú však tohto času v rekonštrukcii, takže výstava sa bude môcť uskutočniť v neskoršom období).

● **Medzinárodná výstava HUNFILA 2003 BUDAPEŠT** - sa v tomto roku konala v dňoch 6.-11.5.2003. V jej rámci sa uskutočnili aj podujatia 76. Dňa maďarskej poštovej známky. Leitmotívom podujatí boli oslavy 300. jubilea Rákócziho národnoslobodzovacieho boja. Výstava sa uskutočnila v priestoroch Vojenského historického múzea v Budapešti a jej súčasťou je aj výstava venovaná 85. výročiu založenia tohto múzea.

● **Perla Indočiny** - pod týmto názvom sa uskutočnila výstava poštových známkov v meste Szombathely v dňoch 27.1. až 12.2.2003. Výstava sa uskutočnila pri príležitosti 30.výročia príméria vojny vo Vietname. Na vernisáži výstavy exponáty na 78 paneloch si so záujmom prezrel aj vietnamský veľvyslanec v Maďarsku Tran Huu Tung.

● **Po stopách falšovateľov kolkov** - už niekoľko týždňov sústreďuje pozornosť verejnosti v Maďarsku prípad falšovania kolkov a v rámci vyšetrovania uvalili väzbu na viac osôb. Predbežné výsledky naznačujú, že falšné kolkky sa vyhotovovali v zahraničí a spôsobená škoda už dosahuje hodnotu 180 miliónov forintov.

● **Centrum poznatkov a dokumentov** - možno tak priliehavo by sa dala nazvať zväzová knižnica, ktorá sa nachádza v sídle zväzu na budapešťianskej Vörösmartyho ulici. Knižnica sústreďuje stovky výťažkov odbornej literatúry, príručiek a metodických materiálov, výstavných, aukčných a známkových katalógov, pozvánky, plagáty ako aj rôzne dokumenty zaznamenané na moderných nosičoch. K aktivitám knižnice patria aj v mesačných intervaloch prezentácie exponátov zberateľov. Návštevníci knižnice majú k dispozícii aj 29 titulov periodík zo zahraničia - medzi ne patrí aj náš Zberateľ ☐ vkn

Zo sentencií Luda Visokaya

Aj neviazaný človek rád pasie po viazaných hodnotách

Filatelia je ešte dlhodobější choroba ako manželstvo.

Bol všestranný športovec, rôzne disciplíny pestoval na známkach.

Modriny pod jeho očami prezrádzali známky čerajúceho incidentu.

Filatelistom zo známok vždy ničeo uletí - raz včely, inokedy lietadlá alebo vtáky.

Zbierka nie je Vierka, čím je staršia, tým je cennejšia.

Človeka poznáš podľa rečí, filatelistu podľa známok.

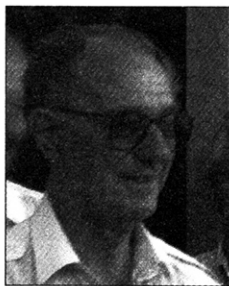
Jubileum nestora trenčianskej filatelie L.Vereckého

Dňa 20. júna 2003 sa významného životného jubilea - 90. narodenín dožíva nestor trenčianskej filatelie, rodák z lavy, pán Ladislav Verecký. Ako stredoškolský pedagóg aj vo filatelistickej činnosti venoval svoje schopnosti a čas práci s mladými zberateľmi poštových známkov. Dlhé roky viedol krúžok mladých filatelistov, aktívne pracoval v Západoslovenskej komisii mládeže i v Komisii mládeže ZSF. Nemálo práce venoval aj zveladovaniu knižnice Krajského výboru ZSF, ktorá v súčasnosti tvorí fond ŠOKA Trenčín. Zúčastnil sa aj na práci v organizačných výboroch výstav v roku 1975 a 1979. V škole, kde učil, pravidelne vyhotovoval propagačné panely s filatelistickými materiálmi k rôznym spoločenským a kultúrnym výročiam. Jeho „zberateľské lásky“ sú Bosna a Hercegovina, ČSR, Rakúsko a známky námetu Hudba. Svoj exponát „ZSF v zrkadle filatelistických materiálov“ venoval Múzeu mincí a medailí v Kremnici, kde malo vzniknúť oddelenie filatelie. Je nositeľom zlatého Čestného odznaku ZSF a titulu Zaslúžilý pracovník vo filatelii, ktoré mu boli udelené za dlhoročnú prácu s mládežou a vo zväzových orgánoch. Trenčianski filatelisti páňovi Vereckému želajú všetko najlepšie, dobré zdravie a peknú jeseň života.

Jozef Koreň

Za Jozefom Soukupom

Žiaľ, uprostred tvorivej činnosti nás opustil zanietený filatelist, neúnavný propagátor filatelistického života a náš dlhoročný spolupracovník PhDr. Jozef Soukup (1928-2003). Jeho srdce dotliklo náhle ráno 12.mája 2003 v Bratislave vo veku 74 rokov. Filatelistom na celom Slovensku ostal v povedomí ako veľmi aktívny zberateľ, svedomitý činník a plodný publicista. Zvlášť zasvätené boli jeho prehľady a rôzne analýzy slovenskej známkovkej a pečiatkovej tvorby. Jeho doménu, najmä v posledných rokoch, bola problematika priležitostných pečiatok v celej jej šírke. Na srdci mu ležala nielen ich grafická a námetová úroveň, ale aj služby a servis filatelistom v tejto oblasti. Aj vďaka jeho podnetom Slovenská pošta urobila niektoré opatrenia v prospech filatelistov. Svoj obdiv a úprimný vzťah k malej grafike a zúbkovanej svete vyjadril aj členstvom v Klube výtvarníka Fera Horniaka, kde patril medzi najaktívnejších činníkov. Aj v Spoločenstve kresťanskej filatelie Sv.Gabriel, či už ako člen alebo v jeho vedení, mal výrazný podiel na propagácii SSG, jeho formovaní a aktivitách, osobitne v publikačnej oblasti. Všade, kde pôsobil, zanechal po sebe kus dobrej práce.

Patril medzi našich najaktívnejších spolupracovníkov, ktorý svojou precíznosťou, spoľahlivosťou a angažovanosťou sa významne podieľal na tvorbe časopisu Zberateľ. So svedomitosťou jemu vlastnou mesiac čo mesiac zabezpečoval informácie o nových priležitostných pečiatkach a vyhotovoval prehľady o ich používaní a tvorcach. Jozef Soukup nám bude chýbať! Odišiel tak náhle, že sme mu nestačili ani povedať: Ďakujeme!

Posledná rozlúčka so zosnulým bola v bratislavskom krematóriu 19. mája 2003. Česť jeho pamiatke!

Redakcia

60. VÝROČIE PRVÉHO LETU BRATISLAVA-PREŠOV

V týchto dňoch uplynulo 60 rokov od otvorenia leteckej dopravy medzi Bratislavou a Prešovom. Zberatelia túto jedinú vnútroštátnu linku z obdobia Slovenskej republiky 1939-1945 poznajú z celistvosti prepravených prvým letom 18. mája 1943. Slávnostné otvorenie linky Slovenskej leteckej spoločnosti (SLS) a zároveň aj nasadenie nových lietadiel SLS na linke Bratislava-Viedeň, sa uskutočnilo v nedeľu 16. mája 1943 v Bratislave na najvornom letisku za účasti predstaviteľov vlády a ďalších oficiálnych hostí (obr.1).

Z prvých kapitol Slovenskej leteckej spoločnosti ● Založenie a činnosť SLS sa začala odvíjať krátko po vzniku Slovenského štátu - dňa 19. júna 1939 bola ustanovená ako spoločnosť s väčšinovou účasťou štátu. Spoločnosť riadila správna rada, ktorej predsedom bol Dr. Béla Kováč. Činnosť SLS bola ovplyvnená vtedajšou situáciou doma i vo svete - bol nedostatok lietadiel, posádok a predovšetkým vojnou. Preto SLS svoje služby mohla zabezpečovať len v spolupráci s inými leteckými spoločnosťami. Spolupráca leteckých spoločností nebola nič nové - už za I. republiky letecká spoločnosť ČSL spolupracovala s DLH a ÖELAG, ČSA so spoločnosťami AEROFLOT, SABENA, ALA LITORIA a Československá pošta mala zabezpečenú zmluvnú prepravu zásielok s nemeckými Zepelínmi na transatlantických linkách.

Obr.1 - Na slávnostnom otvorení vnútroštátnej leteckej dopravy 16.mája 1943 sa zúčastnil aj minister národnej obrany generál Ferdinand Čatloš (v popredí v rozhovore s predsedom SLS Dr. Belom Kováčom)

Medzi prvé linky SLS patrila trať č.43 Bratislava-Viedeň-Bratislava. V prevádzke bola od 10.júna do 3.októbra 1942 s prenajatým lietadlom leteckej spoločnosti Deutsche Lufthansa A.G. (DLH) dvojmotorovým, desať miestnym lietadlom typu Junkers Ju 86 [1]. O tejto linke v aerofiletickej literatúre bola zo známych dôvodov iba stručná zmienka [2], preto uvediem niekoľko podrobnejších informácií. Od 18.augusta 1942 sa lietalo na linke Bratislava-Viedeň-Bratislava denne okrem nedele, od 18.augusta do zastavenia prevádzky 3.10.1942 len štyrikrát týždenne. Nelietalo sa utorky a stredu, pretože v tieto dni dopravu na tejto trati zabezpečovala letecká spoločnosť Magyar Légiforgalom R.T. (MALÉRT). Na tejto linke SLS absolvovala so 100 percentnou pravidelnosťou a bez núdzového pristátia alebo nehody 170 letov, prepravila 378 platiacich cestujúcich a 2048,7 kg pošty

Linku **Budapešť-Bratislava-Viedeň-Vratislav (Breslau)-Berlín** prevádzkovala MALÉRT od 14.júla do 3.októbra 1942. Zapojenie Bratislavy

do tejto linky sa uskutočnilo slávnosťou dňa 12. júla 1942 za účasti oficiálnych predstaviteľov štátnych orgánov, generálneho riaditeľa MALÉRT-u víťaza Laborczyho, predsedu SLS Dr. B. Kováča a ďalších hostí. Trať mala č.15/1351 a prevádzkou na nej zabezpečovali trojmotorové 15-miestne lietadlá typu Junkers Ju 52, a to dva razy týždenne - utorky smerom do Viedne a Berlína, v stredu do Budapešti (obr.2). Celkom bolo na tejto linke uskutočnených 13 letov.

utorky		streda
8.15 odl.	↓	Budapešť
9.05 pril.		Bratislava
9.20 odl.	↑	Bratislava
9.35 pril.		Wien
10.00 odl.		Wien
11.35 pril.		Breslau
11.50 odl.		Breslau
13.20 pril.	↓	Berlín
		pril. 19.25
		odl. 18.35
		pril. 18.20
		odl. 18.05
		pril. 17.45
		odl. 16.10
		pril. 16.00
		odl. 14.30

Obr.2 - Odlety a priletý lietadiel na linke medzi Budapešťou a Berlínom uverejnené v časopise Slovenské krídla 1/1942

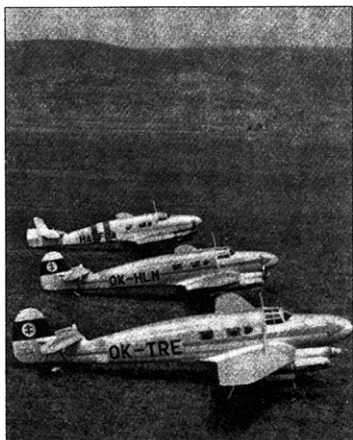
Otvorenie vnútroštátnej linky ● Otvorenie prvej vnútroštátnej leteckej linky SLS bolo pripravované na trase Bratislava - Piešťany - Tri Duby - Spišská Nová Ves, ale nakoniec sa z technických príčin tento projekt neuskutočnil. Na tejto linke sa mali použiť lietadlá Stinson SR-10C Reliant a Airspeed AS-6E Envoy, ktoré zakúpilo oddelenie pre civilné letectvo Ministerstva národnej obrany [3]. Nakoniec obe lietadlá prevzali Slovenské vzdušné zbrane.

Otvorenie linky vlastnými lietadlami sa pre SLS stalo reálnym až zakúpením lietadla typu Focke-Wulf Fw 58C Weihe (Luniak, nem.). Časopis Slovenské krídla v dvojčíse 8-9 (apríl-máj 1943) oznámil, že v máji bude otvorená letecká linka Bratislava-Zvolen-Tatry-Prešov. Administratívu a vlastnú prevádzku bude zabezpečovať SLS, o technickú stránku dopravy sa bude starať Veliteľstvo vzdušných zbraní. Časopis písal, že na linke budú lietať dvojmotorové 8-miestne lietadlá Fw 58 a Caudron. Tiež o tom, že v apríli sa už uskutočnili skúšobné lety.

Lietadlá Fw 58C Weihe ● Niekoľko slov o tomto type lietadla. Továrňe Focke-Wulf v Brérmach ich začala vyrábať od roku 1935. Lietadlo bolo vyvinuté ako výcvikové, z ktorého vznikli varianty aj na účely spojovacie a kuriérne. V roku 1938

bola vyvinutá aj verzia lietadla pre civilnú leteckú dopravu. K typovému označeniu bolo pridané písmeno „C“ (Fw 58C). Bol to štíhly, celokovový, dolnokrídlový, dvojmotorový stroj so zafahovacím podvozkom do motorových gondol. Lietadlo bolo 8-miestne (2 piloti + 6 cestujúcich), cestovnú rýchlosť malo 240 km/hod., doskup 5400 m a dolet 800 km [4].

Dve zakúpené lietadlá Fw 58C Weihe dostali imatrikulačné označenie OK-HLM a OK-TRE. Podľa údajov [5] jedno lietadlo (Focke-Wulf Fw 58KL-1 Weihe W. Nr. 3100) s imatrikulačným označením D-OTRE priletelo z Berlína do Trenčianskych Biskupíc už koncom októbra 1942, kde bolo upravené „do farieb“ SLS a dostalo nové slovenské označenie OK-TRE. Na trupe a motoroch malo namaľované bledomodré šípy s tmavomodrým lemovaním, na trupe napísané meno lietadla „Prešov“, na smerovke výsostný znak slovenských civilných lietadiel a na trupe a koncoch krídel bolo dodatočne označené žltým pásom.

Obr.3 - Tri lietadlá Fw Weihe 58C na najnorskom letisku - dve v popredí patriace SLS, jedno v pozadí spoločnosti MALÉRT

Dá sa predpokladať, že aj lietadlo s imatrikulačným označením OK-HLM vyobrazené v [3] bolo upravené v leteckých dielňach v Trenčianskych Biskupiciach. Dizajn lietadla bol rovnaký s tým rozdielom, že šípy na trupe a motoroch boli červenej farby s čiernym lemovaním a meno lietadla bolo „Bratislava“. Navyše, čo na vyobrazení predchádzajúceho lietadlo nebolo vidieť, toto malo v červenom šípe na trupe bielym písmom napísanú trať linky: BRATISLAVA - ZVOLEN - TATRY - PREŠOV.

Poštová preprava medzi Bratislavou a Prešovom ● Ako som už spomenul, prvými letmi 18. mája 1943 boli v oboch smeroch prepravené aj poštové zásielky. Známy na zásielkach (lístok 1 Ks, doporučený lístok 3,50 Ks, list 1,60 Ks, doporučený list 4,10 Ks...) boli opečiatkované dennými poštovými pečiatkami v mieste podania. Na zásielkach z Bratislavy sa najviac môžeme stretnúť s podacími pečiatkami priemeru 31,2 mm Bratislava 1 s rozlišovacími písmenami „c“ a „d“, ale aj odtlačkami pečiatky Bratislava 2 s rozlišovacím písmenom „f“. Časový údaj na všetkých pečiatkach je 8 hodín. Pošta Prešov 1 ako podacia používala denné pečiatky priemeru 24,7 mm s rozlišovacími písmenami „d“ alebo „u“ a s časovým údajom 5 hod.

Obr.4 - Na prednej strane lístka firmy Filatelie A. Fabianek sú dobre viditeľné všetky používané pečiatky 1.letu Bratislava-Prešov

Dôležitou súčasťou letecky prepravenej celistvosti je prichádzajúca pečaťka odtlačená na zásielke v cieľovom mieste leteckej prepravy. Na tento účel sa v Prešove používali denné pečiatky rovnaké, ako sa používali pri podaní zásielok (s rozlišovacími písmenami „d“ a „u“), len so zmeneným časovým údajom na 19 hodín (obr.4). Ako prichádzajúca pečaťka pošta Bratislava 1 používala denné pečiatky s rozlišovacím písmenom „4c“ a časovým údajom 11 hod., ale aj pečiatku s rozlišovacím písmenom „4c“ (pričom písmeno „c“ je obrátené) a časovým údajom 13 hod. Na expres alebo expres doporučených zásielkach sa môžeme stretnúť aj s odtlačkom pečiatky bratislavskej Telegrafnej a telefónnej ústredne (najčastejšie s časovým údajom 10 hod.). Uvedené odtlačky pečiatok nevylučujú použitie ďalších pečiatok.

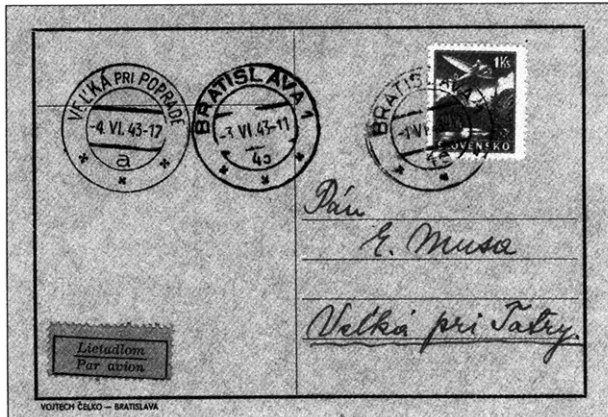
Obr.5 - Poštové potvrdzovacie pečiatky (kašety) prvého letu SLS

Okrem toho pošta Bratislava 1 a Prešov 1 zásielky prepravenej prvým letom potvrdzovala odtlačkom osobitnej podlhovastej pečiatky (kašety) s textom „BRATISLAVA-PREŠOV / 1. let“ a „PREŠOV-BRATISLAVA / 1. let“ (obr.5). Odtlačky kašetrov rozmerov cca 54 x 12 mm sú fialovej farby a na zásielkach sú umiestňované mimo známok.

Podľa hodinových údajov na prichádzajúcich pečiatkach môžeme usúdiť, že ako prvé štartovalo lietadlo z Prešova, ktoré popoludní mohlo odštartovať späť z Bratislavy alebo SLS použila na otvárací let obe lietadlá (OK-KLM „Bratislava“ a OK-TRE „Prešov“) súčasne.

Zvolenské zásielky ● Letecká linka SLS z Bratislavy do Prešova a späť mala medzipristátie vo Zvolene (na letisku Tri Duby). Prvým letom 18. 5. 1943 boli z Bratislavy i Prešova prepravené zásielky aj do Zvolena. Majú všetky náležitosti okrem prichodzích pečiatok, ktoré pošta vo Zvolene na zásielky neodtlačala (tým z aerofilatelistického pohľadu majú „chybu krásy“). Prvými letmi do Prešova i Bratislavy boli však prepravené zásielky podané aj zo Zvolena (ukážka na 2.strane obálky). Tieto majú všetky náležitosti vrátane prichodzích pečiatok a patria medzi najvyhľadávanejšie.

Zásielky prepravené zo Zvolena dokladajú jednu dôležitú skutočnosť: Potvrďovacie pečiatky (kašety) boli na zásielky odtlačané na pošte v mieste priletu po ich preprave, a nie pri podaní zásielok (inak by na zásielkach zo Zvolena nemohli byť odtlačené).

Obr.6 - Bližšie neidentifikovaný lístok letecky prepravený z Bratislavy do Tatier (Veľkej pri Poprade) podľa pečiatok pravdepodobne 4. júna 1943

Obr.7 - Lietadlo DLH Ju 52 na najnovšom letisku v Bratislave

Pristátie v Tatrách a ďalšie otázky ● Linka SLS pristávala aj v Tatrách, konkrétne na letisku Veľká pri Poprade. Zásielky z prvého letu 18.5.1942 do alebo z Tatier nie sú známe. Vynára sa otázka prečo? Zberatelia o tom nevedeli? Medzipristátie zrušili alebo malo len fakultatívny charakter? Takúto možnosť naznačuje niekoľko zásielok zberateľov odoslaných začiatkom júna 1943 (obr.6). Zo zberateľského hľadiska je málo známe aj ukončenie tejto linky. Podľa [3] linka bola v prevádzke do 30. septembra 1943. V nasledujúcom roku pre vojnové udalosti sa linka používala iba ojedinále a nakoniec obe lietadlá Fw 58C Weihe boli zničené na letisku Tri Duby nemeckými náletmi.

Málo zmapovanou oblasťou je aj pobyt lietadiel a poskytovanie leteckých služieb DLH a iných leteckých spoločností na území Slovenska.

Obr.8 - Lietadlo Fw 58C Weihe na návrh návrhu na známku (1993)

SLS ako výzva pre zberateľov ● Činnosť Slovenskej leteckej spoločnosti ešte stále zostáva na okraji záujmu, nielen zberateľského. Lebo aj lietadlá SLS typu Fw Weihe 58C možno vidieť iba vďaka súkromným iniciatívam: Na prítlaka na poštovom lístku firmy Philaservis (obr.na 2. strane obálky) alebo na nerealizovanom návrhu na poštovú známku (obr.8), ktorý vznikol pri príležitosti 50.výročia prvého letu SLS medzi Bratislavou a Prešovom. Inak žiadna známka, žiadna celina, žiadna pečiatka... Aj so zmienkou o 1.lete SLS 18.5.1943 okrem katalógu Slovensko 1939-1945 od autorskej dvojice Bohumil Synek - Michal Zika (1990) sa v slovenských špecializovaných katalógoch ani len nestrnete. Je to paradox, keď katalógy nezaznamenajú regulárnu leteckú prepravu zásielok realizovanú slovenskou poštovou správou a SLS a na druhej strane v nich nájdeme záznamy o podstatne menej významných zberateľských materiáloch... Bolo by dobré, keby tento článok inšpiroval aspoň jedného zberateľa na to, aby prejavil hlbší záujem o túto zaujímavú zberateľskú oblasť □ **Karol Čierny**

Literatúra:

- [1] Slovenské krídla, oficiálny orgán Slovenského leteckého zboru a Slovenského aeroklubu s úradnou prílohou Vzdušného úradu, roč. 1942-1943
- [2] Kavan B., Kučera V., Bratislava v aerofilatélii, Bratislava 1981
- [3] Rajlich J., Sehnal J.: Sloveňští letci 1939-1945, Kolín 1991.
- [4] Němeček V., Atlas letadel, zv.4, NAD-AS, Praha 1984
- [5] Rajnec J.: Slovenské letectvo 1939-1944, zv.1, MO SR, Bratislava 1997.

OKIENKO ŠPECIALISTU

RUBRIKA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH
ZBERATEĽOV SLOVENSKEJ
POŠTOVÝCH ZNÁMOK

Miroslav Gerec

■ LUDOVÉ ZVYKY 7 Sk

Príležitostná známka „Ludové zvyky“ bola vydaná 10. marca 2003. Vytlačená bola na stroji Wifag 3 v dňoch 19. až 21. 2. 2003. V druhej časti dňa 21. 2. 2003 začala na stroji Wifag 3 dotlačiť české veľkonočné známky. Prehliadnuté boli listy okolo čísel 74642 a 93334 z 20. 2. 2003. Tlačová forma známky je 2x50 ZP. Použitý bol štandardný španielsky papier a perforačná zostava s malým priemerom otvorov. Všetky nájdené doskové chyby (DCH) zaradujeme medzi málo výrazné.

Zaujímavosťou tejto emisie je známkový zošitok v novej úprave. Má zmenšený formát 75 x 65 mm, na zadnej strane sú uvedené adresy, telefonické a internetové kontakty na Technickú ústredňu pošt a POFIS a informácia o platnej poštovej sadzbe na použitie tejto známky. Najpodstatnejšou novinkou je však spôsob distribúcie týchto známkových zošitkov. Zošitky boli rozposlané na všetky tzv. poverené pošty

Dodáva:
Slovenská pošta, 4 p.
OZ TUP Bratislava
Kukubínova 52
531 03 Bratislava 3
tel.: 02/2231 8911
fax: 02/2425 8168
postaf@tup.slopost.sk
www.pofis.sk, www.slopost.sk

Príjemca:
Furdekova 16, Bratislava 5
tel.: 02/2502 4511
Ošuborárska n.p., 3. Bratislava 1
tel.: 02/5596 1962
Kukubínova 52, Bratislava 3
tel.: 02/4445 5561

Tieto známky sú určené len pre účel: 100 Príloha 300
Kukubínsky vln 2. 3. 2003

počte niekoľko stoviek kusov, takže boli predávané aj na priehradkách medzi „obyčajnými“ známkami, a teda poštovo upotrebené. Tento, vo svete prirodzený, ale v našich podmienkach nový spôsob využitia známkových zošitkov si určite vyžiadal zvýšenie ich počtu a aj výrobných nákladov. Dovolíme si odhadnúť, že aj v tomto prípade vydanie známky nebolo stratové, pretože stále sú tu filatelisti, ktorí zošitky odoberú, ale nespotebujú (pravdže, doterajšie vydania zošitkov, predávané prakticky len filatelistom a vydávané v malom počte kusov boli ziskovejšie). Pre obyčajných zákazníkov pošty je

táto forma predaja známok prínosom, preto tento experiment Slovenskej pošty by sa mal stať pravidlom.

Priehradkový list 1

Nové AZ. Štvorcová FTS s číslami pre modrú farbu na hornom okraji vpravo. Vodorovná čierna čiarka vpravo hore od ZP 1/10, tenká vodorovná čierna čiarka vpravo od ZP 1/10.

DCH ZP 1/7 Krátka šikmá čierna čiarka vpravo od druhého písmena „S“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/8 Červený bod pri pravom rámečku nad plecom dievčata.

DCH ZP 1/15 Červený bod medzi písmenami „NS“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/21 Červený bod v ľavom hornom rohu rámečka známky.

DCH ZP 1/22 Modrý bod nad ľavým okom dievčata.

DCH ZP 1/24 Modrý bod na ľavom okraji pri 5.- 6. perforačnom otvore zhora (v perforácii).

DCH ZP 1/25 Červený bod medzi písmenami „LO“ nápisu „SLOVENSKO“.

Priehradkový list 2

Štvorcová FTS s číslami pre červenú farbu na hornom okraji vľavo a pre žltú farbu na hornom okraji vpravo. Červený bod vľavo od ZP 2/31 (2x, v perforácii), vpravo od ZP 2/40, pod ZP 2/47 a 2/49. Vodorovná čierna čiarka nad ZP 2/7 a 2/10.

DCH ZP 2/2 Modrý bod vpravo od písmen „EK“ mena rytca „ONDRÁČEK“.

DCH ZP 2/11 Červený bod medzi písmenami „LO“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/19 Modrý bod medzi písmenami „OV“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/23 Červený bod v ľavom dolnom rohu známky na okraji zelenej farby.

DCH ZP 2/49 Modrý bod pod ľavým okom dievčata.

Poznatkami o doskových vadách prispel Ing. Milan Kulich z Trenčína

■ KREMNICA 18 Sk

Výplatná známka „Kremnica“ bola vydaná 20. marca 2003. V Poštovej tlačiarne cenín Praha ju vytlačili na stroji Wifag 3 v dňoch 5. a 6. 3. 2003. V druhej časti dňa 6. 3. 2003 začala na stroji Wifag 3 dotlačiť koronovej výplatnej známky „Dubnica nad Váhom“. Tlačová forma je 2x100 ZP najmenšieho formátu, použitý bol štandardný španielsky papier a perforačná zostava s malým priemerom otvorov. Prehliadnuté boli listy okolo čísel 54774 z prvého dňa. Reprodukujeme jednu väčšiu **doskovú chybu - na ZP 1/92**, ostatné nájdené doskové vady zaradujeme medzi málo výrazné.

Za malú diskusiu stoja súvislosti okolo nominálnej hodnoty tejto známky - pre niekoho strednej, pre iného vysokej. Hodnota 18 Sk je skutočne potrebná nominálna hodnota - vo vnútroštátnom styku je to sadzba za často používaný doporučený list 2. triedy do 20 g a v medzinárodnom styku sadzba za list 2. triedy do 20 g do zámoria alebo za list 2. triedy do 50 g do susedných krajín.

Je veľmi dobré, že známka „Kremnica“ bola vydaná ako výplatná, čiže bude možné ju podľa potreby do-tlačiť. Keď však nahliadneme do emisného plánu na tento rok **s prevyplnením zisťujeme, že je napláno-vaných ďalších 5 (!!!) 18-korunových známok!** Nie je to priveľa? Nebolo by vhodnejšie zvýšiť „pestrosť“ známok s nižšími a minimálne rovnako často použí-vanými nominálnymi hodnotami?

Priehradkový list 1

Nové AZ. Krátka zvislá čierna čiarka pod ZP 1/99. Tenká vodorovná čierna čiara (stopa rozmeriavacej siete) vľavo od ZP 1/91. Oranžová bodka vpravo od ZP 1/50.

DCH ZP 1/2-12 Dlhá tenká šikmá čierna čiara vybiehajúca z pravej dolnej časti ZP 1/2 cez nápis „KREMNICA“ a vežu kostola k písmenám „VE“ nápisu „SLOVENSKO“ na ZP 1/12.

DCH ZP 1/9 Tenká krátka zvislá čierna čiarka v pís-mene „N“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/20 Tenká krátka zvislá čierna čiarka v pís-mene „N“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/92

DCH ZP 1/77 Tenká šikmá čierna čiarka medzi písmenami „LO“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/78 Tenká krátka zvislá čierna čiarka v pís-mene „L“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/92 Dve zvislé čier-ne čiarky nad sebou medzi druhým a tretím stromom.

DCH ZP 1/96 Tenká krátka šik-má čierna čiarka v prvom pís-mene „O“ nápisu „SLOVENSKO“.

Priehradkový list 2

FTS (štvorce s číslami) pre oranžovú farbu na pravom okraji hore. Tenká šikmá čierna čiarka nad ZP 2/2 a vľavo od ZP 2/8.

DCH ZP 2/4 Tenká šikmá čierna čiarka v pís-mene „K“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/23 Tenká šikmá čierna čiarka medzi písmenami „EN“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/31 Tenká krátka šikmá čierna čiarka vpravo hore od druhého písmena „O“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/90 Tenká krátka šikmá čierna čiarka medzi písmenami „OV“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/97 Tenká krátka zvislá čierna čiarka vpravo od písmen „EN“ nápisu „SLOVENSKO“ pri veži.

☐ gerec.miro@pobox.sk

Na okraj výstavy OSTROPA 2003

V Jihlave sa konala II. česko-nemecká výstava poštových známok a ja som dostal úlohu koordinovať účasť našich vystavovateľov. Moja práca začala listami a telefonátmi a po získaní potrebných informácií som začal konať. Sekretariát mi pomohol vybaviť ATA karnet na Slovenskej obchodnej a priemyselnej komore (SOPK). Stalo sa tak deň pred Veľkou nocou, pol hodinu pred záverečnou. Cesta taxikom, vyplňovanie a kopírovanie súpisov exponátov, pečiatkovanie... Ale podarilo sa.

Zdalo by sa, že po vybavení na SOPK bude colné odbavenie v rodnom meste jednoduchou záležitosťou. Mylil som sa. Predo mnou stál rad šóferov s miliónový-

mi nákladmi tovaru do a z cudziny. Keď som s 8-kilovým batohom „predmetov muzeálneho a galerijného“ charakteru prišiel na rad pred 20. hodinou, opäť začalo vy-bavovanie, pečiatkovanie a dopĺňovanie údajov (ulica a číslo domu výstavy, IČO kójej organizácie, číslo banko-vého spojenia...) lebo vraj pokiaľ počítač nedostane po-žadovanú odpoveď, ďalej vás „nepustí“. Vystriedali sa pri mne traja či štyria pracovníci s novými požiadavkami, otázkami, kontrolovaním súpisiek. Keď na otázku evi-denčného čísla dopravného prostriedku som naivne od-povedal, že neviem, lebo idem do Brna linkovým auto-busom a jeho ŠPZ-etku doplním na mieste, vysmiali ma. Vraj či si myslím, že autobus s cestujúcimi bude na mňa na hraniciach čakať... atď.

A tak som ešte pred polnocou (!!!) telefonicky zisťoval žiadané. Niečo pred druhou hodinou nadránom som bol konečne vybavený, exponáty zaplombované, obalené colníckou páskou z umelej hmoty.

Bolo nutné ísť vlastným autom. Mali pravdu, na colnici na hraničnom prichode bola ki-lometrová „šó-ra“, bolo pred Veľkonocnými sviatkami. Opäť som behal od jedného okienka k druhému na našej i na druhej strane. Samozrejme, aj pečiatkovanie a vypisovanie lajstrov s otázkami ako už pred-tým. Po vyše hodinovom vybavovaní som sa konečne mohol pohnúť šťastný, že už to mám za sebou. Odo-vzdanie exponátov výstavnému odboru prebehlo hladko, nič nebolo treba otvárať, lebo „ich“ colníci mali prísť na výstavu až na druhý deň.

Po skončení výstavy a demontáži exponátov som mo-hol začať spiatočnú cestu. Všetko sa opakovalo. Opäť vyplňovanie, vysvetľovanie, vypytovanie, pečiatkovanie, kontrola, či „tovar“ nesiem späť. Navyše, práve v tom čase sa vo Finsku na MS hral hokej. Skrátim to - síce ča-kanie bolo dlhšie ako pri ceste tam, ale vybavovanie bolo kratšie. Ešte ma čakala cesta do Bratislavy na sekretariát ZSF, aby sa majiteľia exponátov dostali k svojmu „tova-ru“. Pracovníci sekretariátu mali potom ešte úlohu ísť na SOPK aby doložili, že do republiky sa všetko v poriadku vrátilo. Áno, som obohatený o skúsenosti, ale bez naj-menšej chuti zopakovať podobnú úlohu...

A samotná výstava? Bola pekná, mnoho kvalitných exponátov. Ťahákom bol list odoslaný z Hirošimy v deň, kedy USA na toto mesto zvrhlo atómovú vojnu. Naše exponáty obstáli. Exponát JUDr. S. Šablaturu Pozor, fal-zum bol v triede poznaných exponátov, RNDr. V. Janko-vič za svoju Cyklistiku dostal „Zlato“. Aj mladá filatelistka S. Bårdová z Košíc (Technika atletických disciplín) do-stala zlatú medailu. Z. Bačová z Nitrý získala striebro, D. Rančák z Popradu mal postriebrenú a P. Meliš z Rajca bronzovú medailu. D. Nevrlová s exponátom CM vysta-vovala mimo súťaž.

Zaujímala ma Deň mládeže. Bolo na ňom veľa detí s ro-dičmi a množstvo materiálu, skartu, výkresov, dva po-čítače, detská známka a pečiatka. Burza každý deň, nie-koľko príležitostných pečiatok, poštových lístkov s prí-lačou. A my ďakujeme za pozvanie, že sa slovenské ex-ponáty mohli tiež ukázať svetu ☐ **J. Mička**

NOVÁ STÁLA NUMIZMATICKO-HISTORICKÁ EXPOZÍCIA NA SLOVENSKU

Elena Minarovičová

Po roku 1992, keď z organizačných dôvodov zrušili numizmatickú expozíciu Slovenského národného múzea - Historického múzea na Bratislavskom hrade, nastala v stálej expozícnej prezentácii numizmatických a medailérskych pamiatok na Slovensku veľká medzera. Túto medzeru však preklenulo vytvorenie novej modernej, numizmaticko-historickej expozície v kremnickom múzeu, ktoré sa od roku 1994 stalo súčasťou Národnej banky Slovenska a ktorá nepochybne poskytne návštevníkom veľa vzrušujúcich, nevšedných zážitkov a nových poznatkov.

Po náročnom období prípravy a komplexnej obnovy troch objektov múzea NBS - Múzea mincí a medailí otvorili v Kremnici stálu numizmaticko-historickú expozíciu pod názvom *Líce a rub peňazí - Peniaze a medailérstvo v dejinách Slovenska*. Slávnostné otvorenie expozície sa konalo v máji tohto roka za účasti guvernéra Národnej banky Slovenska a jeho hostí, ďalej primátora mesta Kremnice, riaditeľa kremnickej mincovne a riešiteľov expozície.

keltské mince razené na našom území (Na prahu písanej histórie, 4.- 1. stor. pred n. l.). Ukážky jednotlivých keltských mincí i hromadných nálezov v spríevode vysvetľujúcich textov dopĺňa výber archeologických predmetov z keltského obdobia.

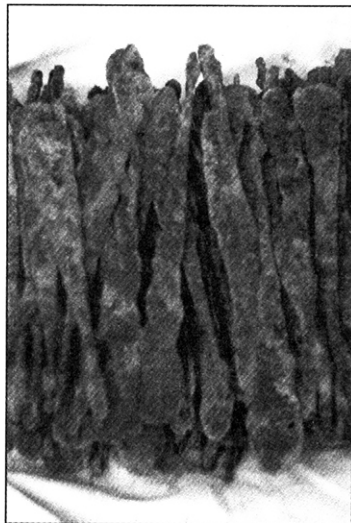
Bohaté obchodné, politické a kultúrne styky s bližšími i vzdialenejšími susedmi dokladá výber rímskych, byzantských a západoeurópskych mincí zo zlata, striebra a bronzu, ktoré obiehali na našom území od 1. storočia n. l. až do obdobia Veľkej Moravy - 9. až 10. storočia (Rímsky sestercius Marca Aurelia (161-180) nálež Nitrianske Sučany, averz, reverz - pozri na 2. str.obálky). Okrem jednotlivých typov mincí z tohto obdobia, ojedinelých a hromadných nálezov sa návštevník okrem iného môže oboznámiť s naturálnymi platidlami Veľkej Moravy, napríklad s bohatými depotmi železných sekerovitých hrivien (obr.2).

Obr.1 - Zlatý rímsky aureus cisára Vespasiana z 1. stor. n. l. objavený v átriu rímskej stanice v Stupave, averz, reverz

Moderná, po stránke architektonickej, výtvarnej a obsahovej pôsobivá expozícia, je umiestnená na piatich poschodiach (z toho dve podzemné podlažia) zrekonštruovaného gotického meštianskeho domu. Expozícia sa člení na tieto tematické celky: Banské štôlnie, kremnické baníctvo, dejiny mesta Kremnice, peniaze v dejinách Slovenska a medailérstvo v dejinách Slovenska. Podzemné priestory - podlažia, sú vytiesané priamo do skaly. Na druhom podlaží sú znázornené rôzne druhy výstuže štôlní, pracovné prostriedky a zariadenia používané pri ťažbe rudy. Na prvom podlaží sú umiestnené banickej a hutnickej atribúty. Táto časť je doplnená aj krásnou zbierkou minerálov. Na prízemí budovy múzea je umiestnená expozícia dejín Kremnice, ktorého história ako mesta sa píše od roku 1328 od udelenia privilegálnej listiny Karolom Róbertom z Anjou. V tejto časti je dokumentovaná aj samostatná história kremnického múzea, ktorého počiatky siahajú do roku 1890.

Na prvom poschodí múzea sú inštalované dejiny peňazí na území Slovenska od najstarších čias až po súčasnosť s dôrazom na produkciu kremnickej mincovne. Návštevníci sa napríklad môžu názorne oboznámiť s vývojom peňazí (v hĺbkach praveku) od naturálnych, primitívnych platidiel až po mincovníctvo Keltov na Slovensku a prvé

Obr.2 - Súbor železných sekerovitých hrivien, 9.- 10. storočie

Uhorské mincovníctvo v 11. až 13. storočí, tzv. denárové obdobie, je charakterizované početnými mincami (denáre, oboly, brakteáty, fenigy) dynastie Arpádovcov, ktorej éra sa ukončila smrťou

Andreja III. v roku 1301. V 14. až 16. storočí nastáva obdobie grošovej meny a od 16. storočia začína obdobie toliarovej meny. Strieborný toliar sa spolu so zlatou mincou - dukátom stal peniazom veľkoobchodu. Vo vývoji mincovníctva nastupujú nové menové systémy toliarová, konvenčná, spolková a od roku 1892 korunová. Prvé papierové peniaze v Uhorsku vznikli v roku 1762. Návštevník sa v expozícii oboznámi aj s inflačnými peniazmi napoleonských vojen, revolučnými peniazmi v Uhorsku z rokov 1848-1949, bankovkami Rakúska - Uhorskej banky i prvými československými bankovkami a mincami. Záver tvorí mena a sústava platidiel Slovenskej republiky od roku 1993 až do súčasnosti.

Na druhom poschodí, v podkroví múzea je umiestnená druhá časť expozície a to Medailérstvo v dejinách Slovenska. Návštevníka upúta jedna z prvých uhorských medailí - liata bronzová medaila s portrétom

Mateja Korvina i medaily ďalších predstaviteľov kremnického medailérstva od renesancie, baroka až po medaily 19. a 20. storočia.

Nová numizmaticko-historická expozícia v Kremnici je z výtvarného hľadiska veľmi pôsobivá. Elegantné vitríny s exponátmi sprievádzajú dvojязыčné texty - v slovenčine a anglickom jazyku - a na doplnenie vysvetľujúcich textov slúžia mapy a farebné fotografie. Celkový estetický dojem všetkých vystavených exponátov umocňujú archeologické artefakty, ako sú pozlátené gombíky, granulované náušnice, náhrdelníky, náramky, spony, kahanice, sošky, keramika a iný trojrozmerný a plošný materiál, tiež modely a grafy. Návštevníka upúta aj kolekcia sekundárne použitých mincí na užitočné predmety, šperky a pod., alebo názorné zariadenia obchodu. Expozíciu peňazí dopĺňujú aj raziace stroje a nechýba ani prezentácia techniky razby mincí od stredoveku až po súčasnosť ■

Ad: Menová reforma 1953...

V súvislosti s tretím číslom Zberateľských strán s príspevkom P. Malíka: Menová reforma a jej filatelistické dokumenty (Zberateľ č.5/2003), nám napísal náš čitateľ J. K. zo Žiliny, ktorý vo svojom liste uvádza:

„... v článku sa píše, že poštové poplatky sa prepočítali v pomere 1:5, pričom výnimku tvorili poplatky v medzinárodnom styku, ktoré sa uvádzajú v tabuľke. Zaujímalo by ma, na základe čoho sa prepočítali poplatky do zahraničia, pretože pred viacerými rokmi mi bola ponúkaná celistvosť z obdobia menovej reformy adresovaná do niektorého štátu západnej Európy. Vtedy sa mi zdalo, že zásielka je nedostatočne vyplatená, a preto som ponúkanú celistvosť nekúpil“. Tolko z listu čitateľa.

Predpokladali sme, že kapitola o poplatkoch do cudziny bude súčasťou príspevku o menovej reformy. Avšak vzhľadom na jeho rozsah a snahu uverejniť všetky vyobrazenia, časť o poplatkoch do cudziny sa do článku „nezместila“. Bola však pripravená do niektorého ďalšieho čísla. Otázka nášho čitateľa preto urýchlila jej uverejnenie. Odborný výklad k tejto problematike priniesol **Vestník spojov č. 29/1953**. Jeho citácia je nasledujúca: Nové poplatky vnútorného styku boli stanovené na základe zákona o menovej reforme, ktorého jeden odsek uvádza, že tarify stanovené v právnych predpisoch a znejúce na československú korunu sa k 1. júnu 1953 prepočítali v pomere 1:5. Teda **nové poštové poplatky vo vnútornom styku boli jednoduchým prepočtom starých poplatkov v pomere 1:5**.

Inak to však bolo s poplatkami v medzinárodnom styku. Tie sa stanovili v zlatých frankoch na základe konvencie Svetovej poštovej únie, dohodnutej na jej kongrese v Bruseli v roku 1952. Jeden zlatý frank bol 0,29032258 g zlata, a pretože zákon o menovej reforme stanovil peňažnú jednotku na území ČSR československú korunu, ktorá sa rovnala 0,123426 g rydzého zlata, hodnota zlatého franku predstavovala 2,36 Kčs. Do 31. mája 1953 bola táto hodnota 16,50 Kčs. Teda hodnota novej zlatej koruny v porovnaní so starou hodnotou koruny nebola v pomere 1:5, ale 1:6,9444, čiže približne 1:7. **Medzinárodné poplatky boli preto upravené v pomere 1:7**, pričom sa prihliadalo, aby horná hranica poplatku nepresahovala hranicu stanovenú bruselskou konvenciou. Na doplnenie uvádzame, že list do cudziny, ktorý sa pred menovou reformou vyplácal známkou 5 Kčs, počas menovej reformy mal byť vyplatený známkami v hodnote 37,50 Kčs a po menovej reforme známkou 75 h.

Na základe uvádzaných skutočností, ale najmä z dôvodu, že spôsob prepočtu poštových poplatkov do cudziny Ziadny katalóg čs. známok neuvádzal, mohlo dôjsť k situácii, keď správne vyplatené zásielky do cudziny počas menovej reformy zberatelia považovali za nedostatočne vyplatené. Zároveň však mohlo dôjsť aj k situácii, že v období menovej

reformy pošty nemali sadzovník poštových poplatkov do cudziny s prepočtom výplatného v starej mene, teda aj zásielky do cudziny sa vyplácali v pomere 1:50. Žiaľ, v súčasnosti sa ťažko hľadá správna odpoveď na túto problematiku, pretože argumentov v podobe listových zásielok do cudziny z obdobia menovej reformy jednoducho niet! K tomu už ostáva poznamenať len toľko, že práve zásielky do cudziny sú podľa kritérií uvedených v predmetnom článku o menovej reforme, hodnotené najvyššie spomedzi všetkých poštových zásielok z obdobia menovej reformy □ Redakcia

JUBILEUM TECHNICKÉHO MÚZEA V MNÍCHOVE

Koncom apríla roku 1903 zhromaždenie nemeckých inžinierov pod patronátom princa Ludovíta Bavorského položilo základy múzea, ktoré zozbieralo dokumenty k dejinám technických vied a ich výsledkov. Veľkú zásluhu na príprave múzea mal Oskar von Miller (1875-1934), uznávaný konzervátor pracujúci v nemeckých i zahraničných múzeách, ktorý sa stal riaditeľom tohto nového múzea. Múzeu prežilo dve svetové vojny s veľkými stratami, dnes však slúži verejnosti. K 100-ročnému jubileu bola vydaná známka (0,56 €) s portrétom O. Millera a symbolmi starej a súčasnej techniky □ Zc

Problém, ktorý opisuje značka „pem“ v marcovom čísle Zberateľa [1] v súvislosti so správnym zaradením poštového lístka, vydaného k filatelistickej výstave EKOFILA '92 v Nitre, nie je celkom nový. Pri náhodnom prezeraní týchto lístkov asi pred dvoma rokmi som tiež zistil, že lístok je vytlačенý kníhtlačou, na rozdiel od lístkov so zvislým rozdeľovacím nápisom „ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA“, ktoré boli vyhotovené ofsetovou technikou. Spolu s ďalším podstatným rozlišovacím znakom - zvislou deliacou čiarou namiesto uvedeného nápisu - to v mne vyvolalo presvedčenie, že ide o celkom samostatnú celinu, ktorá má s lístkom Pof.236 spoločný iba motív vytlačenej známky. Sám som však bol na rozpakoch, ako klasifikovať takýto lístok, ktorý spôsobom svojho vzniku v celinárskej tvorbe Československa nemá obdobu.

Začal som teda pátrať po faktoch, ktoré by mohli objasniť okolnosti jeho vzniku, a preto som oslovil človeka najpovolanejšieho, ktorý bol pri tom - M. Naršíka, tajomníka KF 52-51 v Nitre, ktorý výstavu Ekofila '92 organizoval a súčasne bol aj autorom grafického návrhu „prítláče“. Hneď na začiatku ma upozornil, že o probléme zaradenia celiny a jej absencie v 1. dieli katalógu celín Československa [2] písal už v roku 1999 Ján Mička v spravodajcovi Nitrafile č. 1/99 [3]. Na môj dopyt ohľadne okolností, ktoré ho viedli k napísaniu príspevku, mi autor vo svojom liste z októbra 2001 opísal jeho anabázu. Keďže nenašiel žiadnu odozvu v redakcii Filatelie, ktorej článok poskytol ako prvej, zverejnil ho v Nitrafile a po následnej úprave ho poslal aj do brnenskej revue Merkur, kde však tiež nepochodil. Boli snád fakty alebo úvahy, obsiahnuté v jeho príspevku, také nejasné, či odvážne? Ani nie, skôr sa zdá, že nikto si nevedel rady s týmto hľadovaním, a tak sa zvolila „pštrošia“ taktika. Pri mojom výskume v tejto záležitosti sa mi postupne podarilo zhromaždiť informácie takého charakteru, že ma oprávňujú považovať situáciu okolo príležitostného poštového lístka vyhotoveného (úmyselne nepoužívam termín „vydaného“) k výstave Ekofila '92 za zásadný celinársky problém. Som preto rád, že autor „pem“ po vyše desiatich rokoch od vzniku predmetnej celiny na stránkach Zberateľa opäť otvoril túto otázku, ktorú by som chcel objasniť v tomto príspevku.

Jediný „katalógový“ dôkaz existencie kníhtlačového lístka je záznam v katalógu celín so súkromnými prítláčmi [4], avšak bez dôležitého údaja o použitej tlačovej technike. Zaradenie lístka Ekofila '92 do tejto publikácie možno však spochybniť z dvoch dôvodov:

Ak má ísť o prítláč, táto musí zodpovedať definícii v [5]: „Dodatočná tlač z tlačovej formy na hotové tlačoviny alebo na výrobky roznožené iným spôsobom“. Lístok vzoru „Postilión“ bez prítláče však v tomto grafickom usporiadaní a polygrafickom vyhotovení nebol nikdy vydaný, ba ani len predtým či neskôr použitý na iné úradne vyhotovené príležitostné prítláče (ako napríklad lístok k 700. výročiu obce Čífer). Neexistoval teda „hotový polygrafický výrobok“, na ktorý by sa dala realizovať prítláč, resp. prinajmenšom nie je preukázaná jeho existencia.

Ak neexistovala pôvodná, úradne vytlačенá kníhtlačová celina a pôvod lístka máme považovať za súkromný, potom musel byť lístok vyhotovený ako celok na súkromnú objednávku. Takýto postup by sa ale nedal kvalifikovať inak, než napodobňovanie poštovej ceny (termín „falšovanie“ by tu nebol celkom namieste, pretože neexistoval originál rovnakého vzoru). Ťažko však predpokladať, že by si organizátori výstavy a súčasne iniciátori príležitostného poštového lístka nechali súkromne vyhotoviť tlač celého lístka bez vedomia oprávneného vydavateľa poštových cenín.

EKOFILA '92 NITRA - ZABUDNUTÁ CELINA

Miroslav Bachratý

a uspokojivé odpovede na niektoré ďalšie otázky, dotýkajúce sa zberateľskej klasifikácie lístka Ekofila '92. Ako to teda bolo ?

Tajomník klubu filatelistov zaslal dňa 17. augusta 1992 Hospodárskej ústrední pōšt v Prahe objednávku tohto znenia:

„Objednávame si u Vás prítláč na korešpondenčné lístky s 1 Kčs poštovou známkou „Postilión“ podľa priloženého vzoru v náklade 1000 ks. Tlač prosíme previesť takto:

hnedá farba EKOFILA '92, hlava roháča (obrazová časť)

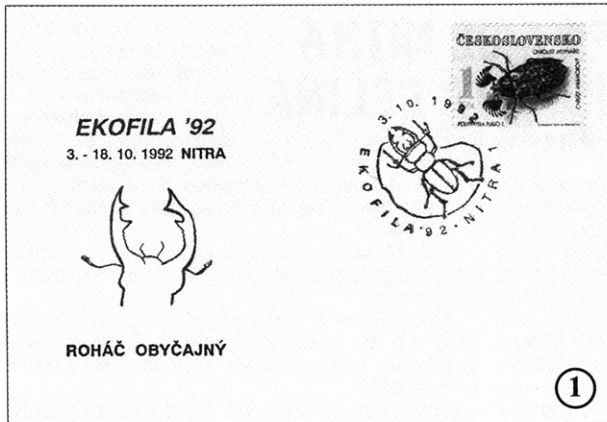
*čierna farba 3.-18.10.1992, ROHÁČ OBYČAJNÝ
Termín dodávky 30.09.1992.*

Zásielku a vyúčtovanie prosíme zaslať na adresu tajomníka Klubu filatelistov 52-51 Nitra

Príloha: vzor prítláče.“

Realizáciu objednávky potvrdzuje faktúra č. 13500-071 / 0100, vydaná dňa 12. októbra 1992 SPT Praha, s.p., Hospodárska ústredná pōšt. Predmetom dodávky je „dopisnice s nat. známkom 1 Kčs/ prítlák motívu die objednávky“ v počte 1000 ks a v celkovej cene 2276 Kčs (1000 Kčs za lístky, 1276 Kčs za vyhotovenie prítláče). Faktúra bola zo strany KF 52-51 uhradená dňa 14.10.1992. Tieto doklady nepochybne potvrdzujú, že celý administratívny proces objednania, vyhotovenia a dodania celiny s prítláčou bol v súlade s pravidlami na vyhotovovanie tohto druhu poštových lístkov prostredníctvom inštitúcie poštovej správy. Zostáva teda nájsť odpoveď na otázku, prečo HUP nedala vyhotoviť prítláč k výstave Ekofila '92 na bežnom lístku, určenom na tieto účely (Pof. 236), ale bol použitý (?) lístok so zvislou deliacou čiarou a vytlačенý kníhtlačou, teda rovnakou technikou ako samotná prítláč. Moje pátranie v OZ DOS - Postfilia Českej pošty, kde som sa pokúšal vystopovať archívne podklady, viažuce sa k výrobe lístka Ekofila '92, malo rýchly priebeh. Podľa informácií pracovníčok Postfilie, archív spreď roka 1993 nie je k dispozícii, dokonca časť archívu bola údajne odcudzená. Je teda málo pravdepodobné, že sa v budúcnosti podarí objaviť príslušné archívne dokumenty, a tak pri ďalších úvahách môžeme vychádzať iba z určitých domnievok či špekulácií, ktoré však nemusia plne zodpovedať

skutočnosti. Podľa môjho názoru sú možné dva scenáre udalostí spravidzajúce tlač lístka. Predovšetkým si treba uvedomiť, že KF 52-51 objednal jeho výrobu v čase, keď už začínali byť zjrejmé skutočnosti, vedúce k rozdeleniu federatívnej republiky. Samotná realizácia zákazky prebiehala v období (začiatok októbra), kedy sa už pripravovala tlač lístka „Kriváň“ s označením „ČESKO-SLOVENSKO“. V tejto situácii by bolo prirodzené, ak by sa HÚP snažila zbaviť zásob cenín, ktorých využitie by mohlo byť po rozdelení republiky problematické. Na zhotovenie prítláče Ekofila '92 mohla využiť malú zásobu nevydaných lístkov, snád v rámci skúšok pokusne vyhotovených lacnejšou kníhtlačiarskou technikou, ktoré mala na sklade.

Moja druhá úvaha vychádza z predpokladu, že HÚP už nemala k dispozícii dostatočný počet lístkov so známkou 1 Kčs „Postilión“ (je pravdepodobné, že zákazka nitrianskeho KF bola poslednou tohto druhu), avšak v snahe splniť objednávku, prijatú ešte koncom augusta, nechala v tlačiarni zhotoviť kompletný lístok vrátane tlače známky a ostatných povinných prvkov (okienka a stavacie značky pre PSC, adresné linky). Pri pomerne nízkom náklade (1000 ks) by však bola ofsetová tlač nehospodárna, pretože kvôli využitiu kapacity ofsetového stroja by sa museli vyhotoviť tlačové dosky s väčším počtom lístkov, pričom následne by sa vytlačilo len niekoľko desiatok hárkov. Práve táto okolnosť mohla byť dôvodom na voľbu kníhtlače, pretože na malom kníhtlačiarском stroji možno tlačiť po jednom lístku z jednoduchej sadzby. Pokiaľ sa nenájde lístok s výraznejším posunom čiernych nápisov voči zvislej deliacej čiare, možno predpokladať, že tlač všetkých prvkov v čiernej farbe (vrátane známky) prebiehala súčasne. V druhej operácii boli vytlačené prvky v hnedej farbe. V takomto prípade by teda nešlo o prítláč, ale o vyhotovenie osobitnej celiny. M. Naršík však predložil dva lístky (obr.1), ktoré boli súčasťou dodávky z HÚP Praha a na ktorých chýba tlač celej pravej polovice lístka (vynechané sú teda všetky tlačené prvky, ktoré predstavujú doposiaľ nepreukázaný kníhtlačový lístok bez prítláče), pričom sú na nich zrejme reliéfne odtlačky kníhtlačovej sadzby (ide v podstate o slepú tlač). Tento nálež by mohol byť dôkazom existencie pôvodného lístka bez prítláče (ak nepripustíme teoretickú možnosť, že pri tlači lístka vrátane „prítláče“ mohlo dôjsť k lokálnemu vynechaniu čiernej farby v dôsledku chyby pri jej nanášaní na tlačovú dosku), a tým aj potvrdením mojej prvej hypotézy.

Nech už bol technologický a chronologický postup tlače akýkoľvek, osobitná grafická úprava lístka Ekofila '92 (deliaca čiara namiesto nápisu „ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA“, umiestnenie známky voči adres-

ným linkám) a použitá tlačová technika (kníhtlač namiesto ofsetu) oprávňujú vysloviť záver, že ide o **samostatnú celinu**, aj keď jej vydanie nebolo oficiálne oznámené vo vestníku. Príležitostný poštový lístok k výstave Ekofila '92 [6] sa začal používať v deň otvorenia výstavy, preto možno 3. október 1992 považovať za dátum jeho uvedenia do obehu (obr. 2 - vyobrazené na druhej strane obálky). Istý problém nastane pri katalogizácii, pretože ak má byť dodržané chronologické radenie jednotlivých vydaní (a to by malo byť každopádne zachované), musí nutne dôjsť k zmene katalogových čísel lístkov „Hora Říp“ (v súčasnosti Poř. 239) a „Hora Kriváň“ (Poř. 240), ktoré boli vydané až 19. 10. 1992. Lístok k výstave Ekofila '92 by mal byť potom zaradený pod číslom 239 a uvedené dva lístky následne pod číslami 240 a 241. Aj keď to môže na prechodný čas spôsobiť určité ťažkosti v obchodnej i zberateľskej praxi, je to jediná cesta k náprave nedostatku, spôsobeného neštandardným postupom realizátora objednávky nitrianskych filatelistov. Opísané lístky s vynechanou tlačou predstavujú iba nepriamy dôkaz existencie kníhtlačového lístka bez prítláče, preto by som zatiaľ otázku jeho katalogizácie považoval za otvorenú. Zostáva len dúfať, že zostavovatelia budúceho katalogu československých celín vezmú uvedené fakty na vedomie a pripravované nové vydanie doplnia o poštový lístok EKOFILA '92 Nitra s parametrami, uvedenými v tomto príspevku.

Za poskytnutú pomoc pri získavaní podkladov pre tento príspevok ďakujem aj touto cestou Miroslavovi Naršíkovi z Nitra ■

Literatúra:

- [1] „pem“: Celinári, pomôžte !, Zberateľ č. 3/2003
- [2] Československé celiny 1918-1992, I. díl, Pořis Praha, 1998
- [3] Mička, J. Mgr.: Niekoľko otázok o niektorých celinách, Nitrafila, spracovávajca ŽKF západoslovenského regiónu, č. 1/1999
- [4] Katalog „Privátní přitisky na československých a českých celinách 1945-1996“, vyd. Filatelie Trojan, 1997
- [5] Československá filatelie, vyd. OV Svetovej výstavy poštových známok PRAGA '88, Praha 1988
- [6] Kučera, V.: Na margo výstavy EKOFILA '92 NITRA; Slovenská filatelia č. 9-10/1992, časopis ZSF Bratislava

POŠTA V PRIEVOZE

Jozef Tekel

Obec Prievoz (Oberufer, nem., Főrév, maď.) bola vzdialená od centra Bratislavy 5 km a ležala na dôležitej obchodnej ceste na Žitný ostrov. Poloha obce pri brodoch cez Malý Dunaj, ktoré sú označené ako horný a dolný brod, sa spomína v písomných prameňoch už v roku 1374. Obec Prievoz ležala pri hornom brode a už v 14. storočí tu nachádzame významnú nemeckú menšinu, ktorá dala obci nemecké meno. Poštový úrad v Prievoze bol založený roku 1885. Prvá pečiatka, ktorú táto pošta používala bola jednokruhovú s legendou FŐ-REV. Od roku 1903 to bola pečiatka dvojkruhovú s neprebíhajúcim mostíkom s legendou FÖRÉV. Československá poštová správa tiež používala dvojkruhovú pečiatku s dvojazyčnou legendou FERIBY / FÖRÉV. Až od roku 1930 je na pečiatke nový názov obce PRIEVOZ (pozri obr.).

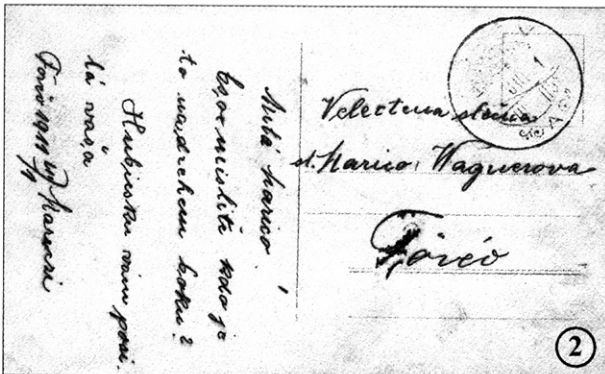
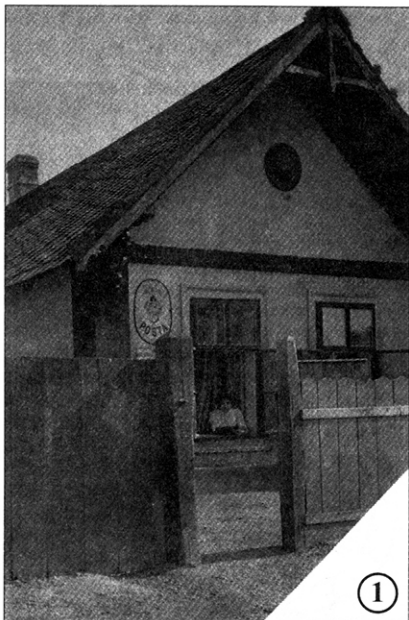

S účinnosťou od 1. apríla 1946 boli administratívne pripojené k Bratislave niektoré susedné obce (Devín, Karlova Ves, Lamač, Petržalka, Prievoz, Rača, Vajnory). Pošta v Prievoze dostala s účinnosťou od 1.7.1946 nové označenie Bratislava 12 a v roku 1982 (zavedenie PSC) 820 12 Bratislava 212. V súčasnosti je Prievoz časťou 2. bratislavského okresu a je s mestom Bratislava stavebne zrastený.

Medzi zaujímavé doklady poštovej histórie z pohľadu filokartie patria dobové fotografie alebo pohľadnice s budovami poštových úradov. Na zberateľskom trhu sa často objavujú pohľadnice so záberom na budovu pošty na námestí SNP (Pozsony 1, Bratislava 1), a to pred prestavbou alebo po prestavbe objektu hlavnej pošty. Relatívne často sa objavujú aj pohľadnice s objektom poštovej budovy na hlavnej železničnej stanici (Pozsony 2,

Bratislava 2), ale pohľady na iné bratislavské poštové úrady alebo na poštové úrady v pripojených obciach k Bratislave sú prakticky neznáme. Preto ma potešil náález fotografie s pohľadom na budovu poštového úradu v Prievoze v roku 1911 (obr.1). Fotografia, amatérsky vyhotovená na fotografickom pohľadnicovom papieri s predtlačnými adresnými linkami a vyznačeným miestom na nalepenie známky na zadnej strane, sa autorovi príliš nevydarila. Napriek tomu môžeme na nej dobre vidieť jednoduchý dedinský domček, ktorý hrdo nesie úradný vývesný štít s nápisom **MAGYAR KIR. POSTA**. Poštový úrad mal v živote obce veľmi dôležitú úlohu, pretože zabezpečoval rýchlu komunikáciu s monarchiou a cudzinou.

Pozoruhodná je skutočnosť, že fotografia bola odoslaná adresatovi priamo v obci, v obvode pôsobnosti prievozskeho poštového úradu, nebola vyplatná poštovou známkou (5 f), ale je na nej odtlačok dennej pečiatky poštového úradu, ktorú pošta v Prievoze používala od roku 1903.

Ide o odtlačok dvojkruhovej pečiatky s legendou **FÖRÉV / A / 911 APR. 4** (obr.2). Táto skutočnosť nepriamo potvrdzuje, že na fotografii môže byť vedúca pošty (čo naznačuje aj text), ktorá pohľadnice rozoslala známym alebo príbuzným nevyplatene, pretože ich doručila osobne, prípadne ich odovzdala na doručenie obecnému doručovateľovi. Nech je pravda akákoľvek, zberateľom zostala veľmi zaujímavá a historicky cenná fotografia malého poštového úradu na území hlavného mesta Slovenskej republiky ■

Literatúra:

Barťalský Š.: Pečiatky Bratislavy, Filatelistické state ZSF č.25, Bratislava 1988

PODOBNOŠŤ CELKOM NÁHODNÁ

Michal Kiššimon

Anglicko v roku 1840. Každému poštmajstrovi je doručený obežník zo dňa 22. apríla 1840, v ktorom sa ministerským výnosom nariaďuje, že dňom 6.mája 1840 budú dané do obehu poštové známky. Prvé nielen v Anglicku, ale vôbec na celom svete. Najznámejšie známky na svete boli dodané poštovým úradom v dostatočnom predstihu a v dostatočnom množstve. Obe. Aj čierna jednopennyovka (obr.1), aj modrá dva penny. Niektoré poštové úrady ich však dali do predaja skôr.

Obr.1

Poštmajster na poštovom úrade v meste Bath ich dal do predaja 2. mája 1840. To by ešte nič nebolo. On však jednu z nich aj použil na ofrankovanie listu. Použil teda známku pred dobou jej platnosti. Jej použitie potvrdil odtlakom pečiatky PAID 2 MY 1840 cez známku. Táto pečiatka sa používala na značenie predznámkových listov a označenie PAID znamenalo PLATENÉ. Vedľa okraja známky zásielku označil vlastnou pečiatkou s názvom poštového úradu BATH/MY 2/1840/D (obr.2). A prvá veľká rarita bola na svete!

Bath znamená kúpeľ, kúpele. V preklade. Istotne to bolo pre verejnosť známe mestočko. Filatelistický svet ho spoznal podľa opísanej udalosti. Táto rarita, výstrižok, obiehala dražby. V roku 1929 bola vydražená ešte len za 50 libier. Kdeže však tie časy sú!

Bath má však aj ďalšie prvenstvo. Síce „len“ ostrovné, ale aj to sa ráta. Pravidelný dostavníkový spoj ako prvý sa zaviedol na trase Londýn - Bath (obr.3) už v roku 1784! Všetky ostatné boli zavedené neskôr. Ani to však ešte nie je všetko, čo sa Bath-u týka po filatelistickej stránke. V roku 1863 uzrel svetlo sveta v poradí ako druhý odborný filatelistický časopis s názvom „The Stamp Collector's Magazine“. Tiež v anglickom meste Bath!

Poštový úrad s názvom BATH sme však mali aj na našom území. Riadkovú pečiatku s týmto nemeckým názvom (obr.4) používal v čiernej farbe v rokoch 1824 až

Obr.3

1828. V ďalších rokoch už používal pečiatky maďarské a teda s dlhým písmenom „Á“ - BÁTĤ (obr.5, 6). Ďalšia pečiatka s rovnakým názvom mala už vyznačenú aj príslušnosť k župe: *Hont m.*, teda Hont megye - Hontianska župa. Bath, dnes Bátorovce nájdeme neďaleko Levíc.

Obr.4

Obr.5, 6

Podobnosť názvov dvoch poštových úradov ďaleko od seba je celkom náhodná, no o to milšia a zaujímavejšia! ■

Pamiatky na nemeckých známkach

Ostrov múzeí - V Berlíne na ostrove rieky Spréva v priebehu 170 rokov vyrástol komplex stavieb, ktoré sa stali sídlom mnohých kultúrnych inštitúcií. Je tu Múzeum starých čias, Múzeum nových čias, Stará národná galéria, Múzeum pody a Pergamanské múzeum antiky. Komplex bol v roku 1999 zapísaný do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

neho dedičstva UNESCO. Vlní Ostrov múzeí bol vydaný na príležitostnej známke ■ **1000 rokov Deggendorfu** - V období od konca 10. do začiatku 20. storočia na území dnešného Nemecka, vtedy rozdeleného na desiatky kniežatstiev a vojvodstiev, bol zaznamenaný veľký rozvoj kláštorov. Boli to predovšetkým benediktínske kláštory. Tak bol v roku 1002 založený i ženský kláštor v Niedermünsteri pri Rezne. Kláštory spravidla dostali od kráľa poddanské osady či mestiečka a na základe darovacích listín si dnes mnohé mestá pripomínajú svoje začiatky. Vlní si svoje 1000 ročné jubileum pripomenulo mesto Deggendorf ■

Kolínsky dóm - Slávny gotický Dóm v Kolíne nad Rýnom patrí k perlam gotického staviteľstva v Európe. Jeho výstavba začala v roku 1290 a trvala celé storočia, než bola dokončená v roku 1868, kedy bola zavŕšená jeho druhá veža. Je však jediným veľkým dokončeným chrámom na rozdiel napríklad od mnohých francúzskych gotických kostolov. Aj tento staviteľský klenot patrí k svetovému kultúrnemu dedičstvu UNESCO □ C

OMYL NA TEXTE ČS. BALÍKOVEJ SPRIEVODKE CPP 1/c

Dušan Evinic

Československá poštová správa vydala v marci roku 1919 obyčajnú **balíkovú sprievodku** s natlačenou známkou 10 halierov Hradčany vo funkcii finančného kolku pre vnútroštátny poštový styk. Znáмка je vytlačena na ústrižku určenom adresátovi zásielky.

Toto tzv. **vienskedy** vydanie malo tri jazykové varianty: a) český text, b) česko-nemecký text a c) slovenský text. Vydanie je charakteristické tým, že orámovanie sprievodky tvorí hrubšia modrá čiara v ktorej sú biele kosoštvorce (v rohoch štvorce) a nad i pod nimi v užších miestach kosoštvorcov sú po dve biele body. Názov **POŠTOVÁ ADRESA SPRIEVODNÁ** je vytlačný typom písma grotesk, ostatné texty sú vytlačené typom antikva. Sprievodka je vytlačena na hrubšom zelenom papieri modrou farbou. Predajná cena 12h je uvedená pod monogramom ČSR na ľavej hornej časti sprievodky.

Zaujímavý je text v mieste určenom na vyplenie známok (vpravo hore). Ten má chybný tvar - namiesto správneho výrazu na prilepenie je vytlačný text **na prilopenie**. Podobne namiesto správneho známok je vytlačené **známek**. Tento omyl v texte bol spravidla prelepený známami a pravdepodobne preto dlho unikol pozornosti skúmateľného zraku filatelistov. Na ďalších vydaniach balíkových sprievodiek sa text „prilopenie“ už nevyškytuje.

Na **dobierkových sprievodkách** so slovenským textom tohto vydania (CDP 1/c) je v mieste na nalepenie známok odlišný text a to: Miesto na lepenie poštových známok.

Ústrižok dobierkovej balíkovvej sprievodky „vienskedy tlač“ - miesta určeného na nalepenie známok

Zberateľ omylov na produktoch poštových správ si do svojich zbierok môžu zaradiť ďalší prírastok ■

Obyčajná balíková sprievodka „vienskedy tlač“ k balíku zo Spišskej Novej Vsi do Revúcej s chybou v texte v mieste na nalepenie známok

Literatúra:

- [1] Specializovaná príručka pre sběratele čs. poštovních známek a celin, Praha 1988

Stretnutie dvoch rozdielnych kultúr - Švédsko-Novozélandské vydanie

V poslednom období sa rozmohlo spoločné vydávanie známok dvoch alebo aj viacerých štátov, najmä s cieľom vzájomného rozšírenia kultúrnych a spoločenských vzťahov. Na známkach bývajú buď rovnaké motívy alebo námety charakteristické pre tieto krajiny. Pravda, podobné známky sa vydávali aj v minulosti (napríklad anglické a francúzske kolónie a ich následnícke štáty alebo bývalé socialistické štáty). Vtedy sa na to využívali spoločné politické alebo spoločenské príležitosti. V súčasnosti sú to dôvody celkom iné, zblížovanie a spoznávanie národov. Niekedy sú takéto spoločné vydania dosť prekvapivé. Tak napríklad v máji minulého roka spoločne vydali dve známky poštové správy Švédska a Nového Zélandu. Švédsko zobrazilo na známke supermoderný sklenený pohár, Nový Zéland ľudový košík z morského trstia. Obe emisie boli vytlačené vo Švédsku. Nech už zobrazené predmety na známkach vychádzajú z akokoľvek rozdielnych kultúrnych prameňov, môžeme na nich nájsť aj spoločnú súvislosť. Okrem iného aj podobnosť tvarov □ Zc

CHORVÁTSKE MODERNÉ MALIARSTVO

Hrvatska pošta dňa 2.12.2002 vydala sériu troch príležitostných známok s uvedeným názvom. Prvá hodnota (2,50 kuna) prináša olejomaľbu **Dievča v číne** (1928). Jej autor **Milivoj Uzelac** (1897-1977) sa narodil v Mostare a zomrel v juhofrancúzskom Cotignac, kde strávil posledné tri desaťročia svojho rušného života. Prvé kresliarske znalosti získal na reálnom gymnáziu v Banja Luke. Neskôr na záhrebskej Akadémii neznesol duch akademizmu a intoleranciu profesorov a roku 1915 odišiel do Prahy, kde zostal do roku 1919. Individuálne študoval u profesora Preislera a súčasne navštevoval Akadémiu. Z tohto obdobia pochádzajú jeho viaceré obrazy, ktoré vystavoval v Záhrebe na 7.jarnom salóne roku 1919. Od roku 1921, kedy presídlil do Paríža, sa zúčastnil mnohých výstav doma i v zahraničí. Inšpirovaný tradíciou a starými španielskymi maliarmi namaľoval desiatky obrazov. Roku 1925 usporiadal samostatnú výstavu v knižnici Marguerite. Pre Modernú galériu v Záhrebe zakúpili obrazy Dievča v číne, Vesláruku, Autoportrét a ďalšie diela plné temperamentu. Od roku 1935 sa stále viac zdržoval v južnom Francúzsku, kde pod stredomorským slnkom vznikli jeho obrazy plné jasných a expresívnych farieb.

Na druhej známke rovnakej nominálnej hodnoty nachádzame reprodukciu olejomaľby a tempery **Kvety na okne** (1932). Jeho autor **Antun Motika** (1902-1992) sa narodil v

Pule, kde študoval na nemeckom gymnáziu. Pokračoval na chorvátskom gymnáziu v Pazine a po zavretí všetkých chorvátskych škôl na Istrii roku 1918 študoval po taliansky. Vďaka skromnému štipendiu Matice hrvatskej pre zvlášť nadané a chudobné deti odchádza hneď po maturite do Záhrebu na Kráľovskú akadémiu, odbor sochárstva. Roku 1923 prechádza do maliarskej triedy. Počas štúdií si privyrábal korektúrami a karikatúrami v časopisoch Obzor a Koprive. Počas Mostarského obdobia (1929-1940) sa zdokonaľuje jeho osobitný štýl maľby, najmä na obrazoch hercegoviňských slnkom zaliatych krajínach a figurálnych kompozíciách. Významný bol aj jeho študijný pobyt v Paríži, kde nastal autorov poznud od narácie k farebnej expresii. Jednou z najlepších ukážok jeho zatišší je obraz Kvety na okne, kde autor jednoduchosť motívu obohatil inšpiráciou a umeleckým majstrovstvom. Nachádza sa v stálej expozícii Modernej galérie v Záhrebe.

Olej a tempera **Na Dráve** (1960) je motívom tretej známky (5 kuna). Autor **Krsto Hegedušić** (1901-1975) navštevoval strednú a vysokú umeleckú školu v Záhrebe. Venoval sa grafike, maľbe fresiek a maliarstvu. Po skončení Akadémie (1926) získal štipendium francúzskej vlády na ďalšie vzdelávanie v Paríži. Po návrate do Záhrebu pod vplyvom kritického realizmu Brueghela a Rousseauovho „prapôvodu všetkých vecí“

propagoval ľudový prejav a „autentické maliarstvo, ktoré vychádza zo skutočnosti“. Roku 1929 zorganizoval spolok maliarov, ktorí pracovali podľa hesla „návrat k prírode, k pôvodnému zdroju“. Položil základy toho, čo sa dnes označuje ako chorvátske náivné umenie. Od roku 1945, kedy sa stal profesorom na Akadémii výtvarných umení, je nedotknuteľnou autoritou chorvátskeho výtvarného umenia. Obraz Na Dráve, preprava vlieččanov a dobytká na číne, je ovenčený medailami z tvorivej epochy, v teórii nazývanej tempo secundo. Nadviazal tak na predchádzajúce obrazy s dedinskými námetmi (tempo primo) a dokázal, že umelecky stále napreduje.

Známkou vytlačila v 6-kusových TL tlačiareň Zrinski viacfarebným ofsetom v náklade po 300 tisíc kusov známok.

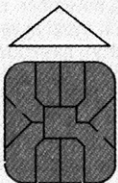
□ Ivan Lužák

Známkou a bolesť

Zijeme v časopriestore obklopení mnohými tragédiami, nešťastiami a najrozličnejšími utrpeniami. Berieme ich na vedomie, akoby boli prirodzenou súčasťou nášho každodenného života.

Naučili sme sa pozerat aj na najväčšie tragédie bez toho, aby nám oko zvlhlo čo len jedinou kvapkou slzy. Áno, treba žiť, ale nemali by sme mlčať. Napríklad prehovorit aj takým spôsobom, ako táto chorvátska známka, vydaná k 50. výročiu založenia Vysokého úradu pre utečencov OSN. Fotografia plačúcej ženy, ktorá stratila svoj domov a v záujme zachovania života musela opustiť svoju vlasť, hovorí výrečne aj na poštovej známke. Aby žalovala, varovala a burcovala vo všetkých ľuďoch vôľu k životu v porozumení a v mieri □ vkn

MAĽÉ OKIENKO TELEKARTISTU

/62/

RUBRIKA PRE ZBERATEĽOV
TELEFÓNNYCH KARIET

Marian Jobek

Čo nového pribudlo do našich zbierok slovenských verejných TK ?

V roku 2003 pribudli konečne prvé nové, podľa môjho názoru veľmi pekné verejné TK. Ide o tieto karty:

A 186 - **Vysoké Tatry II** • čip GPT 3 • 50 000 01/2003

ST • 100 jednotiek • 50 000 ks

A 187 - **50 rokov Slovenskej akadémie vied** • čip

GEM 6a • 100 000 02/2003 ST • 50 jednotiek

• 100 000 ks

Verona - zberateľské „Eldorado“

V uplynulých dňoch pri debata s priateľom **Ing. Milanom Brindžákom** som sa dozvedel o nemeckom časopise *Money trend*, ktorý v č.4/2003 priniesol informácie o zberateľskom veľtrhu v severotalianskom meste Verona. Požiadal som priateľa, aby o tomto veľtrhu informoval čitateľov MOT. Stalo sa, a tu je jeho preklad podstatných častí článku, ktorý vyšiel v apríli k jubilejnému 100. zberateľského veľtrhu (bol v dňoch 9. až 11.5.2003).

Associazione Filatelica e Numismatica Scaligera, Verona (Spolok zberateľov poštových známok a mincí „Scaligera“, Verona) oslavuje svoju 100. medzinárodnú burzu „Veronafil“ - jediné podujatie na svete, ktoré sa môže pochváliť takýmto výsledkom. Burzy vo Verone sa konajú vo veľkých halách Verenského výstaviska dvakrát ročne. Kvôli stále sa zväčšujúcemu počtu účastníkov sa teraz v máji zväčší plocha na viac ako 16 000 m². Na burze sa zúčastní cca 230 obchodníkov s mincami, cca 250 obchodníkov s poštovými známkami a cca 150 obchodníkov s telefónnymi kartami, historickými pohľadnicami a rôznym iným zberateľským materiálom. Všetky sektory sú dôsledne vymedzené podľa ponúkaného tovaru. Poslednú 99. burzu navštívilo v novembri 2002 viac ako 30 000 (digitálne počítaných) návštevníkov (vstup je voľný). Pri príležitosti jubilejnej 100. burzy vydá Vatikán 5 alebo 6 celín, Taliansko a San Marino po jednej zvláštnej známke. Zastúpené budú aj OSN - pošta, Ženeva, Monacké kniežstvo a Maltežský Rád, ktorí budú používať zvláštnu poštovú pečiatku. V závere podujatia budú udelené Palmaresove ceny □ Preložil mbrindžák

Telefónne karty Maďarska - III. časť

Dnes nadviažem na predchádzajúce články, v ktorých som opisoval TK Maďarska (I.časť v MOT 53, II.časť v MOT 55). Skončil s popisom TK ku koncu roka 1998 (pri niektorých vybraných námetových sériách som pokračoval v opise aj po tomto roku).

V roku 1999 bolo vydaných spolu 45 kusov verejných telefónnych kariet. Bol to jeden z bohatších vydavateľských rokov. Okrem už v II. pokračovaní spomínaných sérií „Národné parky“, „Svetoznámi maďarskí vedci a vynálezcovia“, „Maďarské kroje“, začala od júna 1999 vychádzať nová séria zobrazujúca ohrozené zvieratá. Sériu rozlišíme tým, že majú na prednej i zadnej strane TK zobrazené väčšiu číslicu „1212“. Sériu tvorí 5 kariet, pričom karty P-20 99., P-24 99., P-25 99., P-27 99. a P-44 99. majú jednotný dizajn a môže na nich vidieť vydrú, opicu, kenguru, leva a geparda. Karty majú náklad od 20 do 300 tisíc kusov. V auguste začala vychádzať nová krátka 3-kusová séria tiež s jednotným dizajnom „Svetoznámy hudobní skladatelia vážnej hudby“. Prvým z nich bol Johann Strauss (P-21 99., náklad 100 tisíc ks), nasledoval Richard Strauss (P-34 99., náklad 50 tisíc ks) a Frédéric Chopin (P-35 99., náklad 100 tisíc ks).

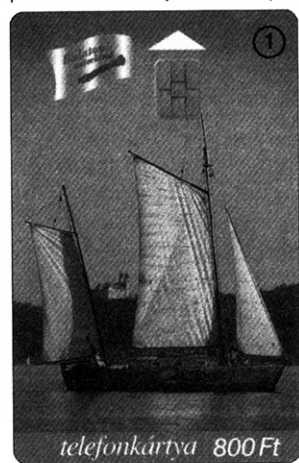
V júli 1999 bola vydaná, z nášho pohľadu, karta s mimoriadne vysokou nominálnou hodnotou 5000 Ft, pričom táto obsahovala navyše ešte 10 % kredit. Karta je zo série „Pamiatky a turistické objekty“ s pohľadom na nočnú Budapešť. Má náklad 50 tisíc ks. Ďalej do série môže zaradiť ešte karty P-23 99. (300 tisíc ks), P-02 00. (50 tisíc ks), P-44 00. (100 tisíc ks), P-45 01. (50 tisíc ks), P-13 02. (30 tisíc ks) a zatiaľ poslednú TK, ktorá sériu uzatvára je opäť P-09 03. s vysokou nominálnou hodnotou 5000 Ft + 10 % kredit (náklad len 2 tisíc ks). Pre úplnosť dodávam, že MÁTAV do tejto série vydal aj kartu z kategórie A-01 00. s nákladom 2 tisíc ks.

V novembri 1999 začala vychádzať nová séria tiež s jednotným dizajnom prednej aj zadnej strany TK „Svetoznámi hudobní skladatelia modernej hudby“. Ďalším zaujímavým spoločným znakom je, že na prednej strane karty v ľavom hornom rohu je uvedený rok narodenia alebo úmrtia skladateľa. Prvým z nich bol Buddy Holly (P-43 99., rok úmrtia 1959, náklad 100 000), nasledoval Frank Zappa (P-05 00., rok nar. 1940, náklad 50 000), Bob Marley (P-09.00., rok nar. 1945, náklad 100 000), John Lennon (P-13 00., rok úmrtia 1980, náklad 20 000), Jimmy Hendrix (P-15 00., rok úmrtia 1970, náklad 200 000), Leonard Berstein (P-16 00., rok úmrtia 1990, náklad 50 000), Freddy Mercury (P-23 01., rok úmrtia 1991, náklad 100 000), Jim Morrison (P-25 01., rok úmrtia 1971, náklad 200 000), George Harrison (P-06 02., rok úmrtia 2001, náklad 50 000), George Gershwin (P-14 02., rok úmrtia 1937, náklad 30 000) a zatiaľ poslednou je karta Maurice Gibb (rok úmrtia 2003, náklad 30 tisíc).

Spustením kariet vydaných v novembri 1999 bola TK P-45 99. na ktorej sú zobrazené umelecké akty fotografa Szebeni Andrása, pričom jej náklad je 50 tisíc ks. Okrem toho vyšlo už len niekoľko samostatných TK, ale z nich už nie je žiadna, ktorá by vedela zberateľa zaujať.

V roku 2000, tzn. v roku letnej olympiády v Sydney a v roku blížiaceho sa Milénia, bolo vydaných spolu až 61 kusov verejných TK. Bol to jeden z najbohatších rokov na vydávanie tohto druhu kariet v Maďarsku. V máji 2000 bola vydaná prvá TK zo série „Netradičný pohľad na autá“, medzi ktoré môžeme postupne zaradiť karty P-22 00. (50 tisíc ks), P-32 00. (200 tisíc ks), P-33 00. (100 tisíc ks), P-37 00. (200 tisíc ks), P-39 00. (150 tisíc ks).

V júni 2000 bola vydaná prvá karta zo zaujímavej a veľkej série „Vyučovacie predmety“ (matematika, fyzika, biológia, chémia, geografia, jazyky, dejepis a pod.). Medzi tieto môžeme postupne zaradiť karty P-24 00., P-26 00., P-27 00., P-28 00. (všetky po 100 tisíc ks), P-57 00. (slovacikum), P-58 00., P-59 00. (slovacikum), P-60 00., P-61 00. (všetky po 30 tisíc ks), P-06 01., P-07 01., P-08 01., P-09 01., P-10 01. (všetky po 28 tisíc ks), P-35 01. (slovacikum), P-36 01., P-37 01., P-38 01., P-39 01., P-53 01., P-54 01., P-56 01. (všetky po 30 tisíc ks). Ďalej dočasne pod rovnakým číslom P-16 02. je spolu uvedených 5 rôznych TK k tejto problematike (všetky majú po 30 000 ks, pričom zadná strana TK s mapou Európy je slovacikum), P-44 02., P-45 02., P-46 02., P-47 03., pričom správne malo byť P-47 02., P-48 02., P-49 02. (všetky po 50 000 ks), P-12 03., P-13 03., P-14 03., P-15 03. a zatiaľ poslednou kartou je P-16 03. (všetky po 30 tisíc ks).

V septembri 2000 začala vychádzať nová séria názvom „Slávne mosty kontinentov“. Európa je na karte P-40 00. (100 tisíc ks) zastúpená najprv pohľadom na londýnsky most „Tower Bridge“, Austrália je na karte P-42 00. (200 tisíc ks) zastúpená pohľadom na most v Sydney „Harbour Bridge“, Amerika je na karte P-45 00. (100 tisíc ks) zastúpená pohľadom na most v San Franciscu „Golden Gate“, ďalej znovu Európa je na karte P-33 01. (50 tisíc ks) zastúpená

pohľadom aj na most Márie Valérie, ktorým sa v septembri 2001 po 56 rokoch znovu spojili maďarský Ostrihom (Esztergom) so slovenským Štúrovom (Parkány). Pre zaujímavosť pripomínam, že táto karta je slovacikum hneď dvakrát - okrem iného fotografiu zhotovil a poskytol dopravný inžinier pracujúci priamo na stavbe mosta, János Karkus, maďarský Slovák (bližšie pozri MOT 45). Nakoniec Ázia je na verejnej karte P-24 01. zastúpená pohľadom na most Marca Pola v Číne. Pre úplnosť dodávam, že MÁTAV vydal kartu, na ktorej je zastúpená aj Afrika pohľadom na Bloukrans River Bridge (kategória karty A-01 01. s nákladom 2 000 ks).

V októbri 2000 začala vychádzať nová séria „Slávne maďarské vinárske oblasti“. Medzi tieto môžeme postupne zaradiť karty P-43 00. (Tokaj, 200 tisíc ks), P-05 01. (Somló, 20 tisíc ks), P-13 01. (Eger, 10 tisíc ks), P-14 01. (Szekszárd, 50 tisíc ks), P-50 01. (Badacsony, 30 tisíc ks), P-62 02. (Sopron, 30 tisíc ks), P-03 03. (Etyek, 60 tisíc ks) a zatiaľ poslednou známou je karta P-07 03. (Balatonboglár, 30 tisíc ks). Všetky karty majú zaujímavý jednotný dizajn. V mesiaci november 2000 zorganizoval MÁTAV (obdoba Slovenských telekomunikácií, a.s.) v poradí už 13. stretnutie zberateľov TK. Tieto stretnutia sa každoročne

pravidelne konajú v mesiacoch apríl a november. Práve pri tejto príležitosti MÁTAV prvýkrát vydal aj verejnú kartu P-48 00. (obr. na 2. str.obálky), nasledovalo 14. stretnutie v apríli 2001 a karta P-12 01., potom nasledovalo 15. stretnutie v novembri 2001 a karta P-68 01., pokračovalo to 16. stretnutím v apríli 2002 a kartou P-23 02. (všetky po 10 tisíc ks). Poznemenávam, že MÁTAV začal vydávať k týmto príležitostiam TK už skôr - od 8. stretnutia, ale tieto boli najprv vydávané a v katalógu zaradené ako private distribúované karty MÁTAV-u (kategória A). Takto vydal MÁTAV karty k 8. až 11. stretnutiu a pokračuje v tom vydaním karty k 17. a k zatiaľ poslednému 18. stretnutiu v apríli 2003. Nie je mi známa špeciálne vydaná karta k 12. stretnutiu, ale len prítláč o tomto stretnutí na karte z kategórie A-01 00. (pozri vyššie uvedené karty „Pamiatky a turistické objekty“).

V novembri 2000 bola vydaná väčšia 8-kusová séria postupne zachytávajúca nositeľov 8 zlatých medailí na XXVII. letných olympijských hier v Sydney. Karty P-49 00. až P-56 00. majú jednotný dizajn a náklad po 30 tisíc ks. Pre zaujímavosť viaceré z nich by sa dali považovať aj za slovacikum, pretože športovci sú od-fotografovaní v športovom úbore, na ktorom sa nachádza a vidieť maďarský štátny znak, ktorého súčasťou je aj slovenský dvojkríž. Zo samostatne vydaných kariet v roku 2000 ešte spomeniem kartu P-47 00. (100 tisíc ks) vydanú v novembri 2000 k miléniu (slovacikum, kde sa na zadnej strane TK vyníma maďarský štátny znak) a karta P-64 00. (50 tisíc ks), s kalendárom na rok 2001 na zadnej strane.

Rok 2001 s 52 vydanými verejnými TK tiež patril medzi najbohatšie. Z nich som už viaceré opísal v predchádzajúcich sériách. Novinkou bola až v auguste vydaná prvá karta zo série s názvom „Plachetnice“. Boli to karty P-27 01. (150 tisíc), P-28 01. (200 tisíc), P-01 02. (50 tisíc), P-27 02. (150 tisíc) (obrázok 1) a zatiaľ poslednou je telefónna karta P-02 03. (100 tisíc). V auguste 2001 začala vychádzať nová séria „Prírodné úkazy a zivly“. Medzi tieto môžeme postupne zaradiť karty P-29 01. (100 tisíc), P-30 01. (100 tisíc, obrázok 2), P-46 01. (50 tisíc), P-48 01. (50 tisíc) a zatiaľ poslednou známou verejnou telefónnou kartou je P-67 01. (100 tisíc). Len pre úplnosť dodávam, že MÁTAV do tejto série vydal aj kartu z kategórie A-03 01. (2 tisíc). Všetky karty majú zaujímavý jednotný dizajn □ Spracoval mj

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK APRÍL 2003

Poradové číslo, dátum, domicil,
text pečiatky, autor, farba

01 ■ 3.4.2003 Bratislava 1: **STRETNUTIE MINISTROV DOPRAVY KRAJIN V 4** ● F.Horniak ● Čierna
02 ■ 6.4.2003 Nitra 1: **25. VÝROČIE SLOVENSKEJ CIRKEVNEJ PROVINČIE** ● K.Felix ● Čierna

03 ■ 7.4.2003 Modra 1: **25. VÝROČIE SLOVENSKEJ CIRKEVNEJ PROVINČIE** ● K.Felix ● Čierna
04 ■ 12.4.2003 Ružomberok 1: **8. stretnutie skautských zberateľov** ● M.Jízdy ● Čierna

05 ■ 24.4.2003 Starý Smokovec: **80. VÝROČIE OSADY TATRANSKÉ ZRUBY** ● P.Topercer ● Čierna
06 ■ 24.4.2003 Modra 1: **LUDWIG VAN BEETHOVEN / 1770-1827** ● M. Šnirc ● Čierna
07 ■ 30.4.2003 Nitra 1: **SLOVENSKÉ POĽNOHOSPODÁRSKE MÚZEUM - 80. VÝROČIE / NITRAFILA 2003** ● E. Kolárková ● Čierna

Strojová propagačná pečiatica

01 ■ Od 27.3. do 6.4. a od 7.4. do 15.6.2003 Bratislava 38: **SLOVENSÁ OLYMPIJSKÁ AKADÉMIA, 1993-2003 / SLOVENSÁ OLYMPIJSKÝ VÝBOR / KUKUČINOVA 26, 838 08 BRATISLAVA 38 / E-MAIL: OFFICE@OLYMPIA.SK** ● E. Smažák ● Červená

Propagačný kašet

01 ■ 24.-27.4.2003 Slovenská pošta: **OSTROPA 2003 JIHLAVA** ● F.Horniak ● Čierna ● Kašet používaný na 2.česko-nemeckej výstave poštových známok v Jihlave (ČR) □ vkn

Pohľadnica s patinou času: Muráň

Výrobcovia pohľadníc v začiatkoch radi používali reprodukcie výtvarných diel. Či sa v tom odrážala nedôvera k fotografickej technike alebo veľký obdiv k maliarom, ťažko povedať. Parádna scenéria na tejto pohľadnici z roku 1907 (maliar neznámy) ukazuje, že až taký zlý nápad to nebol. Tento nadšený umelec sa so všetkým svojim náčiním vytrel pod ruiny dnes už legendárneho Muránskeho hradu. Urobil však niečo iné, ako desiatky jeho kolegov so štetcom, či fotoaparátom. Na rozdiel od ostatných sa otočil k hradu chrbtom a nechal sa uchvátiť snád najkrajším pohľadom, aký na Muránskej planine existuje. Určite nebol jediný, kto na tomto návrší sedával. Pred ním sa odtiaľto pozeral aj princ Coburg, posledný majiteľ hradu. Princ to má potvrdené priamo na obelisku: „Za svojho života z tohto miesta s rozkošou pozoroval hrad Muráň a šíre lesy svojho panstva, teraz blažený z nebeských výšin na nás pozerá“. Aj obelisk, aj chata (dnes turistická ubytovňa) sú ešte stále na svojich miestach.

O skalkatnom hrebeni oproti sú známe tri veci: že tam má brloh medveď, že na jeho úpäť kúsok za chatou je malá Wesselényiho jaskyňa a hneď vedľa nej je umelo vytvorená plošina, z ktorej Turci naivne ostreľovali vtedy prakticky nedobytný hrad. Možno práve preto nesie tento hrebeň meno Siance (valy).

Úplne vpravo vidieť tenký pásik cesty, ktorý sa šplhá do horského sedla. Je to jediná priama spojinka s Horehroním a pred päťsto rokmi to bola pravdepodobne jedna z najnebezpečnejších ciest v celom Uhorsku. Totiž kým sa Coburg z tohto miesta kochal šírymi lesmi svojho panstva, jeden z jeho predchodcov Matej Bašo odtiaľto so zatajeným dychom pozoroval kupecké vozy, naložené tovarom. Niet sa čo čudovať, Bašo, náš snád najslávnejší lúpežný rytier si urobil z prepádavania obchodníkov živnosť. Zloženie jeho po zuby ozbrojeného pracovného tímu - valasi, Cigáni, horehronskí Rusnáci, ale aj profesionálni spoza hraníc - poľskí a ukrajinskí

zbojníci - ho predurčovalo k veľkým pracovným úspechom. Dlho, takmer päť desaťročí (1500-1549) sa napláňala čaša habsburskej trepezlivosti. Keď nakoniec pretiekla, musel Bašo odvrátiť svoj orlý zrak od zlatonosnej cesty a uprieť ho prosebné k muránskym nebesám, pretože od Viedne sa blížil habsburský Bič boží - generál Mikuláš zo Salmu. Také obrovské vojsko, aké oblahlo Muránsky hrad Baša nikdy predtým nevidel. Hneď na začiatku zapudil nutkavé myšlienky na hrdiný odpor a rozhodol sa pre lesť. Kým jeho brat Martin tahal čas a vyjednával s generálom, odplazil sa náš hrdina v ne nápadnom prezečlení do divokých lesov. Nanešťastie pre Bašovu famíliu sa príbeh jeho sofizovaným ústupom nekončí. Salm hrad dobyl, rytiera Baša spoznali v Telgárte pastieri. Bašo sa na Muráň vrátil v putách, kde ho stali. Ľudia v Gemerí, ba aj na Spiši si vyдыхli. Verili, že ich už nebude nikto nikdy terorizovať (o nezadržateľne sa blížiacom tureckom ťažení na Európu vtedy v gemerských dolinách ešte veľa nechýrali).

Z Bašovho panstva teda neostal kameň na kameni, ale príroda, tak ako ju vidíme na pohľadnici (na 1. strane obálky), je očarujúca dodnes.

□ Branislav Chovan

ROK OVCE

Jedným z národných symbolov Nového Zélandu je ovca a práve jej je venovaná 5-známková emisia, ktorú vydali dňa 5. 2. 2003. Známky s nominálnymi hodnotami 40 a 90 c, 1,30, 1,50 a 2 NZD zobrazujú charakteristické momenty ovčiarstva: stádo oviec v horskom prostredí, pri prehliadke, v ohradách, pri strihaní. Ovca sa stala organickou súčasťou Nového Zélandu od roku 1773, kedy kapitán Cook priviezol prvé dva kusy plemena Merino. Koncom 19. storočia sa rozšírili ďalšie plemená oviec, ktoré sú vhodnejšie pre tunajšie prírodné podmienky - napríklad Coopworth, Perenda-

le, Corriedale. Tieto poskytujú výbornú jahňacinu a pevnú vlnu na výrobu kobercov, prikrývkov a odevov. Ovčiarstvo je významným odvetvím národného hospodárstva. Stavby oviec predstavujú okolo 44 miliónov kusov a Nový Zéland je druhým najväčším výrobcov a exportérom vlny na svete.

Autorkou výtvarných návrhov známk je Denise Durkinová z Wellingtonu a ich tlač realizovala Southern Colour Print v Dunedine. Tlačový list obsahuje 50 známk a 10 potlačených kupónov. Súčasťou emisie je aj háčček s kresbou čínskeho kalendára a dvoma známkami 1,30 a 2 NZD (novozélandská pošta už siedmy rok po sebe pripomenula čínsky lunárny kalendár), FDC a textový prezentačný zošitok □ Ivan Lužák

Spomienka na E. T. Krenkeľa

V rokoch 1937-1938 viedol Ivan D. Papanin 274 dní trvajúcu vedeckú polárnu výpravu na plávajúcej ľadovej kryhe v Severnom ľadovom oceáne. Členom tejto výpravy vo funkcii rádiotelegrafistu bol aj Ernst Teodorovič Krenkeľ (1903-1971).

Pri 100. výročí jeho narodenia si živo spomínam, keď som, vtedy študent trnavského gymnázia, so záujmom sledoval oneskorené síce, ale o to vzrušujúcejšie správy o tejto výprave najmä v jej záverečných fázach. Vyvrcholením môjho záujmu bolo, keď som v kine videl (dnes kajúcne priznávam, že som tam bol „načierno“) týždenník približujúci šťastný návrat „papaninovicov“ na palube ľadoborca *Jermak*. Môj záujem sa obnovil, keď som asi o rok objavil v trnavskom filatelistickom obchodíku Borisa Tiščenka sériu sovietskych známk (Mi.614-617) venovanú tejto udalosti. Na 30 a 50 kopejkovej známke sú zobrazený štyria polárni hrdinovia, medzi nimi aj vtedy 34-ročný Krenkeľ. Ani v najbujnejších snoch plných fantázie by sa mi nezдалo, že sa s ním dakedy v živote aj stretnem. Ale tak, ako často, aj teraz opak bol pravdou, a tak - práve vďaka filatélii - som mal možnosť sa s ním osobne zoznámiť a viackrát stretnúť.

E.T.Krenkeľ (na obr. známka Mi. 4123 vydaná k jeho nedožitým 70. narodeninám), bol prvým predsedom VOF (Všezväzového združenia filatelistov) od jeho vzniku v roku 1966 až do svojej smrti. Vďaka svojej medzinárodnej autorite sa v roku 1967 zaslúžil o prijatie VOF za člena FIP a v rokoch 1970-1971 bol členom jeho výkonného výboru.

Ako aktívny námetový filatelist sa zvolil tému zodpovedajúcu oblasti, ktorá ho vo svete preslávila. Pri osobných stretnutiach som mal možnosť ho spoznať ako priameho a úprimného človeka. Obdivoval som najmä jeho schopnosť povzniesť sa nad maličkosťami a na problémy reagoval s nadhľadom a komentoval ich s ľahkou iróniou. O prežitých „dobrodružstvách“ na ľadovej kryhe vedel rozprávať tak pútavo, že ho bolo možné počúvať nekonečne dlho. Slovom, bol to človek a priateľ, na ktorého sa nedá zabudnúť. Takto si na E.T.Krenkeľa spomínam nielen ja, ale iste každý, kto ho bližšie poznal □ Štefan Piškó

1920

aasta,

Arthur H. Pitney,

frankeerimismasina leiutaja,

ja Walter H. Bowes asutasid

USAs firma, mille põbieesmärgiks

oli aidata teisi firmasid muuta

oma rutiinne kontoritöö

tulemuslikumaks, või väbemalt

organiseerima see nii, et oleks

firmale majanduslikult

kasulikum.

①

ESTÓNSKO a JUBILEUM VÝPLATNÝCH STROJOV

Pavol Hallon

V našom časopise bol nedávno s lamentujúcim tónom (a to oprávnene) uverejnený príspevok, že bez povšimnutia prebehlo také závažne jubileum, akým bolo 100. výročie zavedenia výplatných strojov do poštovej prevádzky (K. Holoubek: Zapomenuté výročí, Zberateľ 3 / 2003, str.28). Ako autor poznamenáva, zavedenie výplatných strojov malo význam, ktorý sa dá porovnať s významom reformy spojenej so zavedením poštových známok. U nás jubileum prešlo nezaujímavým a mlčaním médií, ale estónska pošta výplatné stroje a ich vynálezcov pripomenula už v roku 1995. V tom roku bolo 75. výročie zavedenia výplatných strojov do estónskej poštovej prevádzky.

Používanie výplatných strojov v Estónsku je veľmi rozšírené. V súčasnosti ich používa mnoho úradov vrátane prezidentskej kancelárie a vlády, ministerstiev, súdov, bánk a iných významných inštitúcií. Mám veľkú kolekciu odtlačkov estónskych výplatných strojov, ale ani jeden nepochádza od súkromnej firmy. Možno,

že dnes, keď aj v Estónsku bola sprivatizovaná veľká časť štátneho majetku, stretneme sa aj s odtlačkami výplatných strojov súkromných firiem a spoločností.

Jeden odtlačok výplatného stroja v mojej zbierke pripomína už spomínané 75. jubileum. Estónska pošta pri tejto príležitosti usporiadala v hlavnom meste výstavu historických i v súčasnosti používaných výplatných strojov. Nuž, a aká by to bola estónskou poštou organizovaná výstava, keby ju niečím nepripomenula aj filatelistom? Keďže išlo o výročie výplatného stroja, pošta v Tallinne používala výplatný stroj so štočkom pripomínajúcim toto výročie. Jeho odtlačok mám na prvej strane pozvánky na slávnostné otvorenie výstavy 16.11.1995 (obr.2). Na ľavej strane odtlačku je emblém výstavy s veľkou číslou 75, rokmi 1920 a 1995 a symbolickou kresbou, uprostred pečiatka s názvom mesta, dátumom a názvom krajiny (TALLINN, 16.11.95, EESTI) a vpravo „známka“ s názvom Estónska pošta (EESTI POST) a nominálnou hodnotou. Pretože išlo o zásielku pošty, nominálna hodnota bola nastavená na nulovú hodnotu.

②

Pozvánka je štvorstranová, zložená má rozmery 104 x 210 mm. Na prvej strane okrem uvedeného OVS, v pravom hornom rohu je vytlačené len slovo „Kutse“ (pozvánka). Veľmi zaujímavá je druhá strana pozvánky, na ktorej vľavo je fotografia **Arthur H. Pitneya** a vpravo **Waltera H. Bowesa**. Uprostred je veľký letopočet 1920 a pod ním krátky text o oboch vynálezcoch (obr.1). Na tretej strane je text pozvánky na výstavu výplatných strojov s informáciami o názve, mieste a dátume konania výstavy. Pozvánku na výstavu k 75. jubileu podpísal generálny riaditeľ estónskej pošty a obchodný riaditeľ firmy Pitney Bowes Oy. Štvrtá strana pozvánky je voľná.

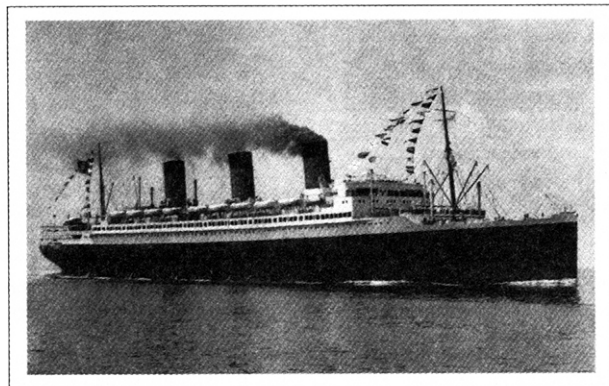
Zberatelia „frankotypov“ sa teda môžu uspokojiť, že i keď naša pošta nezaznamenala storočnicu výplatných strojov, v iných krajinách sa môžu stretnúť s rôznymi zaujímavými materiálmi - ako napríklad s touto estónskou pozvánkou s OVS ■

CEZ ATLANTIK NIELEN NA VODE (3)

V. K. Németh

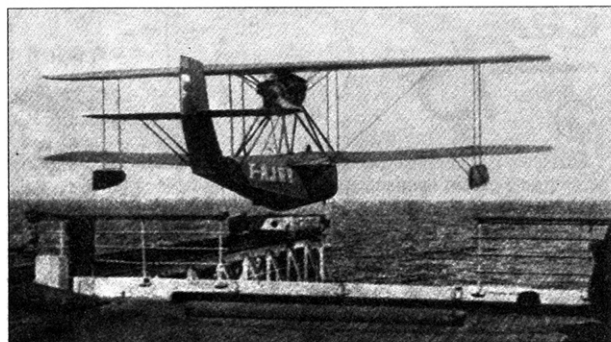

Pokus letca Chamberlina na lodi „LEVIATHAN“ zapadol do zabudnutia, ale myšlienka urýchlil prepravu poštových zásielok lietadlom z paluby zoocenského parníka zostala stále aktuálna. Francúzi v roku 1927 skúšali katapultovať lietadlá z kríženika „PRIMAUGUET“ a v roku 1928 aj uskutočnili prepravu katapultovej pošty z lode S.S. „ILE DE FRANCE“.

Obr.15 - Loď „ILE DE FRANCE“, ktorú postavila lodenica Penhoet v Saint-Nazaire pre spoločnosť Compagnie Générale Transatlantique

Katapultové lety z lode „ILE DE FRANCE“ • Na úvod niekoľko slov o lodi. Na vodu bola spustená 14.3.1926 a prvú cestu absolvovala z Le Havru do New Yorku 22.6.1927 s 1586 cestujúcimi a 600 členmi posádky na palube. Konštrukcia lode nepatrila medzi najmodernejšie a nepatrila ani medzi najrýchlejšie (cesta do New Yorku jej trvala 6 dní). Vynikala však s moderným vybavením s mnohými novými prvkami, pohodlnými kajutami, salónmi a vysokou úrovňou služieb, ktorými loď vytvorila pre cestujúcich luxusné prostredie. Za rok loď prišla s ďalšou novinkou. Pri svojej plavbe 13. augusta 1928 vo vzdialenosti 750 km pred New Yorkom zo zadnej časti lode pomocou katapultovacieho zariadenia odštartovalo lietadlo s poštovými zásielkami.

Obr.16 - Štart lietadla z katapultu na francúzskej lodi „ILE DE FRANCE“

Podobne bolo použité lietadlo pri spätočnej plavbe 23. augusta 1928. Lietadlo odštartovalo, keď loď plávala pri ostrovoch Scilly, pristálo v cherbourgskom prístave, doplnilo palivo a potom pristálo na parížskom letisku Le Bourget (lietadlo bol obojživelník - malo aj kolesový podvo-

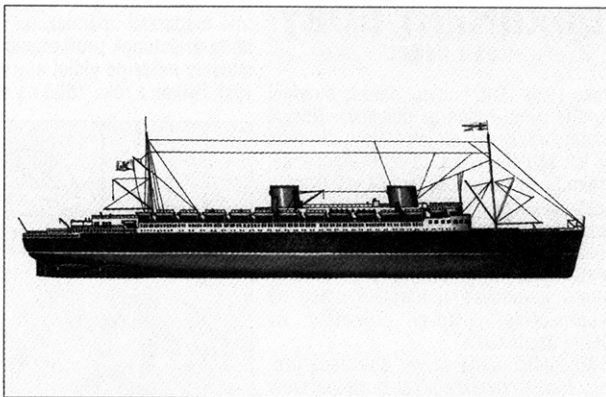
zok, ktorý mu umožňoval okrem vodnej plochy štartovať a pristávať aj na pozemských letiskách). Na tento účel konštruktéri upravili prototyp lietajúceho člna Lioré et Olivier Leo H-198 tak, aby mohol štartovať z katapultu (neskôr použili aj ďalší typ lietajúceho člna CAMS 37/10). Lietadlá štartovali z katapultu Penhoët.

Na prepravu zásielok katapultovou poštou boli stanovené osobitné príplatky a pošta na lodi pred vyplávaním na more sa zásobila s dostatočným množstvom poštových známok rôznych hodnôt. O katapultovú poštu však bol taký veľký záujem, že už cestou do New Yorku sa vypotrebovali takmer všetky vysoké hodnoty známok. Preto sa po pristáaní lode v New Yorku poštmajster lode obrátil na francúzskeho generálneho konzula o vydanie súhlasu na pretlačenie poštových známok nižších hodnôt na hodnotu 10 frankov, ktorých bol na lodi nedostatok. Súhlas dostal, pretlačce sa vyhotovili a známky použili (Fr. Mi 230, 231). Tento postup mal však búrlivé dozvuky medzi zberateľmi, obchodníkmi i francúzskou poštovou správou. Francúzska pošta totiž považovala postup lodného poštajstra i generálneho konzula za nekompetentný a od vyhotovenia pretlačí sa distancovala. Časom sa všetko upokojilo a vzhľadom na nízky náklad (2356 a 1000 ks) pretlačové známky majú mimoriadne vysoké cenové záznam (v katalógu Michel známky ★★ 2000 a 12000 € a známky © 1600 a 9000 €) a patria medzi najvzácnejšie v zbierkach francúzskych známok. Rovnako, ako použité na zásielkach prepravené katapultovou poštou.

Napriek veľkému úspechu medzi verejnosťou, katapultová pošta na francúzskej lodi „ILE DE FRANCE“ netrvala dlho a skončila s bilanciou štyroch letov v roku 1928, deviatimi letmi v roku 1929 a ôsmimi letmi v roku 1930.

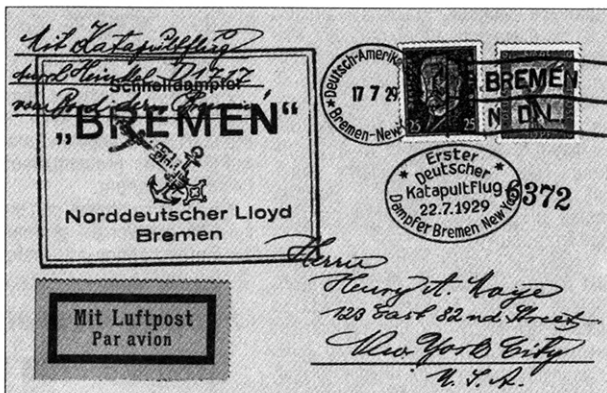
Nemecké katapultové lety • Druhá polovica dvadsiaty rokov bola pre rozvoj lodnej dopravy cez Severný Atlantik naklonená veľmi priaznivo. Do Spojených štátov stále cestovalo mnoho ľudí za lepšími zárobkami, pribúdalo aj turistických ciest a v oboch smeroch narastal aj počet poštových zásielok. Obchodných, služobných i súkromných. Na ich prepravu mali ešte stále združujúci podiel zoocéanske parníky. Preto niet divu, že myšlienkou

urýchliť prepravu poštových zásielok lietadlom z paluby zaoceánskych lodí sa zaoberali vo viacerých krajinách. Na realizácii tejto myšlienky intenzívne pracovali aj v Nemecku. Približne v rovnakom čase ako Francúzi vyvíjali systém prepravy poštových zásielok z lodí pomocou katapultovaných lietadiel aj Nemci. Katapultovacie zariadenia skúšali od apríla 1927 na Stredozemnom mori na parníkoch „LÜTZOW“ a „STUTTIGART“. Prvá loď, na ktorej Nemci zaviedli katapultovú poštu, bol rýchloparník „BREMEN“. Na tento účel bol na palube lode namontovaný katapult K-2 firmy Heinkel. Katapult bol pneumatický, otočný a namontovaný na hornej palube medzi komínmi lode.

Obr. 18 - Pohľadnica s nemeckým zaoceánskym parníkom „BREMEN“

Katapultové lety z lodí „BREMEN“ a „EUROPA“ - Lodiarska spoločnosť Norddeutscher Lloyd, Brémy (NDL) dňa 16. 8. 1928 za prítomnosti prezidenta von Hindenburga spustila na vodu nový moderný rýchloparník „BREMEN“, ktorý 16. 6. 1929 vypravila na jeho prvú plavbu z Bremenhavenu do New Yorku. Prvý katapultový let sa na nej uskutočnil 22. 7. 1929. Keď sa loď priblížila na vzdialenosť 400 km od New Yorku, z katapultu odštartovalo lietadlo typu Heinkel He 12, ktoré dopravilo poštu o 24 hodín skôr ako loď doplávala do prístavu. S podobným časovým náskokom bola prepravná pošta aj na spätočnej plavbe 1. 8. 1929, keď bolo lietadlo katapultované pri Cherbourgu, vo vzdialenosti približne 800 km od Bremenhavenu. Ďalšie katapultové lety v roku 1929 uskutočnili pri plavbách 20. augusta, 10. septembra a 1. októbra.

Obr. 19 - List prepravený prvým katapultovým letom z lode „BREMEN“

Obr. 17 - Príležitostné poštové pečiatky pre katapultové lety z lode „BREMEN“

Súčasne s lodou „BREMEN“ bola pre lodiarsku spoločnosť NDL stavaná loď „EUROPA“. Nechýbalo mnoho a loď pre požiar by bola zničená ešte skôr než by bola postavená. Nakoniec loď bola zachránená, ale jej spustenie na vodu 22. februára 1930 malo desaťmesačné oneskorenia. Na prvú plavbu z Bremenhavenu do New Yorku sa vydala 19. marca 1930 a spolu so sesterskou lodou „BREMEN“ pravidelne premávali na tejto frekventovanej severoatlantickej linke.

Ešte v roku 1930 zaviedli prevádzku katapultovej pošty aj na rýchloparníku „EUROPA“. Prvý katapultový let sa uskutočnil 22. augusta 1930. Na tejto lodi bol nainštalovaný už väčší katapult K-4 a k dispozícii malo výkonnejšie lietadlo Heinkel He 58, ktoré mohlo odštartovať až zo vzdialenosti 800 až 1130 km od cieľového prístavu. Preprava pošty sa tak skrátila až o 36 hodín. V roku 1932 sa začali na katapultové lety používať ešte výkonnejšie lietadlá typu Junkers Ju 46fi, ktoré umožňovali skrátiť prepravu pošty až o dva dni. Keď si uvedomíme, že lode „BREMEN“ i „EUROPA“ patrili začiatkom tridsiatych rokov medzi najrýchlejšie (obe boli striedavo držiteľkami Modrej stuhy), zrýchlenie prepravy poštových zásielok nebolo nezanedbateľné.

Nemecko na prepravu poštových zásielok katapultovými letmi nevydalo známky. Vyberal sa však príplatok 50 pf za každých 20 g. Na zásielkach sa používal rad príležitostných, smerovacích, potvrzovacích i propagačných pečiatok (kašetrov), ktoré vynikali rôznorodosťou tvarov, veľkosťou i farbami odtlačkov. Najmä kašety boli osobitne vyhotovované takmer ku každej plavbe na oboch lodiach, i keď sa často od seba odlišovali iba dátumom. Kašetmi boli dokumentované prepravené zásielky aj do prístavov New York, Amsterdam, Cherbourg a Southampton i zásielky zo zmluvných štátov, ktoré na základe dohody využívali katapultovú poštu. Boli to Dánsko, Danzig, Estónsko, Lichtenštajsko, Luxemburg, Maďarsko, Holandsko, Rakúsko, Sársko a Švajčiarsko. (Pokračovanie).

DOKUMENT DOBY

Ján Nyéki

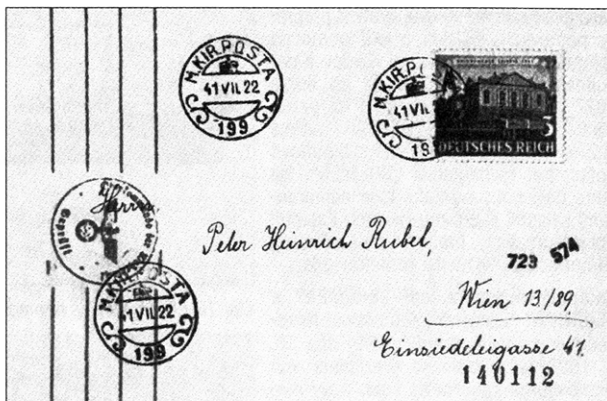
Roky 1938-1945 boli pre národy strednej Európy veľmi rušné až bolestivé. Nastali zmeny hraníc niektorých štátov, dokonca až ich likvidácia. Na základe Viedenskej arbitráže došlo k obsadeniu časti územia Československa i Rumunska. Neskoršie vojenskou silou Maďarskej armády bola obsadená Zakarpatská Ukrajina a časti územia Juhoslávie. Samozrejme, že tieto zmeny vyžadovali aj náročné práce na zabezpečenie poštovej prevádzky na týchto územiach.

Maďarská pošta sa pre obsadené územia snažila zabezpečiť poštové pečiatky tak, že už predtým vyrobila, najmä pre väčšie mestá a obce, potrebný počet poštových pečiatok. Zložitejšia situácia bola na územiach, ktoré obsadila Maďarská armáda, pretože pošta nestačila vyrobiť pre každú obsadenú poštu definitívnu poštovú pečať. Preto vyrobila len „náhradné“ pečiatky v takej podobe a s takým textom, ako je to vidieť na obrázku. Tieto náhradné pečiatky používala pošta v malých obciach. Pečiatky dostali aj také úsadlosti, ktoré predtým mali len poštovne.

V roku 1941 Maďarská armáda obsadila časť územia Juhoslávie. Berúc do úvahy anglické postoje, Maďarská armáda sa neúčastnila bojov, ale obsadila patričné územia po šiestich dňoch, kedy už Juho-slovenská armáda neexistovala. Maďarská pošta pripravila pre tieto územia asi 48 gumových pečiatok a približne 200 kusov kovových. Odtlačok kovovej pečiatky vidíme na obrázku. Má nápis „Maďarská kráľovská pošta“ a číslo pošty, táto mala 199. Viem, že číslo patrilo pošte v Mačkovci (Mátyásdomb) v Slovinsku. Je to malá obec asi s 200 obyvateľmi. Dátum 22.7.1941 na pečiatke svedčí o tom, že v tejto obci sa pečaťka dost dlho používala (apríl-júl). S najväčšou pravdepodobnosťou preto, že mala veľmi malú poštovú prevádzku a dostala sa až na koniec zoznamu obcí, ktoré dostali definitívnu pečaťku.

Záhadou je použitie nemeckej známky na tomto lístku. Keby pečaťka bola z apríla 1941, dalo by sa to pochopiť, pretože v tom čase časť Juhoslávie - Slovinsko obsadili nemecké vojská a postupne tieto územia odovzdávali Maďarskej armáde. Takže používanie nemeckej známky na maďarskom území môžeme vysvetliť len tak, že nemecký

občan alebo nemecký vojak, ktorý ešte pôsobil na tomto území a nemal maďarskú známku, na lístok nalepil nemeckú. Maďarská pošta tento priestupok proti pravidlám nezbadala alebo tolerovala. Podobnú situáciu môžeme vidieť aj v súvislosti s používaním rakúskych poštových lístkov z roku 1860 na maďarských poštách.

Zaujímavá je pečaťka nemeckého cenzora a ešte viac značky (číslo) maďarských a nemeckých cenzorov. V tejto oblasti by som uvítal podrobnejšie vysvetlenie významu čísel cenzorov od filatelistu, ktorý sa zaoberá touto problematikou a zaujíma sa o filatelistický materiál s takýmto obsahom.

Na záver sa chcem poďakovať Dr. D. Soókymu z Maďarska za poskytnutie pomoci pri skúmaní a objasňovaní týchto historických dokumentov z obdobia 2. svetovej vojny ■

Pohľady do sveta:

Grónske lode a islandské majáky

K životu obyvateľov Grónska a na zabezpečovanie ich živobytia už po stáročia nerozlučne patria lode. Pre potreby rybolovu im dnes už slúžia moderné lode, ale Islan-

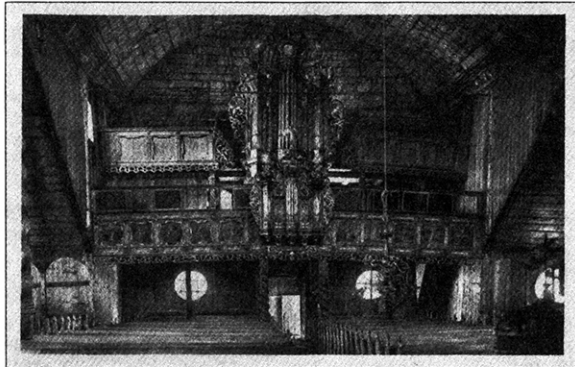
dania s úctou hľadajú na svoje legendami ovenčené lode z minulosti. Štyri lode z 19. storočia vlni pripomenula grónska poštová správa aj na známkach. Sú to lode s názvami Polárna žiara, Biely medved, Silák a Nádej ● Dnešné lode sú vybavené modernými prístrojmi, ktoré im pomáhajú viesť lode na presne vymedzených trasách a monitorovať lode vo svojej blízkosti. Napriek tomu ešte aj dnes majú význam tradičné majáky na pobreží a ostrovoch. Dva zo svojich majákov vlni vydala islandská poštová správa aj na známkach. Na našej reprodukcii vidíme známku 60 ISK s najstarším, dodnes fungujúcim majákom Gróttuviti, postaveným v roku 1897. Pravda, maják je už zmodernizovaný. Známky vytlačené ofsetom boli vydané v známkových zošitkoch po 4 známkach □ Zc

DREVENÉ KOSTOLY

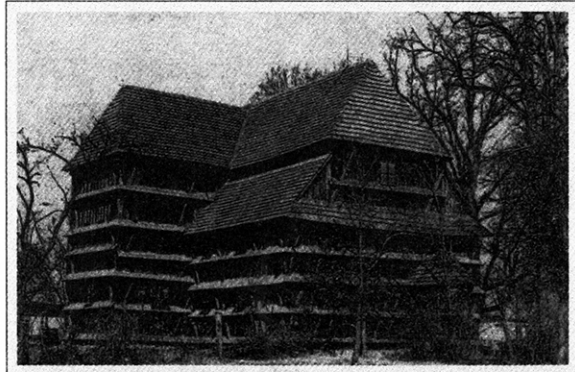
Alexander Urminský

Pohľadnice drevených kostolov tvoria súčasť zbierok pohľadníc sakrálnej architektúry. Táto sa pomaly vytráca z reálneho pôvodného prostredia a sťahuje sa do skanzenov (to je lepší prípad) alebo tieto kostoly chátrajú a ustupujú novej zástavbe. U nás boli drevené kostoly stavané najmä na strednom a východnom Slovensku a na Podkarpatskej Rusi, na územiach bohatých na lesy, ktoré poskytovali hlavný stavebný materiál. Sú to všetko jedinečné, neopakované majstrovské diela zväčša neznámych tesárskych majstrov. Viac informácií sa zachovalo o tvorcoch ich interiérov, sakrálnej umeleckej výzdoby. Stavali sa najmä z červeného smreka, smreka a jedle, výnimočne z tisu (Hervartov). Na území Slovenska boli drevené kostoly iba v dvoch mestách, v Kežmarku (obr.1 a 2) a v Tvrdošíne. Ostatné drevené kostoly boli alebo dodnes sú na vidieku vo veľmi malých osadách.

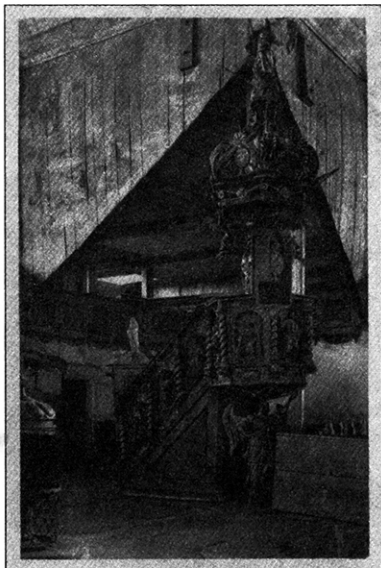
sa nahradzovali kostolmi murovanými. Preto sa ich počet postupne znižoval a v roku 1975 ich bolo už len 75. Koľko sa z nich zachovalo do dnešných dní a koľko ich je na pohľadniciach, je aktuálna otázka pre regionálnych zberateľov a zberateľov sakrálnych pohľadníc. Najviac drevených kostolov sa zachovalo v bývalých okresoch Prešov, Bardejov, Humenné a Svidník. Po stránke konfesiónálnej sú medzi drevenými kostolmi zastúpené rímsko a gréckokatolícke kostoly, evanjelické kostoly, ale boli aj drevené židovské synagógy.

Obr.2 - Pohľad na interiér dreveného kostolíka v Kežmarku

Obr.3 - Atraktívny artikulárny drevený kostol v Hronseku

Obr.1 - Kazateľňa v evanjelickom drevenom kostole v Kežmarku

V spomínaných oblastiach sa už od dávnej minulosti stavali výlučne drevené kostoly. Postupne, zmenou spoločenských, politických a stavebno-materiálnych podmienok,

Stavby kostolov boli ovplyvnené viacerými architektonickými slohmi. Najstaršími, ovplyvnenými gotikou, sú v Hervartove, Tvrdošíne, Zábreží a v Trnovom. Ďalšie sú poznamenané renesancom, barokom a klasicizmom. Viaceré drevené kostoly sú národnými kultúrnymi pamiatkami: Bodružal, Brežany, Dobroslava, Frička, Hervartov, Hrabová Roztoka, Hraničné, Huňkovec, Inovce, Jedlinka, Kalná Roztoka, Korejovce, Kožany, Krajné Čierne, Krivé, Ladomírova, Lukov-Venecia, Mirofa, Nižný Komárnik, Topoľa, Tročany, Uličské Krivé. Predpokladám, že ďalších asi 10 až 12 je v skanzenoch. Pre zberateľov - turistov môžu byť uvedené kostolky inšpiráciou na ich jarnú či letnú dovolenku. Niektoré dedinky sa však na mapách dajú len veľmi ťažko nájsť.

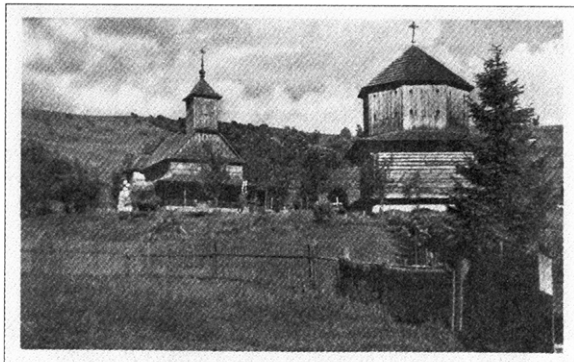
Nájsť nevelkú obec Hronsek, ktorá leží medzi Banskou Bystricou a Zvolenom, nie je zložité. Na samom okraji obce sa nachádza drevený artikulárny kostol (obr.3). Kostol začali stavať v roku 1725 a o rok bol hotový. Zaujímavý je hrazdenou konštrukciou, drevenou klenbou

na drevených stĺpoch, šindľovou strechou a oltárom s obrazom z roku 1781. Podmienky na postavenie kostola boli neobyčajne tvrdé: Musel byť situovaný

Obr.4 - Drevená zvonica v Hronseku

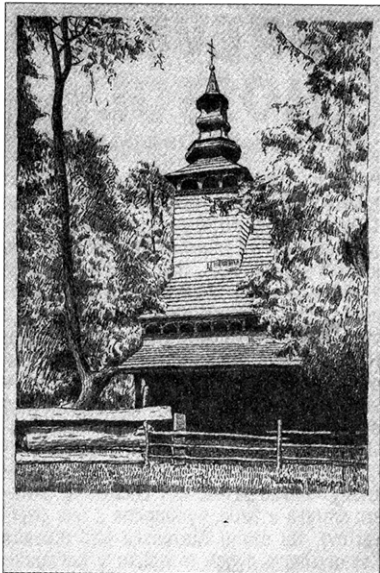
Drevený artikulárny kostolík v Kežmarku je národnou kultúrnou pamiatkou a je po každej stránke jedinečný, či už ide o jeho tvar alebo technológiu stavby. Stavali ho švédski lodiari v roku 1717. Títo lodiari prišli na pomoc kežmarským protestantom. Jeho najväčšou vzácnosťou je však organ s dvanástimi registrami, ktorý v roku 1720 zhotovil Lorenz Čajkovský. Organ je doposiaľ funkčný a z času na čas sa rozozvučí nádhernými melódiami. Pre Kežmarčanov je to vždy veľký sviatok. Na pohľadniciach (obr.1 a 2) vidieť interiér kostola. Pohľadnice vytlačila firma JKO pod číslom 16/2 a 16/3, čo naznačuje možnosť existencie ďalších pohľadníc tohto kostola, pravdepodobne exteriéru.

Obr.5 - Jasina-Stebna, pohľadnica s dvoma drevenými sakrálnymi stavbami

Kostol Ochrany Bohorodičky v Jedlinke postavili v roku 1763. Malovaný ikonostas v Kožanoch pochádza z druhej polovice 18. storočia. Drevený kostolík v Jasini-Stebni vidíme na pohľadnici, ktorú vydal Š. Galac v Jasini (obr.5) Rotundová stavba v popredí bude asi zvonica. Na ďalšej pohľadnici vidíme drevený gréckokatolícky kostolík v Bystrom, ktorú vydal R. Hůlka v Prahe podľa vlastnej kresby (obr.6). Tlačená je na papieri, ktorému sme ako študenti hovorili „výkres“, a to na jeho zrnitejšej strane. Vybrazované pohľadnice neboli poštou odoslané. Obdobie ich vydania predpokladám medzi rokmi 1930-1940.

Región, v ktorom sa nachádza najviac drevených kostolíkov nielen na Slovensku a v celom západnom kresťanskom svete, je zatiaľ turisticky málo využívaný. Preto sa spolu s poľskou stranou realizuje projekt Karpatská drevená cesta. Jeho cieľom je vybuo-

Obr.6 - Drevený kostolík v Bystrom

vať komplexné turistické, ubytovacie a stravovacie kapacity a sprievodcovské služby od Tatier na poľskej i slovenskej strane až po hranice s Ukrajinou. Projekt nielen zaujímavý, ale pro ochranu pamiatok aj zásluhný ■

Patrikovské slávnosti

Meno po írskom biskupovi sv. Patrikovi dostalo, najmä po 2. svetovej vojne, mnoho mladých mužov v Európe i u nás. Sv. Patrik (373-468), populárny svätec pochádzajúci zo „zeleného ostrova“,

pôsobil najprv vo Francúzsku, potom sa stal horlivým keltským misionárom a biskupom. Vyššie 1500 rokov sa v Írsku teší veľkej obľube a jeho sviatok - 28. február - je nielen významným náboženským dňom, ale aj dňom veľkých národných ľudových slávností. V tomto roku boli na jeho počesť vydané tri poštové známky: Vidíme na nich svätca ako biskupa (41 c), scénu z ľudovej slávnosti v Dubline (50 c) a slávnostný sprievod Írov v New Yorku (57 c). Vytlačené sú viacfarebným ofsetom □ Zc

ČO NEODVIAL ČAS

Mnohé veci po splnení svojho poslania stratia význam, stanú sa nepotrebnými a upadnú do zabudnutia. Inak to je s vecami, ktoré sa stanú predmetmi zberateľského záujmu a vojdú do sveta, v ktorom sa neraz tešia väčšej pozornosti a starostlivosti ako v čase, keď plnili svoj pôvodný účel. Zberatelia však vedia oceniť význam aj takých vecí ako sú staré neplatné vyhlášky, cenníky služieb, či cestovné poriadky. Medzi také dokumenty, ktoré ani po vyše polstoročí nestratili svoju špecifickú informatívnu a poznávaciu hodnotu, a určite aj nové historické súvislosti, patrí aj dokument, ktorý sme vybrali do dnešného čísla. Náš výber bol iniciovaný článkom v dnešnom čísle o činnosti Slovenskej leteckej spoločnosti, ktorá s nemeckou leteckou spoločnosťou úzko spolupracovala (pozri 60. výročie prvého letu Bratislava-Prešov). Znenie dohody bolo uverejnené v „Úradných zprávach Slovenskej pošty“ č.20/1940 pod č.78039-III/2-40 zo 16.VII.1940.

Dohoda o leteckej doprave pošty, uzavretá medzi slovenskou poštovou správou (v ďalšom poštovou správou) a nemeckou Lufthansou, úč. spol., v Berlíne (v ďalšom Lufthansa)

Článok 1 • Držiac sa zásady najrýchlejšej dopravnej cesty, poštová správa zverí Lufthanse dopravu príplatkovej a bezpríplatkovej pošty lietadlami Lufthansy prípadne lietadlami leteckej spoločnosti s ňou združených na všetkých leteckých tratiach nimi obstarávaných.

Lietadlami môžu byť dopravené podľa ustanovenia hlavy I., článku 1., bodov 1, 2, 4 Svetového poštového dohovoru listy, lístky jednoduché i s odpoveďou, obchodné papiere, tlačivá všetkého druhu, včítane tlačivá pre slepcov, ukážky tovaru a balíčky, poštové poukážky, poštové príkazy, balíky a noviny dopravené poštou.

Článok 2 • Lufthansa sa zaväzuje, že zabezpečí poštové zásielky proti strate, poškodeniu alebo vylúpeniu počas letu.

Článok 3 • Lufthansa učiní potrebné opatrenia, aby zabezpečila poštové tajomstvo zásielok, zverených jej poštovou správou.

Článok 4 • Lufthansa ručí poštovej správe za dopravu poštových zásielok v takej miere, ako ručí poštová správa podľa platných ustanovení Svetového dohovoru a jeho vedľajších ujednaní.

Článok 5 • Lufthansa sa zaväzuje, že v zemi poštovej správy neprevezme k doprave žiadne iné poštové zásielky ako tie, ktoré jej zverí poštová správa, s výnimkou vlastnej firemnej pošty, vymeňovanej v dopravnej službe.

Článok 6 • Lufthansa prevezme poštu k doprave od poštovej správy prípadne od jej zmocnencov na potvrdenie na letiskách, na ktorých pristávajú jej lietadlá.

Dopravenú poštu odovzdá Lufthansa na konečnej stanici alebo pri prekládke na potvrdenie k tomu určeným poštovým orgánom, prípadne zmocnencom poštovej správy; tým je dopravná povinnosť Lufthansy splnená.

Článok 7 • Poštová správa vyhotoví, ako obvykle, hlavný zoznam (borderau de chargement) a odovzdá ho spolu s poštou vo dvoch exemplároch Lufthanse. Zoznam slúži Lufthanse jednak ako doklad pre vyúčtovanie s poštovou správou, jednak ako odovzdávací doklad voči poštovej správe, prípadne jej zmocnencom.

Článok 8 • Úhradu, ktorú platí poštová správa Lufthanse za dopravu pošty, riadi sa hrubou váhou odovzdanej pošty (kg a g) a dopravnou cestou. Pre dopravu platia nasledujúce dopravné sadzby:

a) Na obyčajných európskych tratiach, ktoré sú označené ako „Service ordinaires“:

1. pre listovú poštu, ak sa dopravuje len príplatková pošta ... Zl. fr. 6.- za t/km, ak sa dopravuje spoločne príplatková s bezpríplatkovou poštou ... Zl. fr. 2,50 za t/km.

2. Balíky ... Zl. fr. 1,50 za t/km.

b) Na mimoriadnych tratiach, ktoré sú označené ako „Services extraordinaires“ platia osobitné sadzby, o ktorých sa dohodne od prípadu k prípadu písomne poštová správa s Lufthansou.

Ak sa skráti skutočná dĺžka dopravnej cesty v dôsledku preletu jedného alebo viacerých letísk (leteckých prístavov), nemení to nič na kilometrovú vzdialenosť, ktorá bola vzatá za základ pri vyúčtovaní.

Článok 9 • Pri mimoriadnom pristatí alebo pri dopravných poruchách je povinnosťou Lufthansy (ak sama nemá možnosti spolahlivejšej a rýchlejšej dopravy vlastným dopravným prostriedkom) dopraviť a odovzdať poštu čo možná najlepšie a najrýchlejšie najbližšej poštovej služobní a postarať sa o jej ďalšiu dopravu. Úhrada sa zaplatí v tomto prípade len po miesto, kde bola pošta odovzdaná poštovej správe.

Článok 10 • Za dopravenú poštu predloží Lufthansa poštovej správe mesačne účet, ktorý poštová správa, ak ho uzná právny, zaplatí do 30 dní po obdržaní.

Pri prípadných nezrovnalostiach je nezávadný diel účtu splatný tiež v tejto lehote.

Účty znejú na zlaté franky. Pre vyúčtovanie vezme sa za základ vždy medzinárodný kurz, dohodnutý poštovými správami, ktorý toho času je 3.061 Zl. fr.= 1 U-SA dolár. Miesto platby je Berlín, ak by dodatočne nebolo určené iné miesto.

Článok 11 • Lufthansa oznámi poštovej správe čo najvyššie svoje letecké poriadky a prípadné ich zmeny.

Článok 12 • Táto zmluva platí do 31. júla 1940 a predlžuje sa vždy o ďalší rok, ak nebude z niektorej strany vypovedaná tri mesiace pred uplynutím platnosti.

Článok 13 • Táto zmluva je vyhotovená v reči slovenskej a nemeckej. Obidva texty sú autentické.

Dohodu podpísali:

Bratislava, dňa 16. júla 1940, za ministra Dr. Mazák
Berlín, 28. júna 1940, za Deutsche Lufthansu
Aktiengesellschaft Luz, Bongor

FIRMA ZBERATEL

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

831 02 Bratislava, Račianska 17

☎ 02 / 44 250 149

e- mail: zberatel @ nextra.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod.

SIMCO, s.r.o. Vám ponúka:

Balíčky s tematickými známkami z celého sveta s obsahom 25, 50 a 100 rôznych známok v cene 40, 80 a 160 Sk, a to napríklad Psy, Kone, Mačky, Praveké zvieratá, Huby a plody, Železnice, Vzducholode a balóny, Lietadlá a mnoho ďalších.

Ďalej ponúkame: 1000 rôznych známok v cene 400,-
5000 rôznych známok v cene 2250,-
10000 rôznych známok v cene 4500,-

Podrobný ponukový list zašleme na požiadanie.

Ponúkame balíček známok aj s vyššími katalogovými hodnotami (len Európa) v katalogovej hodnote 1000 EUR len za 10% ceny a to 4200 Sk.

Pri objednávke
nad 400 Sk
neučítujeme
poštovné
ani balné !!!

U nás si môžete vybrať aj z ponuky pomôcok
pre filatelistov značky Schaubek, a to:

albumové listy rôznych krajín sveta,
zásobníky na známky, lupy, pinzety,
perové dosky, fólie na FDC, NL atď.

Písomné objednávky môžete zaslať na adresu:

SIMCO, s.r.o., Astrová 1, 010 08 Žilina
alebo na tel. č./fax: 041/5653 752

GALÉRIA DERKA®

Predajňa:

Žilinská 11, 811 05 Bratislava

vykupuje a predáva

**hodnotné zbierky
aj jednotlivé kusy známok,
mincí a pohľadníc**

tel.: 02 52621714

tel./fax: 02 52621715

http://www.galeriaderka.sk

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti
**filatelie, numizmatiky, notafílie, filokar-
tie, telefónnych kariet**

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu
a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

NUMIZMATIKA FOLLIS

Mikuláš Tóth, Košice

Vás pozýva na návštevu.
Nájdete nás v centre mesta.

Nákup a predaj:

- mincí • bankoviek
- medailí • radov a
- vyznamenaní • numizmatickej literatúry

Ponúkame:

výkup za hotové - diskrétnie jednanie

NUMIZMATIKA - FOLLIS

Mikuláš Tóth, Hrnčiarská 7, 040 01 Košice
(priestory Východoslovenského múzea)

☎ 0042155 / 62 27786

Otvorené:

Pondelok: 12.00 - 17.00 hod.,
Utorok - Piatok: 10.00 - 17.00 hod.

FILATELIA ALBUM

**PREDÁVAME
A VYKUPUJEME
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍC,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

**FILATELIA ALBUM
Lazaretská 11
811 08 BRATISLAVA**

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

Ervín SMAŽÁK
Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítláč, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** pri materiáloch firmy ERVO.

ALBUM ZIKA
**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk
MZIKA@HOTMAIL.COM
TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

REGIONÁLNE PODUJATIA

→ 21. jún 2003 KRAKOVANY

HOBBY STRETNUTIA v Kultúrnom stredisku v Krakovanoch sa uskutočnia v dňoch 21. júna, 19. júla, 16. augusta, 20. septembra, 25. októbra, 15. novembra a 13. decembra 2003 • Zaciťatok stretnutí je o 7.00 hod. • Kontakt: Jozef Braško, ☎ 0904 367 911 alebo 033 / 7798 490

→ 22. jún 2003 PRIEVIDZA

ZBERATELSKÁ BURZA (hobby - starožitnosti) sa uskutoční v Dome kultúry, ul.F.Madvu 11, v Prievidzi, v nedeľu 22. júna 2003 od 8,00 do 13,00 hod. Vstupné 20 Sk, poplatok za stôl 30 Sk, info ☎ 046 / 541 2029

→ 28. jún 2003 ZVOLEN

ZBERATELSKÉ BURZY - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA a i. zberateľské odbory - usporiada Klub zberateľov pri PK Zvolen 28. júna, 27. septembra a 29. novembra 2003, vždy od 8,00 do 13,00 hod. v klubovni PK Zvolen - Podborová. Informácie a obj. stolov: p.Halama, ☎ 0904 583 381

→ 29. jún 2003 LUČENEC

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV - LUČENEC 2003 - 29.6.2003 od 8.00 hod., hotel PELIKÁN (pri tržnici) • Informácie: ☎ 047 4329 266. Ďalšie stretnutia sa budú v dňoch 27.7., 31.8., 28.9., 26.10. a 30.11.2003

→ 29. jún 2003 HANDLOVÁ

STRETNUTIE ZBERATELOV VŠETKYCH ODBOROV sa uskutoční v Dome kultúry mesta Handlová v nedeľu 29.6.2003 od 8,00 do 12,00 hod. Vstupné 20 Sk (deti 5 Sk), poplatok za stôl 30 Sk, občerstvenie, rezervácia stolov nie je potrebná. Poriadka Dom kultúry v spolupráci s pobočkou SNS.

→ 5. júl 2003 TRENČÍN

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATELSKÝCH PREDMETOV TRENČÍN, Výstavnisko TMM, a.s., Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín dňa 5.7.2003 od 7.00 do 12.00 hod. • Vstupné 20 Sk, parkovné 50 Sk, poplatok za stôl 50 Sk. Informácie a rezervácia: Peter Kvasnica ☎ 0905-267 519 alebo Mgr.Darina Masaryková, tel / fax 032-7432 382, e-mail: os22@tmm.sk. Ďalšie burzy: 2.8., 13.9., 1.11. a 6.12.2003

→ 6. júl 2003 ŽILINA - RADOLA

MEDZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV usporiada Galéria Mlyn Antik - KaM Radola č.133 (oproti čerpacej stanice Benzínol), 10 km od Žiliny. v dňoch 6.7., 3.8., 7.9., 5.10., 2.11. a 7.12. 2003 od 8,00 hod. Aukcie dňa 7.12.2003 od 9.30 hod. Kontakt: ☎ 041-421 4026. 0903-175 076. e-mail: antik_kam@pobox.sk.

→ 30. august 2003 TRENČÍN

TRADIČNÁ CELOŠTÁTNA NUMIZMATICKÁ BURZA A AUKCIA Slovenskej numizmatickej spoločnosti v Trenčíne sa uskutoční v sobotu 30. 8. 2003 v Dome armády - teraz Kultúrne a meto-

dické centrum, o.s. Hviezdoslavova 16. Burza začína o 7,00 hod. a aukcia o 10,00 hod. Stolov bude dostatok, katalógy sa rozdája pri príchode. Členské schôdze sa konajú tretí štvrtok v mesiaci od 16,00 hod. okrem letných prázdnin.

→ 6. september 2003 BRATISLAVA

BURZA ODZNAKOV, MEDAILÍ, MINCÍ A VYZNAMENANÍ sa uskutoční 6.9.2003 v Spoločenskej sále SK Bratislava-Nové Mesto, Vajnorská 21 od 8,00 do 12,00 hod. • Ďalšie burzy sa uskutočnia v dňoch 4.10. a 8.11.2003

→ 14. september 2003 ŽILINA

TRADIČNÉ ZBERATELSKÉ STRETNUTIE: FILATELIA, NUMIZMATIKA, POHLADNICE, CELISTVOSTI, MINCE, TELEF. KARTY a i. sa uskutoční 14. septembra 2003 od 7,30 hod. Miesto konania: ZK Slovena Žilina (vedľa futbalového štadióna). Ďalšie stretnutie bude 16. novembra 2003.

→ 21. september 2003 TRENČÍN

TRADIČNÁ CELOŠTÁTNÁ FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční v Trenčíne, v Kultúrnom stredisku Dlhé Hony dňa 21. septembra 2003 • Ďalšia celoštátna burza sa v Trenčíne uskutoční dňa 9. novembra 2003.

→ 5. október 2003 BANSKÁ BYSTRICA

CELOŠTÁTNÁ FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční dňa 5. 10.2003 v priestoroch Domu Slovenského Misijného hnutia, Skuteckého 4, v čase od 8,00 do 12,00 hod. Objednávky stolov na adrese: Roman Šajgal, Podlavická cesta 25, 974 00 Banská Bystrica, ☎ 048 / 413 01 52.

→ 12. október 2003 NITRA

SLOVENSKÁ NUMIZMATICKÁ SPOLOČNOSŤ V NITRE usporiada tradičné **HOBBY STRETNUTIA** (v nedeľu) 12. 10. 2003 • Nitra, Párovská ul. 1 v čase od 7.00 do 13.00 hod.

→ 22. október 2003 RUŽOMBEROK

VÝMENNÁ BURZA - STRETNUTIE ZBERATEĽOV sa uskutoční 22.10.2003 od 8.00 hod. v Ružomberku, Gymnázium sv. Andreja, nám. A. Hlinku.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ul. 14 (Suvorovov internát) • Každú nedeľu od 8,00 do 12,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova COIMEXU, Partizánska cesta 3 • Každú druhú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 11,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16,00 do 17,00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Centrum voľného času, Starý trh č.25 • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 9,30 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY • Bufet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • 2. a 4. nedeľa v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schôdzky členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani, každý štvrtok od 16,00 do 17,00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovec (2.poschodie) • 1x mesačne, každý druhý pondelok o 17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18,00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviareň hotela Korzo, hlavné námestie • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **POPRAD** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. •

Pošta Poprad 2, zasadačka na 2.poschodí ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č.50/a (1.poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každú nedeľu (okrem sviatkov a prázdnin) od 10,00 do 12,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu. Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16,00 do 18,00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17,00 hod., apríl až september od 18,00 hod. ■ **TRNAVA** - KF Timavía • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelecká 1 • Každý štvrtok od 16,00 do 18,00 hod. ■ **VRANOV N/Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Mestský dom kultúry, M. R.Štefánika 875 / 200 • Každú prvú nedeľu po 15-tom v mesiaci od 10,00 do 12,00 hod. okrem prázdnin a sviatkov □ (R)

ČO PÍŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 5 / 2003

V májovom čísle Filatelie nájdeme prehľadný článok F. Crhu o platnosti známok v krajinách eurozóny. Seriál Československé a české autoפוшы od roku 1945 pokračuje už piatym dielom (roky 1971 až 1980), štrnásť pokračovanie majú aj spomienky postaršieho filatelistu V. Minařka. P. Švejnár sa zaoberá provizórskymi R-nálepkami v rokoch 1945-1946. F.Beneš upozorňuje na nebezpečný falzifikát čs. celiny - pretlačé ČSR na 10 h Cisárska koruna. Ďalšie jeho články sú zamerané na rarity, ktoré boli v dražbe firmy Profil 24.5.2003 - štvorblok pretlačé „Česká pošta“ a nevydané medzihárčia známok protektorátu a povojnového Československa. Na aukcie z iného uhla pohľadu sa pozerá J. Stupka v článku Manipulácie s ponukami pri aukciách umeleckých predmetov zasielaj aj známky v aukčnom dome Christie's. Nechýbajú informácie o novo vydaných českých ceninách, informácie z výstavy OSTROPA 2003 v Jihlave i o budúcej výstave Scoutphilex'04.

Pre predplatiteľov, ktorí si „priplatili“, tvoril prílohu čísla 27. aukčný katalóg firmy Profil □ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 5 / 2003

Májové číslo časopisu otvára úvodníkom T.Somogyiho k 76. Dňu maďarskej poštovej známky. L.Molnár vo voľne nadväzujúcich článkoch s názvom Filatelie plus rozvíja zaujímavé historické súvislosti v článku Dva listy z Egypta. S novými nálepkami na doporučené zásielky čitateľov oboznamuje D.Perneckzy. V oboznamovaní s filokartistickými časopismi L.Urmös pokračuje s časopisom Centralblatt für Ansichtkarten-Sammler. Takmer na troch stranách oboznamuje D.Soóky s organizáciou a výsledkami anketami o najkrajšiu Slovenskú poštovú známku za roky 1993-2001. Je lichterivé, že autor slovenskú koncepciu organizovania ankety spolu s Českom, Švajčiarskou a Rakúskom dáva do pozornosti maďarskej pošte a väzu. V ďalšej časti časopisu okrem pravidelných rubrik a informácií prináša správu o výstave ALPY-ADRIA (Zalaegerszeg, 13.-15.6. 2003), pozornosť venuje výročí FIAP (ázijská obdoba FEPA), činnosti zväzovej knižnici vrátane prehľadu zahraničných časopisov, ktoré knižnica pravidelne dostáva □ vkn

■ CM MAXIMAFILIA (SR) ■ 10 / 2003

Spravodajca odbornej skupiny maximafilie uverejňuje prednášku J. Molnára, vedúceho tejto odbornej skupiny, ktorú predniesol na XX. Dňoch filatelie v Košiciach (10.5.2003). Prednáška má názov 105 rokov maximafilie. Autor sa v nej zaoberá históriou toho zberateľského odboru, jej vývojom, najdôležitejšími udalosťami a podujatiami

v medzinárodnom meradle i 5-ročnou činnosťou odbornej skupiny maximálne na Slovensku. V prednáške sú opísané najdôležitejšie údaje, pravidlá a špecifiká, ktoré musia mať (mali by mať) tri základné atribúty analogovej pohľadnice - poštová známka, pohľadnica a pečiatka □ vkn

■ PRAVNÍANSKE ZVESTI (SR) ■ 4 a 5 / 2002

Dvojmesačník obce Nitrianske Pravno okrem informácií o práci zastupiteľských orgánov, kultúrom a športovom dianí v obci, prináša aj príspevky z oblasti záujmovej činnosti. V čísle 4/2002 to bol napríklad zaujímavý článok aj nášho dopisovateľa Jozefa Solavu, ktorý v článku s názvom Antické báje opisuje príbeh, ktorý filatelistom pripomína Tizianov obraz Apollón trestá Marsya vydaný na háčreku v roku 1978. V tomto istom čísle J. Solava píše o Jánovi Krstiteľovi, ktorého hlava na mise je v erbomovom znaku obce s menšími prestávkami už od 16. storočia. V nasledujúcom čísle uverejňuje článok Ucta k starším ľudom, v ktorom v záverečnej časti označuje čitateľov so slovenskou známkou vydanou v roku 1999 k Medzinárodnému dňu starších ľudí □ vkn

INZERCIA

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok v rubrike INZERCIA je 20 Sk. Za inzerát vyzrazený rámcčekom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonentní časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so známim inzerátu. Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Uverejňujeme ich v došlom poradí. Komerčné inzeráty, reklamy a ich grafickú úpravu účtujeme podľa osobitného sadzovníka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou. Redakcia

■ **KÚPIM POHLADNICE MESTA NOVÉ ZÁMKY** z rokov 1898-1920. Aj zbierku. R. KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 211

■ **PREDÁM SKART:** Švajčiarska, malý formát 100% 1 kg (900 Sk), Anglicko 1 kg (800), veľký formát 100% dovoz z Dánska - Švédsko 1 kg zablombované (3000), Fínsko 1 kg zablombované (3000), Dánsko 1 kg zablombované (3000), Island 100g (1600), Kanada 1 kg (3500). Ručím za kvalitu. Róbert KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 212

■ **KÚPIM BALÍČKY VÝPLATNÝCH ZNÁMOK** vysokých hodnôt 20, 30, 40 a 50 Sk - nové vydania. Róbert KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 213

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01 a ZDRUŽENIE KLUBOV FILATELISTOV KOŠICE PRÍJME A ZAŠLE VÝBERY DO KOLOVANIA.** Informácie na adrese správcu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z 214

■ **PONÚKAM ALBUMOVÉ LISTY NA FDC,** pohľadnice, kalendárik, negatívy, diapozitívy, vizitky, TK, cestovné lístky, R-nálepky a iný zberateľský materiál: Za knihy a romány do roku 1948, foto hercov, filmové a hudobné časopisy 1950-1980, TK celý svet. Jaroslav MÜLLER, pp 83, 920 01 Hlohovec. Z 215

■ **PO PREDCHÁDZAJÚCEJ DOHODE** príjmem i zašlem výbery celín, celistvosti, poštových tlačív z územia Slovenska od predznámkového obdobia po súčasnosť. Dušan EVLNIC, Poľská 4, 040 01 Košice. Z 216

■ **PREDÁM CELISTVOSTI S PRÍLEŽITOSTNOU** zn. a podpisom Bellu, s prílohou a pečiatkami prístátia človeka v mesia-

ci (á 50 Sk), zn. rôznych krajín á 3 Sk za kus (zoznam krajín zašlem), kúpim katalóg Rakúska 1991, 92, 93, 94, 95, 96, 97. Róbert KYTKA, Nová ul. 95, 908 74 Malé Liepce. Z 217

■ **ZAPLATÍM AUKČNÍ CENY ZA DOPISEY INTERBRIGADISTŮ** ze španielske občanské války. Ing. B. Bernásek, Slovenská 739, CZ-563 01 Lanškroun, ČR. Z 218

■ **PO DOHODE PRÍJÍMAM I ZASIELAM** výbery známok, FDC, celín... Hľadám partnerov na výmenu kus za kus i podľa katalógov. Kúpim zbierku. Miroslav SUKUPČAK, Čáčov 254, 905 01 Senica, ☎ 0905 358 707 Z 219

■ **PREDÁM NOVÉ PEROVÉ DOSKY SCHAUBEK (700),** kompletne ročníky slovenských FDC 1993 (850) a 2002 (800), vyzbavené chybenky čistých i pečiatkovaných známok ČSR II, SS i SR. Michal ZIKA, Sečovská 8, 821 02 Bratislava, ☎ 0903 942 017. Z 220

■ **HLADÁM SERIÓZNEHO PARTNERA NA VÝMENU NOVI-NIEK.** Možno písať aj anglicky. Ferenc SÉTÁLÓ, Gyulai Pál út. 4, H-7632 Pécs, Magyarország. Z 221

■ **KÚPIM ROHOVÉ ŠTVORBLOKY** zn. SR č. 2a mat. strieborná farba LH, PH, LD, č. b lesklá strieborná farba PH, LH, č. 16 papier -f12- PH, LH, PD, LD, č. 32 LH, č. 38 malé perf. otvory LD. Cenu rešpektujem. Miro STRIBRŇSKÝ, L.Fullu 21, 841 05 Bratislava, ☎ 653 15 853. Z 222

■ **KÚPIM ROHOVÉ ŠTVORBLOKY SLOVENSKÝCH** zn. č.45 papier -fid- PH, LH, LD a -f15- PH, LH, PD, č. 57 PH, LH, LD, č. 60 papier -fid- všetky, č. 61 PH, LH, č. 70 papier -fid- všetky, č. 153 všetky, č. 166 papier -f15- PH, LH. Cenu rešpektujem. Miro STRIBRŇSKÝ, L.Fullu 21, 841 05 Bratislava, ☎ 653 15 853. Z 223

RECENZIE

Katalóg XX. dní filatelie Slovenska

V Košiciach sa v dňoch 10. a 11. mája 2003 uskutočnil XX. Dni filatelie Slovenska. Katalóg vydaný pri tejto príležitosti v úvodnej časti obsahuje päť príhovorov spolupracujúcich organizácií, zloženie organizačného výboru, program dní, vyobrazenie príležitostných pečiatok, lístkov a obálok i plánik Košíc s vyznačením miest dôležitých pre účastníkov akcie.

V ďalšej časti sú odborné príspevky prevažne so vzťahom k mestu, kde sa dni filatelie konali. Všeobecnú históriu mesta približuje V. Gál v príspevku „História a súčasnosť Košíc“. Jubileum spoluoorganizátora akcie Slovenskej akadémie vied je pripomenuté v príspevku „Slovenská akadémia vied 1953-2003“. Ďalší z príspevkov od uvedeného autora s názvom „Malý kameňok z mozaiky bohatej histórie pošty v Košiciach“ približuje košickú poštársku rodinu Flachenfeldovcov, predposledný z príspevkov od V. Gála. „Z histórie pošty v Košiciach (1920-1930)“ informuje o výstavbe budovy pošty Košice 1. Na mestské filatelisticko-filokartistické výstavy je zameraný príspevek A. Bárda „Z histórie mestských filatelisticko-filokartistických výstav“. Príspevok prof. I. Maračeka „Veda a výskum v československej a slovenskej známkovej tvorbe“ poukazuje na možnosti dokladovania tejto oblasti ľudskej činnosti známkovým materiálom. D. Evinic v príspevku „Výstava východu ČSR 1938“ približuje filatelistické materiály dokumentujúce túto výstavu a v ďalšom príspevku informuje o dianí na pošte Košice 1 v deň vzniku Slovenskej republiky 1.1.1993. Návštevu pápeža v Košiciach v roku 1995 a možnosti jej dokladovania príležitostnými pečiatkami približuje V. Gál v prís-

pevku „Príležitostné poštové pečiatky k návšteve pápeža Jána Pavla II. v Košiciach v roku 1995“. Slovenské filatelistické vedecké spoločnosti predstavuje H. Dobál v rovnomennom článku. A. Bárd uvádza stručný životopis pplk. Rudolfa Brodského, prvého predsedu Klubu československých filatelistov v Košiciach. V závere katalogu je prehľad miest konaní doterajších dní filatelie Slovenska, pozvanie na Medzinárodnú výstavu Nitrafila 2003 a reklamná časť.

Katalóg XX.dní filatelie pripravil a redakčne upravil J. Marenčík, vydal ho organizačný výbor XX.dní filatelie Slovenska za podpory a v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied, v náklade 250 kusov □ des

Zborník prednášok XX. dní filatelie Slovenska

Jubilejný XX. Dni filatelie Slovenska, ktoré sa uskutočnili v Košiciach, mali ako nosný program prednáškový cyklus. Texty prednášok alebo podstatné časti z nich sú uverejnené v Zborníku prednášok, ktorý má 68 strán formátu A4. Vydal ho organizačný výbor XX. Dní filatelie Slovenska v spolupráci a s podporou Štátnej vedeckej knižnice Košice v náklade 120 kusov. Redakčnú úpravu a prípravu pre tlač vykonal J. Marenčík. Zborník zostavili J. Marenčík, H. Dobál, A. Bárd a M. Reiffers.

Zborník obsahuje deväť príspevkov od 8 autorov. Vedúci Poštového múzea Slovenskej pošty, š.p., Š. Kollár v príspevku „Činnosť poštového múzea počas 10-ročnej existencie Slovenskej pošty“ prehľadným spôsobom dokumentuje činnosť tejto múzejnej inštitúcie. Pohľad filatelistu na 10-ročnú emisnú činnosť Slovenskej pošty pripravil predseda Komisie slovenskej a čs. známky ZSF M. Gerec pod názvom „Technicko-ekonomické parametre slovenskej emisiej politiky“.

Problematicku perfinov na známkach z územia Slovenska v bohato ilustrovanom príspevku pripravil J. Kuběňka. Ukážku nezrovnalosti poštových pečiatok uvedených v rozličných katalogoch dokladuje v príspevku „Rozpory v katalogoch pri štúdiu poštových pečiatok“ M. Kiššimon, predseda Slovenského filatelistického vedeckého spoločnosti (SFVS). Od rovnakého autora je i príspevok „Súpis útvarových pečiatok Košíc“, v ktorom informuje o význame a počte týchto pečiatok týkajúcich sa Košíc. Námetových filatelistov pravdepodobne zaujme pohľad J. Maniačka, tajomníka námetovej komisie ZSF na život a dielo M. R. Štefánika, ktorý spracoval do príspevku: „Milan Rastislav Štefánik z pohľadu námetového filatelistu“. Súčasťou príspevku sú ukážky filatelistických materiálov so vzťahom k danej téme.

Predznámkové pečiatky neuvedené v 15. dieli Monografie Česko-slovenských známok dokumentuje vo svojom rovnomennom bohato ilustrovanom článku J. Pálka. Skúma i možnosti vzniku odlišností pečiatok spôsobené ich opotrebovaním a inými vplyvmi. História vzniku maximafilie, vývoj tohto zberateľského odboru filatelie a charakteristiku analogických pohľadníc prináša v príspevku „105 rokov maximafilie“ J. Molnár, vedúci odbornej skupiny maximafilie Slovenska (ZSF).

Históriu holandskej leteckej spoločnosti KLM v bohato ilustrovanom príspevku s názvom „Letecká spoločnosť KLM“ približuje H. Dobál, tajomník SVFS □ des

Z histórie prvých švajčiarskych známok

Úvodom pripomeniem, že Švajčiarsko je priemyselný štát s významným bankovníctvom, vyspelou živočíšnou výrobou a s rozvinutým cestovným ruchom. Má 25 kantonov. Je najstaršou spolkovou republikou na svete, ktorá bola založená v roku 1291. Reformačné náboženské vojny ovládli krajinu v rannom novoveku. V roku 1798 vznikla Helvetská republika.

Na území Švajčiarska boli prvé poštové známky vydané v jednotlivých kantonoch Curych, Ženeva a Bazilej. Švajčiarska spolková pošta bola zriadená 1.1.1849, definitívne emisie z počiatku nemajú uvedený názov štátu, od roku 1862 dodnes sa uvádza názov Helvetia. Ide o tradíciu i dôvod, že vo Švajčiarsku sú štyri úradné jazyky: nemčina, francúzština, taliančina a retorománčina.

Kantón Curych je po Veľkej Británii druhá najstaršia známková krajina sveta, ktorá svoje prvé dve poštové známky vydala v roku 1843

(na obr.) a patria medzi vzácné klasické známky. Kanton Ženeva je v poradí štvrtou známkovou krajinou sveta a svoje prvé známky vydala tiež v roku 1843. Celkom vydala 5 známok s názvom GENEVE. Ďalší kanton Bazilej vydal prvú známku s názvom BASEL v roku 1845 ako v poradí 5. známková krajina.

Na niektorých emisiách PRO PATRIA (Za vlasť, lat.) sa uvádza názov CONFEDERATIO HELVETICA. Pozoruhodné sú štylizácie krajinných motívov výpliatných známok a ich na vysokej úrovni grafickej spracovanie. Vydaná je tlač známok domácej proveniencie, tlač z hĺbky - courvoisier, oceľotlač v štátnej tlačiarňi v Berne. Silné filatelisticko-obchodné záujmy sú zjavné pri výbere námetov, pričom je kladený dôraz na tlačovú i výtvarnú precíznosť. Vydavateľ sa neláká ani odvážnych výtvarných riešení. Oblube sa tešia emisné rady PRO PATRIA a mládeži PRO JUVENTUTE i zvláštne emisie PRO AERO s krátkou dobou platnosti. Náklady sú vysoké, háččky 200 - 400 tisíc (výnimočne pod 100 tisíc kusov), známky v rozpätí od 1 do 30 miliónov kusov. Príklad emisiej politiky, ktorý ukazuje ako poštové známky môžu plniť svoje poslanie v poštovej prevádzke (sú dostať na každej pošte), v súlade s ich štátnou propagačnou i zberateľskou funkciou. Texty na známkach sú väčšinou latinské, inak by museli byť viacjazyčné.

Švajčiarsko zohráva významnú rolu v poštovníctve aj v medzinárodnom meradle. Dňa 15. 9. 1874 bol v Berne otvorený medzinárodný poštový kongres za účasti 38 predstaviteľov poštových správ z 21 krajín. Na tomto prvom kongrese bola 9. 10. 1874 podpísaná Dohoda o obecnej jednotnej poštovej a založená Všeobecná poštová únia (Union générale des Postes). Na druhom kongrese v roku 1878 v Paríži bola premenovaná na Svetovú poštovú úniu (Union postale universelle). Švajčiarsko je sídlom viacerých medzinárodných inštitúcií. Stále sídlo sekretariátu SPU je Medzinárodný úrad UPU v Berne □ Jozef Solava

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

6

Vážení čitatelia,
prinášame vyhodnotenie štvrtého kola súťaže a súťažné otázky šiesteho kola.

■ Vyhodnotenie 4. súťažného kola:

Na 1. otázku, ktorá sa týkala unikátnej švédskej 3 skillingovej známky, odpoved väčšine súťažiacim nerobila ťažkosť. Až na šesť odpovedí, všetky ostatné (41) boli správne (teda „b“) - vyobrazená švédska známka je unikátna svojou odchylnou farbou (pozri článok *Príbeh 14-ročného švédskeho školáka*).

Pri 2. otázke vyobrazený poštový dostavník na poštovom lístku súťažiacich poriadne pomýlil - najviac súťažiacich odpovedalo, že lístok bol vydaný pri príležitosti 150. výročia dostavnikovej pošty vo Švajčiarsku (odpoveď „b“), o niečo menej odpovedí uviedlo, že lístok bol vydaný pri príležitosti 250. výročia zavedenia pravidelných poštových línií v krajine (odpoveď „a“) a len piati odpovedali správne (odpoveď „c“) - že lístok bol vydaný pri príležitosti 50. výročia vydania prvej švajčiarskej poštovej známky (pozri článok pána J. Solavú: *Z histórie prvých švajčiarskych známok*).

Na 3. otázku (ktorý článok sa v aprílovom čísle Zberateľa najviac páčil), súťažiaci prideliť svoje hlasy nasledujúcim článkom: 1. miesto - **V.K.Németh: Cez Atlantik nielen na vode** (17 hlasov), 2.miesto - **P.Malik: FDC - zbierať alebo nezbierať?** (15), 3. miesto - **A.Urmínsky: Veľkonočné pohľadnice** (14), 4.miesto - **E.Minarovičová: Chyby a omyly na starovekých a stredovekých minciach** (9), 5.miesto - **MKr: Príťažlivý poštársky test IQ** (8), 6.-7.miesto - **D.Sóoky: Dofrankované poštové lístky vydané z rokov 1969-1871 a I.Rumanovský: M.R.Š./ Premeny jednej fotografie** (po 6), 8.- 9.miesto - **L.K.: Rakúske cely / 120 rokov poštových sporielní v rakúskej časti monarchie a M.Gerec: Okienko špecialistu - známka Blahoželenie 7 Sk** (po 5) a 10.miesto - **M.Bachratý: Náhoda či truc?** (4). Jeden až tri hlasy dostalo ďalších 7 príspevkov (!).

Zo súťažiacich boli vyžrebovaní títo dvaja výhercovia: **Ivan Krútel z Valaskej** (nákupná poukážka firmy Zberateľ na 250 Sk) a **Peter Kepšta z Tatranskej Kottliny** (zásobník na známky, formátu A 4, 8-listový).

Výhercom srdečne blahoželáme!

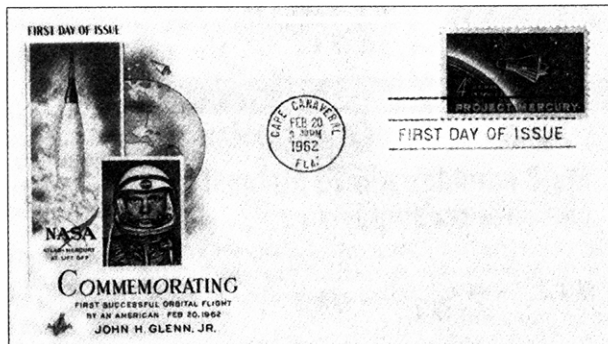
■ 6. júnové kolo súťaže o kvet Zberateľa

Prvá súťažná otázka: Na prvej strane je vyobrazená nefroulandská známka s pretačou. Jej pretač bola vyhotovená k preletu Atlantického oceánu leteckou posádkou

- a) Hawker a Mackenzie Grieve?
- b) Morgan a Raynham?
- c) alebo Alcoc a Brown?

Druhá súťažná otázka: Dňa 20.februára 1962 pristál z prvého amerického vesmírneho letu projektu Mercury kozmonaut John.H.Glenn. Pri tejto príležitosti bola vydaná poštová známka. O obálku prvého dňa bol mimoriadne veľký záujem a predalo sa z nich dovtedy najväčší počet FDC. Bol ich počet: a) 2 mil. kusov, b) 3 mil. kusov alebo c) 4 mil.kusov?

Tretia súťažná otázka: Napíšte názvy troch článkov a ich autorov, ktoré sa vám v júnovom čísle Zberateľa najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame **do 4. júla 2003** a za **vašu účasť v 6. kole súťaže vopred ďakujeme!** Počet súťažiacich nám pomalíčky klesá - že by sa už súťaž zrušovala, sú v nej nezáujímavé otázky alebo hádam sú na vine sem-tam naše „chytáky“? Vaša redakcia

Príbeh 14-ročného švédskeho školáka

Nálezy a osudy niektorých unikátnych poštových známok sa v ničom nelíšia od príbehov ako v rozprávkach. Ako ten príbeh o 14-ročnom školákovi G. W. Backmannovi, ktorý našiel unikátny exemplár švédskej trojskillingovej známky vydania 1857 s odchylnou farbou. Znamka totiž nie je zelená ako všetky ostatné trojskillingové známky, ale žltá. Príbeh tejto žltej trojskillingovej známky sa odvíja v predvianočnom období roku 1885, keď Backmann sa dopyčul o štokholmskom obchodníkovi H. Lichtensteinovi, ktorý nakupoval známky prvej švédskej emisie. Keď náš študent odcestoval na prázdniny ku svojej babičke na vidiek, poprosil ju, aby mohol prehľadať dedovu kořešpondenciu. Z tejto prehliadky vzišiel úloвок trojskillingovej známky, ktorú po návrate Backmann ponúkol spomenutému obchodníkovi. Dostal za ňu 7 korún nevediac, že za babku predal jeden z najväčších filatelistických unikátov. Niektorí autori tohto príbehu však tvrdia, že tento švédsky školák známku našiel na hromade starého papiera. Nuž, akýže je v tom rozdiel?

Ako mohla vzniknúť táto farebná odchyľka švédskej známky, sú tiež rôzne dohady. Jedna z verzii hovorí, že vznikla v roku 1857 pri tlačené známok nominálnej hodnoty 8 skillingov. Tie boli tlačené presne s takým odtieňom žltej farby, akú má aj unikátna trojskillingová známka. Pracovník tlačiarne vraj do zostavy tlačovej dosky 8 skillingových známok omylom vložil jeden štočok trojskillingovej známky. Zdá sa to byť pravdepodobné.

Keď obchodník Lichtenstein zistil aký poklad nadobudol, poponáhlal sa a za niekoľko dní ho vraj už predstavil v Štokholme na výstave. Správa o známke vyvolala vo filatelistickom svete senzáciu. Lichtenstein ju vlastnil 8 rokov, potom sa v roku 1894 za 400 libier dostala do zbierky Ferraryho, na Ferraryho aukcii v roku 1922 ju za 694 libier kúpil švédsky barón E. Leijonhufvud a v roku 1926 známku za cca 1500 libier kúpil C. A. Tamm. Ďalšími vlastními známky sa stali J. Ramberg (1928, cca 2000 libier), H. R .Harmer (1937, cca 5000 libier), René Berlingin (1950, cca 27 tisíc libier) ...

Veľké rozčarovanie nastalo, keď sa známka dostala do vlastníctva švédskej firmy Frimåkshuset AB a tá nechala urobiť expertízu známky

deviatimi odborníkmi. Výsledok expertízy znel zdrvujuco: Najväčšia európska filatelistická rarita je falzifikát! Čo zistili títo experti netreba rozvádzať, bol by to veľmi dlhý výpočet zistení. Nakoniec, aj tak by sme dospeli k ďalšiemu prekvapujúcemu zisteniu, podľa ktorého známka nie je falzifikátom...

Nepohoršujte sa, prosím, veď hneď v úvode sme poznámali, že tento príbeh sa v ničom nebude líšiť od rozprávkových príbehov vkn

MÁTE SLOVO

OHLASY · NÁZORY · POZNÁMKY

Majú pamätne mince platnosť ako bežné platidlá?

Náš čitateľ Mgr. Milan Potančok z Handlovej nám napísal: „Uverejnite, prosím, či vydávané strieborné pamätne mince majú hodnotu bežného platidla, alebo sú vydávané len pre numizmatikov.“

Odpoveď na túto otázku sme hľadali v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 566/1992 Zb. z 18. novembra 1992 o Národnej banke Slovenska, ako v zmenách a doplnkoch k tomuto. Predmetnej otázke sa týka najmä § 17a tohto zákona, ktorý ustanovuje:

(1) Platné bankovky a mince vydané Národnou bankou Slovenska sú zákonnými peniazmi vo svojej nominálnej hodnote; právnické osoby a fyzické osoby sú povinné prijímať platné bankovky a mince v ich nominálnej hodnote pri všetkých platbách na území Slovenskej republiky, ak tento zákon alebo osobitný zákon neustanovuje inak.

(2) Pamätne bankovky a pamätne mince a bankovky a mince v osobitnom vyhotovení určené na zberateľské účely a neplatné bankovky a mince na zberateľské účely sa môžu predávať a kupovať za ceny odlišné od ich nominálnej hodnoty. Národná banka Slovenska predáva obchodné mince za ňou určenú cenu.

(3) **Právnické osoby a fyzické osoby môžu odmietnuť prijatie platných bankoviek a mincí, ak príjemca nemá možnosť skontrolovať si pri preberaní ich správny počet a pravosť;** na požiadanie príjemcu je platiteľ povinný roztriediť bankovky a mince podľa ich nominálnej hodnoty. Právnická osoba a fyzická osoba okrem Národnej banky Slovenska, banky a pobočky zahraničnej banky (ďalej len „banka“) môže odmietnuť prijatie platných bankoviek a mincí aj vtedy, ak ide o

a) pamätne bankovky alebo pamätne mince,

b) mince v takom celkovom množstve alebo zložení podľa ich nominálnej hodnoty, ktoré je neobvyklé pri jednotlivých platbách a ich prijatie by si vyžadovalo zvýšené nároky na manipuláciu s nimi vrátane ich triedenia podľa nominálnych hodnôt,

c) poškodené bankovky a mince, vrátane obehom opotrebovaných bankoviek a mincí; právnické osoby však pri platbách v hotovosti prijímajú aj platné bankovky a mince opotrebované obehom, ak sú celé a celistvé; obehom opotrebované a poškodené bankovky a mince sa nevzdávajú späť do obehu.

Podľa uvedeného môžeme stručne odpovedať tak, že pamätne mince vydávané NBS majú hodnotu bežného platidla, ale ako platidlo ich v bežnom platobnom styku nemožno používať. Napríklad v obchode nám ich môžu odmietnuť prijať, pretože nemusia mať možnosť overiť si ich pravosť – inými slovami, pracovníci obchodu pamätne mince nemusia ani poznať (iba ak by ste náhodou natrafili na numizmatika) vkn

Súťažné odpovede - plus

Sme radi, keď popri súťažných odpovediach nám napíšete niekoľko riadkov navyše - váš názor, dojem, poznámku, želanie, čo sa vám páči... Z odpovedí na súťažné otázky v 3. a 4. kole sme vybrali niekoľko niekoľko viet:

„Vďaka za uverejnenie výsledkov súťaže NBS o najkrajšiu slovenskú pamätnú mincu za obdobie rokov 1993-2002. Škoda len, že súťaž nebola verejná“ Jozef Turček, Partizánske.

„Páčil sa mi článok k životnému jubileu Martina Činovského. O blahoželaníu sa aj ja pripájam, pretože si veľmi vážim a obdivujem jeho náročné a precízne rytecké umenie. Vela zdravia a šťastia, majstre!“ Emília Španková, Liptovský Mikuláš.

„V 3. čísle Zberateľa sa mi najviac páčili články Dvakrát prever a až potom kúp, Kácaňdžunga 1981 a S Norbertom Feinerom o tom, ako zostať dlho mladým. Všetky tri články som si prečítal dvakrát, až tak ma zaujali. Držím Vám palce, aby ste také články uverejňovali v každom čísle Zberateľa.“ Peter Kepšta, Tatranská Kotlina.

ERRÁTA

Prosíme opraviť chybný údaj v Zberateľovi 5/2003, str. 7 v článku NITRAFILA 2003 PRED OTVORENÍM: Autorom emblému výstavy nie je akad. maliar K. Felix ale akad. maliar Rudolf Cigánik. Dakujeme a za vzniknuté nedopatrenie sa ospravedlňujeme (R).

Kongres pracovníkov verejnej služby

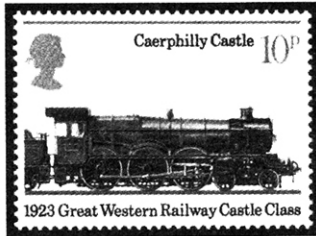

Symbolický motív, štyri ruky ťahajúce za jeden povraz, prináša kanadská známka vydaná k svetovému kongresu organizácie týchto profesií, ktorý sa konal v septembri minulého roku v Ottave. Sú to ruky rôznej farby pokožky, ženské i mužské a jedna z nich je aj umelá - pomáhajúca nahradiť končatinu, o ktorú človek prišiel. Znáмка súčasne pripomína 90. výročie založenia tohto svetového odborového združenia - emblém tejto organizácie je na pravej strane známky. Grafický návrh známky vyhotovil L. Allier. Vytlačená bola viacfarebným ofsetom v nominálnej hodnote 45 centov Zc

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 02 / 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy *len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ*.

ABONENTOM ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZĽAVU !

Veľká Británia ★★

(katalóg Michel 2003)

Zostavy výpliatných známok Veľkej Británie s portrétom kráľovnej Alžbety II. Známkový v zostavách sa nachádzajú s rôznymi nominálnymi hodnotami a v rôznych farbách. Neopakujú sa, žiadna známka sa v inej zostave nenachádza. Za zostavami pokračuje ponuka jednotlivých známok vyšších nominálov. Záver júrovej ponuky známok Veľkej Británie tvoria série z rokov 1973-1984.

Zostavy portrétov, malý formát (obr. na 3. str. obálky)

Zostava 1, 18 známok, každá iná	125,-
Zostava 2, 18 známok, každá iná	135,-
Zostava 3, 18 známok, každá iná	145,-
Zostava 4, 18 známok, každá iná	220,-
Zostava 5, 18 známok, každá iná	495,-

Portréty, veľký formát

1970 549-51 (10, 20, 50 P)	66,-
1972 611 (1 £)	79,-
1977 732-34 (1, 2, 5 £)	630,-
1984 1007 (1,33 £)	99,-
1986 1084 (1,50 £)	119,-
1987 1121 (1,60 £)	125,-

Série príležitostných známok Veľkej Británie

1973 Svadba princeznej Anny, 637-38	19,-
1974 Britské stromy II., gaštan, 615	8,-
1974 Historické požiarné vozy, 646-49	29,-
1974 100 rokov UPU, 650-53	22,-
1974 Anglickí králi v brnení, 654-57	22,-
1974 Narodeniny W.S.Churchilla, 659-62	22,-
1974 Vianoce, 663-66	22,-
1975 Obrazy J.M.W.Turnera, 669-72	25,-
1975 Architektúra, 673-77	35,-
1975 Plachetnice, 678-81	29,-
1975 150 rokov železníc, 682-85	35,-
1975 Postavy z románov Jane Austen, 688-91	30,-
1976 Kultúrne tradície, 715-18	35,-
1976 500 rokov tlačiarensťstva, 719-22	35,-
1976 Vianoce, 723-26	30,-
1977 Tenis a odvodeneé športy, 727-30	35,-
1977 100 rokov chemického inštitútu, 735-38	35,-
1977 25.výročie korunovácie Alžbety II., 739-43	39,-
1977 Fauna (5-páska), 745-49	39,-
1977 Vianoce (5-páska + 1), 750-55	35,-
1978 Historické stavby - kaštiele, 760-63	35,-
1978 - - - Bl. 1	55,-
1978 Vývoj bicykla, 773-76	39,-
1978 Vianoce, 777-80	30,-
1979 Jarné kvety, 785-88	40,-
1979 Európsky parlament, 789-92	39,-
1979 Konské derby - obrazy, 793-96	35,-
1979 Ukážky rozprávkových knížiek, 797-800	35,-
1979 100.výročie úmrtia R.Hilla, 804-07	39,-
1979 150.výr.založenia polície v Londýne, 808-11	39,-
1979 Vianoce, 812-16	45,-
1980 Vtáky, 817-20	39,-
1980 Železnica Liverpool-Manchester, 830-34, 5-p	49,-
1980 Filat. výstava LONDON '80, 835	39,-

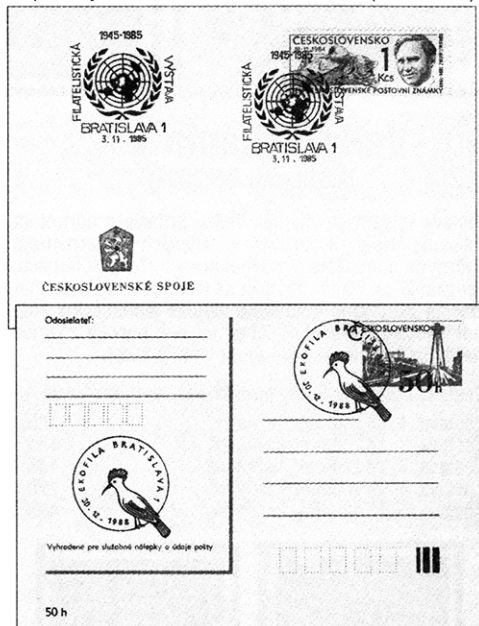
1980 Londýnske zákutia, 836-40	53,-
1980 EURÓPA: Významné ženy 19. stor., 841-44	45,-
1980 Dirigenti, 846-49	45,-
1980 Rôzne športy, 850-53	45,-
1980 Vianoce, 856-60	50,-
1981 EUROPA: Folklor, 867-70	59,-
1981 Rok telesne postihnutých, 871-74	59,-
1981 Motýle, 875-78	59,-
1981 Krajinky, 879-83	75,-
1981 Svadba princa Charlesa a Diany, 884-85	49,-
1981 Lov rýb, 891-94	59,-
1981 Vianoce, 895-99	65,-

1982 100. výročie úmrtia Ch. Darwina, 906-09	65,-
1982 Mládežnícke organizácie, 910-13	65,-
1982 Britské národné tradície, 918-22	85,-
1982 Textilné vzory, 923-26	65,-
1982 Rozvoj dát, 927-28	35,-
1982 Automobily včera a dnes, 929-32	69,-
1982 Vianoce, 933-37	75,-
1983 Sladkovodné ryby, 938-41	69,-
1983 „Commonwealth Day“, 942-45	65,-
1983 EUROPA: Veľké stavby, 953-55	49,-
1983 Britskí vojaci, 956-60	89,-
1983 Záhrady, 962-65	69,-
1983 Jarmoky, 966-69	69,-
1983 Vianoce, 970-74	79,-
1984 Heraldika, 975-78	69,-
1984 Hovädzí dobytok, 979-83	89,-
1984 Urbanistika, 984-87	69,-
1984 EUROPA: 25. výročie CEPT, 988-91	69,-
1984 Britský Council, 1008-11	75,-

Odtlačky príležitostných pečiatok ČSR

Ponuka kompletných ročníkov odtlačkov príležitostných poštových pečiatok, ktoré vyhotovovala bývalá TUS na lístkoch s nápisom Československé spoje (1980-1987) a na poštových lístkoch CDV 192 a CDV 193 (1988-1989):

1980 Lístky so známkou Pof. 2399c, 51 ks	95,-
1981 Lístky so známkou Pof. 1875, 77 ks	145,-
1982 Lístky so známkou Pof. 1875, 101 ks	190,-
1983 Lístky so známkou Pof. 1875, 106 ks	195,-
1984 Lístky so známkou Pof. 2626, 91 ks	175,-
1985 Lístky so známkou Pof. 2679, 71 ks	135,-
1986 Lístky so známkou Pof. 2679, 69 ks	135,-
1987 Lístky so známkou Pof. 2727, 60 ks	115,-
1988 Pošt. lístky CDV 192 a CDV 193, 107 ks	200,-
1988 I. polrok - - - - - 41 ks	80,-
1989 Pošt. lístky CDV 192 a CDV 193, 85 ks	165,-
1989 I. polrok - - - - - 46 ks	90,-

Vzhľadom na obmedzené množstvo ponúkaného materiálu, objednávky budú vybavené v poradí, v akom nám budú doručené.

Rôzne námety ©

Afganistan 1996, Motýle a ich húsenice (6+H)	33,-
Afganistan 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Ryby (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Prehistorická fauna (6+H)	30,-
Afganistan 1999, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Afganistan 1999, Orchidey (6+H)	30,-
Ajman 1972, Rôzna fauna I (6H, malý formát)	55,-
Ajman 1972, Rôzna fauna II (7H, malý formát)	60,-
Azerbajdžan 1995, Mačky (6+H)	30,-
Benin 1996, MS vo futbale Francúzska '98 (6+H)	30,-
Benin 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Benin 1999, Orchidey (6+H)	30,-
Benin 1999, Historické plachetnice (6+H)	30,-
Bulharsko 2001, 100 r.mestskej elektr.dopravy (4)	15,-
Cambodge 1996, Vrtuľníky Greenpeace (4+H)	24,-
Cambodge 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Motýle (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Mäkkýše (6+H)	30,-
Cambodge 2000, Orchidey (6+H)	30,-
Cambodge 2000, Spevavce (6+H)	30,-
Cambodge 2001, Huby (6+H)	30,-
Cambodge 2001, Hasičské historické vozy (6+H)	30,-
Congo 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Cuba 1996, Vtáky (5+H)	27,-
Cuba 2001, Vtáky, k výstave Hong-Kong 2001 (5+H)	27,-
Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna (7)	21,-
Guinea Bissau 1988, Psy (7+H)	33,-
Guinee 1995, Rôzne kvety (6+H)	30,-
Guinee 1995, LOH Atlanta 1996 (5+H)	27,-

Madagaskar 1993, Ostrovná flóra (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Chrobáky (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Dravá zver (7+H)	33,-
Niger 1979, ZOĤ Lake Placid (5+H)	25,-
Sahara Occ 1995, História šachu (4Bl+H)	25,-
Saharai Rep., Ryby (5+H)	27,-
Sharjah 1972, Mačiatka (6H, malý formát)	55,-
Somali Rep. 1999, Safari (6+H)	30,-

S.Tomé e Principe 1990, Huby (5+2H)	37,-
S.Tomé e Principe 1992, Huby (4+2H)	37,-
S.Tomé e Principe 1992, Morské cicavce, WWF (4)	12,-
S.Tomé e Principe 1992, Motýle (4+2H)	37,-
S.Tomé e Principe 1993, Vtáky (5+H)	27,-
S.Tomé e Principe 1993, Motýle+kvety (5+H)	27,-
S.Tomé e Principe 1993, LOH Atlanta '96 (8+2H)	43,-
S.Tomé e Principe 1995, Mačky (8+2H)	44,-
S.Tomé e Principe 1996, Mušle, ulity (5+H)	27,-
Tanzánia 1991, Lokomotívy (7+H)	35,-
Tanzánia 1992, Vtáky (7+H)	35,-
Tanzánia 1994, Praveká fauna (7+H)	35,-
Tanzánia 1995, Predátori Afriky (7+H)	35,-
Togo 1999, Mačky (6+H)	30,-
Togo 1999, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Uzbekistan 1995, Lietadlá (7+H)	33,-

Guyana 1990, Huby (4 + 5H)	62,-
Guyana 1991, Huby (5 + 2H)	37,-
Guyana 1993, Huby (5 + 5H)	65,-
Kampučea 1989, MS vo futbale Taliansko (7+H)	33,-
Kampučea 1989, Vodné kvety (Nymphaea) (7+H)	33,-
Korea 1980, LUFTHANSA - 25.výročie (2H)	25,-
Korea 1980, J.Kepler - 350.výročie narodenia (H)	20,-
Korea 1987, Kone (4-blok)	15,-
Korea 1991, Huby (5)	17,-
Korea 1992, Žaby I (PL8+K)	25,-
Korea 1992, Žaby II (PL8+K)	25,-
Laos 1988, Pravek (5)	16,-
Laos 1993, Motýle (5+H)	27,-
Laos 1994, Vyhynutá fauna (5+H)	27,-
Laos 1994, Hady, jašterice (5+H)	29,-
Laos 1996, Korytnačka (4+PL so štyrmi zn.)	30,-
Laos 1996, LOH Atlanta '96 (5+H)	27,-

Zásobníky na známky, skart, hawidky

Zásobník Lindner , formát A 5, 8-listový	195,-
Zásobník Lindner , A 4, 16-listový, čierne listy	490,-
- " - 30-listový	870,-
Zásobník s logom Slovenskej pošty , formát A 4, 16-listový, biele listy	á 320,-
- " - 8-listový	á 210,-
Pôvodný čs.skart , hmotnosť ½ kg	210,-
Hawidky čierne , šírka 28, 31, 35, 48, 55, 60, 70 a 90 mm	- balíček 60,-
Hawidky čierne na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
ležaté, veľkosť 200x175mm	- ks 20,-
stojaté, veľkosť 115x 175mm	- ks 15,-
Hawidky biele , šírka 32, 40, 60 mm	- balíček 60,-
Hawidky biele na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
stojaté, veľkosť 115x175mm	- ks 15,-

ALBUMOVÉ LISTY

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4)! V prípade záujmu o všetky listy jednotlivých ročníkov, tzn. na základné známky, hárčeky, PL, variácie kupónov a známky z hárčekov, treba objednať obidve časti súboru (I.+II.) pretože II. časť listy z I. časti neobsahuje.

Albumové listy firmy Zberateľ SLOVENSKO

Rok	I. časť		II. časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1993	19,-	75,-	32,-	120,-
1994	19,-	75,-	48,-	185,-
1995	22,-	75,-	48,-	175,-
1996	22,-	75,-	54,-	195,-
1997	22,-	75,-	53,-	220,-
1998	22,-	75,-	53,-	220,-
1999	21,-	75,-	59,-	245,-
2000	17,-	65,-	48,-	185,-
2001	32,-	95,-	48,-	215,-
2002	22,-	75,-	75,-	285,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy pre:

I. časť - základné známky a hárčeky,
II. časť - pre PL, varianty kupónov a známky z hárčekov.

Listy ponúkame vo vyhotovení bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4. Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČR

Rok	BZ	Z
1999	185,-	490,-
2000	190,-	495,-
2001	195,-	525,-
2002	185,-	515,-

Formáty albumových listov ČR: Ročník 1999 len formát Pofis, roč. 2000 - 2002 formátu Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ďalej ponúkame albumové listy formátu Pofis aj A 4:

s nápisom **SLOVENSKO** á 5,-
s nápisom **ČESKÁ REPUBLIKA** á 5,-
bez nápisu (len Pofis) á 4,-
so štvorčekovou potlačou (len Pofis) á 5,-

Obaly na albumové listy

formát A 4 (tzv. Eurobal) - 10 ks 15,-

Pinzety a lupy

Pinzeta Prinz-Solingen (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
Pinzeta Lindner, lopatkovitá 155,-
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, ale dlhá 150 mm 260,-
Lupa Ø 60 mm, zväčšuje 2x + šošovka 5x 95,-
Lupy Magnifier, de luxe (China): Ø 50 mm, zväčšuje 2,5x 155,-
Lupa Ø 20 mm v kovovom puzdre, zasuvacia, zväčšuje 10x 395,-

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) - balíček á 64,-

Katalógy a odborná literatúra

Filatelistický diár s prílohou (čís. odťahoc návrhu známky k 350. výr. založenia Trnavskej univerzity - Peter Pázmány, aut. M. Činovský) 195,-

J. Klim, V. Schödelbauer: Československo 1918-39, špeciál. kat. známok a celstvosť (2002) 890,-

Špecializované netto katalógy firmy ZBERATEL - SLOVENSKO (známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, PaL, ZZ, SCO, CM, PT):
Roky 1997-1998 50,-
Rok 1999 29,-
Roky 2000-2001 59,-
Rok 2002 44,-

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 195,-

Vlastislav Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I. vydanie 265,-

Monografie čs. známok:
- 2. diel: Pamätné 1919-1920, PČ 1919, Hospodárstvo a veda 450,-
- 3. diel: Výplatné známky 1923-1929, celiny 350,-

Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II. dopl. vydanie 2001) 235,-

Novotný: Mince Františka I. (1792-1835) 185,-

Novotný-Moulis: Mince ČSR 1918-92, ČR a SR 1993-2003 285,-

Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V. (1835-1848) 135,-

Novotný: Mince Františka Jozefa I. (1848-1916) 235,-

Novotný-Moulis: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný 297,-

ZBERATEL

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov TK a iných zberateľských predmetov

Vydáva: Firma ZBERATEL, Bratislava. Reg. číslo časopisu MK 1188/95 zo dňa 1.2.1995 - ISSN 1335-8693

Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milan Antala, Dr. Ondrej Földes, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marjan Jobek, Ing. Peter Malík, PhDr. Elena Minarovičová a RNDr. Michal Zika

Redakcia: Viliam Kučera - šéfredaktor, Ing. Peter Malík - odborný poradca redakcie a preklad do nemčiny, Anton Kuhlánek ml. - redaktor, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny,

Adresa redakcie: ZBERATEL, Račianska 17, 831 02 Bratislava ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk.

Príloha: SLOV-OLYMP, sprav. SSOŠF

Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44 Sk. Pri odbere viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné vrátane poštovného na rok 2003 - pre abonentov zo SR 444 Sk, s prílohami 484 Sk, pre abonentov z ČR 695 Sk (570 Kč) s prílohami 755 Sk (620 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 980 Sk (24 €), s prílohami 1100 Sk (27 €), pre abonentov zo záhoria 1300 Sk (35 USD), s prílohami 1450 Sk (39 USD)

Zasielanie príspevkov: Články na počítačových disketách (WORD) alebo elektronicou poštou (e-mail: zberatel@nextra.sk), napísané strojom alebo čitateľným písmom. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje.

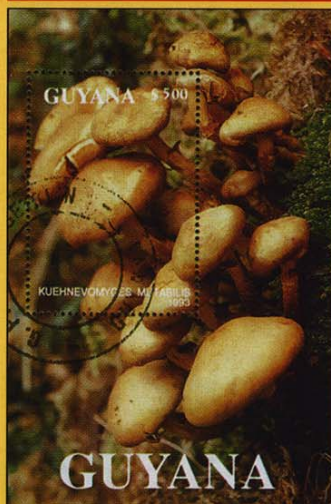
Číslo 6/2003: Redakčná uzávierka 28. mája, do tlače zadané 9. júna, dátum vydania 13. júna 2003.

VELKÁ BRITÁNIA

Z dnešnej ponuky firmy Zberateľ: Zostavy výpliatných poštových známok Veľkej Británie s portrétom kráľovnej Alžbety II. (str. 41)

Paleta námetov

Ukážky © námetových emisií –
ponuka firmy ZBERATEĽ na str. 43

